VOOR GOEDE WAARDE
IN JONGENS KLEEDEREN
GA NAAR DE
Economic Outfitting Co.,
FABRICEERENDE KLEERENMAKERS,
KAAPSTAD.

De Zuid-Afrikaan
VEREENIGD MET
ONS LAND.

KLEEDERMAKERIJDEPARTEMENT

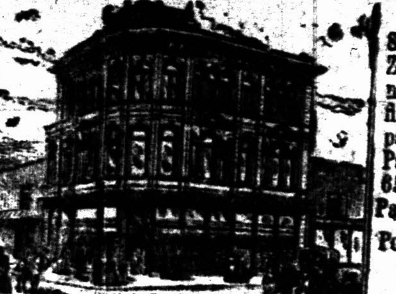

Schrijf om patronen en Zelfmetings vormen naar de Economic Outfitting Co., Broeken die passen 15/6, 18/6, 21/ Pakken die passen 55/, 65/ 75/-. Blauw Serge Pakken 65/-. Post Vrij in alle gevallen.

Hoek van Plein en Spin Straten, KAAPSTAD.

DEEL 64.—No 6,065.] [ENKEL EXEMPLAAR 3 PENCE]. KAAPSTAD, ZATERDAG, 22 DECEMBER 1894. [Dit Blad verschijnt driemaal per week: Dinsdags, Donderdags en Zaterdags. Inteekenings-prijs per jaar £1 10 postgeld ingesloten vooruit betaalbaar.]

50 Gedresseerde Paarden.
25 Prachtige Ezels.

Op Maandag, 24 December

ZULLEN opgemelde Paarden en Ezels publiek verkocht worden aan KLAPMUTS-STATIE.

Onder de Paarden zijn verscheidene egale paren goedgeteelde Kar Paarden en zijn zoowel als de Ezels, in uitstekende conditie, en daar de naam van den ondergeteekende als beroemd Paarden kenner, zoo wel bekend is, behoeven zij geene verdere aanbeveling.

F. J. HAUPTFLEISCH.

J. S. Marais & Co., Afslagers.

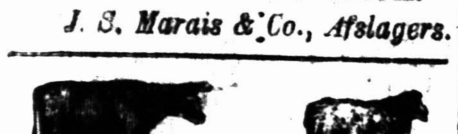

50 Slacht en Trek Ossen,
300 Vette Schapen en Bokken,
16 Gedresseerde Paarden en Ezels.

OP DONDERDAG, 27 DECEMBER,

ZAL opgemeld Vee publiek verkocht worden aan KLAPMUTS-STATIE.

D. COHEN.

J. S. Marais & Co., Afslagers.

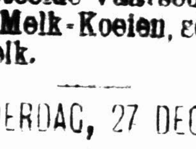

16 Vette Ossen,
15 Goedgeteelde Vaarsen,
6 Extra Melk-Koeien, commigen in Melk.

OP DONDERDAG, 27 DECEMBER,

ZAL opgemeld Vee publiek verkocht worden aan KLAPMUTS-STATIE. De Vaarsen en Koeien, die meestal op Kalven staan zijn gedekt door de oprechtgeteelde "Friesland" en "Jersey" Bullen van de ondergeteekenden.

STARKE BROTHERS.

J. S. Marais & Co., Afslagers

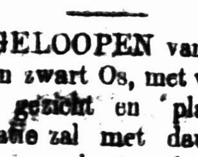

WEGGELOOPEN

WEGGELOOPEN van Dieprivier een zwart Os, met witte streep over het gezicht en plat horens. Informatie zal met dank worden ontvangen en onkosten betaald door

C. H. ELLIOTT,
Leverancier, Wijnberg.

DOODBERICHT.

ZACHT ontslapen in den Heer op den 10den December, mijne teedergeliefde echtgenoote ELIZABETH CATHARINA PETRONELLA NEETHLING, geboren Minnaar, in den ouderdom van 39 jaren, 10 maanden en 19 dagen, mij nalatende met tien kinderen waaronder eene Zuigeling van 6 dagen, om dit smartelijk verlies te betreuren. Hoe zwaar deze slag mij ook zij wil ik mijnen mond niet open doen, want de Heere heeft het gedaan.

De bedroefde Echtgenoot,
C. L. NEETHLING.

Graauw Heuvel, Napier,
15 December 1894.

DOODBERICHT.

AAN Bloedverwanten en Vrienden wordt bij dezen bekend gemaakt, dat het den Heer van leven en dood behaagd heeft tot zich te nemen, mijne teergeliefde Echtgenoote ELIZABETH CHRISTINA WILHELMINA HEYDENRIJCH, geboren Bestbier, in den ouderdom van 41 jaren en 6 maanden mij nalatende met vijf hulplooze kinderen, waarvan het jongste slechts 2 jaren en 5 maanden oud is.

Haar heengaan was vrede, door haren verlosser.

Te gelijkertijd wensch ik mijn innigen dank te betuigen aan mijne geliefde moeder de weduwe Jacob Heydenrijch, Dr. E. Cashet, Mej. C. Bestbier, en jongejufvrouw B. Albertijn, en de andere deelnemende vrienden.

J. C. S. HEYDENRIJCH.

Zandfontein, St. Helena Baai,
14 December 1894.

DOODBERICHT.

OVERLEDEN op 16 December 1894 ons teedergeliefde dochtertje WOUTRINA CATHARINA in den ouderdom van 7 maanden en 10 dagen.

De bedroefde ouders,
HENDRIK ALBERTIJN J. zn.
MAGDA. PETR. ALBERTIJN,
Geb. SMUTS.

Brandwatskloof, Dist. Malmesbury,
20 December 1894.

KENNISGEVING
BRITSCH BECHUANALAND
VERKOOPING VAN KROONLANDERIJEN
IN DE AFDEELING GORDONIA.

BIJ deze geschiedt kennisgeving dat de volgende Plaatsen, gelegen in de Afdeeling Gordonia, Britsch Bechuanaland, te koop zullen worden aangeboden per Publieke Veiling, vóór het Kantoor van den Civielen Commissaris, te Upington, op den 15den Dag van JANUARI 1895.

TERMEN VAN VERKOOPING.

Eén-tiende des koopschats, benevens de mengelkosten en de jaarlijksche erfpacht vooruit tot den 31sten December, 1895, te worden betaald op den dag van verkooping. Eén-tiende des koopschats, benevens renten daarop tegen vier per cent. per jaar, gerekend van den dag der verkooping, te worden betaald zes maanden na gemelden datum van verkooping. Eén-vijfde des koopschats, benevens renten daarop tegen vier per cent. per jaar, gerekend van den dag der verkooping, te worden betaald één jaar na gemelden datum van verkooping. De betaling der overige drie vijfden van den koopschat zal worden vertegenwoordigd door een eeuwigdurende jaarlijksche erfpacht in bedrag gelijkstaande met de renten op drie-vijfden van zoodanigen koopschat, gerekend tegen vijf per cent. per jaar, en zal aanvangen betaalbaar te zijn van en na den datum van verkooping voormeld.

De algemeene koopconditiën zullen worden voorgelezen op den dag der verkooping voorafgaande.

SCHEDULE.

Plaats.	Area. Vierkante Morgen.	Rde.	Inzet Prijs.		Mengel Kosten. £	s	d
Gemsbok Hollow	23,463	277	1/-	per morgen	73	17	1
Omdraai Vlei	16,378	388	,,	,,	58	12	3
Aries	27,901	370	,,	,,	73	12	3
Zand Vlei	30,124	266	,,	,,	75	10	3
Lang Klip	16,027	178	,,	,,	57	8	3
Aroam	15,494	318	,,	,,	56	14	8
Enna	19,896	522	,,	,,	65	4	5
Narougas	19,559	298	,,	,,	65	15	8
Blaauwpan	30,882	172	,,	,,	93	4	3
Netherlea	35,512	498	,,	,,	82	1	3
Khorkham	17,757	249	,,	,,	64	4	9
Hakdooren Vlei	20,768	293	,,	,,	67	18	3
Loerkop	5,886	594	,,	,,	76	3	0
Areachap	22,439	29	,,	,,	73	19	9
Kakoup	52,572	578	,,	,,	94	19	*
Kamkuip	27,326	438	,,	,,	71	16	4
O'Poort	41,171	26	,,	,,	84	5	1
Ganna Vlakte	43,626	263	,,	,,	86	7	4
Tities Poort	38,698	146	,,	,,	87	16	9
Droogehout	17,940	175	1/6	,,	65	11	6
Blaauwbosch	12,082	542	,,	,,	53	8	4
Grondneus	13,042	353	,,	,,	54	6	3
Van Roois Vlei	11,883	580	2/-	,,	63	11	9

* Deze bedragen zijn slechts ten naasten bij.

Voor verdere bijzonderheden doe aanzoek bij den Landmeter-Generaal, Vryburg, of den Civielen Commissaris, Upington.

Departement van Publieke Werken

BREEDE RIVIER BRUG WORCESTER.

TENDERS, verzegeld en geëndosseerd als boven voor het bouwen (slechts arbeid) van een houten en ijzeren brug zullen ontvangen worden door den Controleur en Auditeur-Generaal tot Donderdag, 27 December 's middags om 12 uur.

Plannen, Specificaties en voorwaarden van kontrakt kunnen gezien worden op applikatie aan het Departement van Publieke Werken, Kaapstad, gedurende de gewone kantoor uren.

Tenderaars moeten zeggen wat de kortst mogelijke tijd is waarin zij ondernemen zullen om het werk te voltooien en zij moeten twee goedgekeurde borgen verschaffen voor het uitvoeren van het kontrakt en zulke borgen moeten den tender onderteekenen.

De laagste of eenige tender zal niet noodzakelijkerwijs worden aangenomen.

JOS. NEWEY,
Hoofd-Inspekteur.

Departement van Publieke Werken
Kaapstad, 12 Nov. 1894.

Onderwijzers Benoodigd

1. Voor de III Klasse School te Hertzog, Stockenstrom. Salaris £100 per jaar, met woning.
2. Voor de III Klasse School te Boven Mancazana, Stockenstroom. Salaris £100 per jaar, met vrij logies.

Applikaties met afschriften van certifikaten, te worden ingezonden aan den ondergeteekende vóór of op Donderdag, den 10den Januari 1895. Applikanten in staat te zijn onderwijs te geven in de Engelsche en Hollandsche taal.

A. FAURE, V.D.M.

Hertzog, Stockenstrom.

ZWAVEL! ZWAVEL!

DE Ondergeteekenden bieden nu Brandrams Zwavel aan in Vaatjes en Vaten tegen de laagste marktprijzen.

JAMES SEARIGHT & Co.,
18 Strand-Straat,
Kaapstad

Nieuwe Logieshuis,
VERPLAATST.
NABIJ DE KERK EN DE ZEE

GEOPEND door de Wed. W. P. RETIEF, te Somerset West Strand

WHEELERS LIKDOORN ZALF. Beroemd wegens het wegnemen van *Likdoornen* zonder *Pijn*, 1/6, per Post 1/10.

MELK VAN VIOLETTEN. De Zuiverste aangezichts-opfrisscher, het verwijdert *Zonnebranden, Sproeten*, enz. 1/6, per Post 2/-.

WHEELERS CAPILLARINE (Het is geen Verf). Geeft *Grijze* Haren zijn *Oorspronkelijke Kleur*, en bevordert den groei 2/6, per Post 3/10.

CARBULONDENTOZO. Een aller-aangenaamste schuimende Tanden en mond spoelsel. 1/6, per Post 2/-.

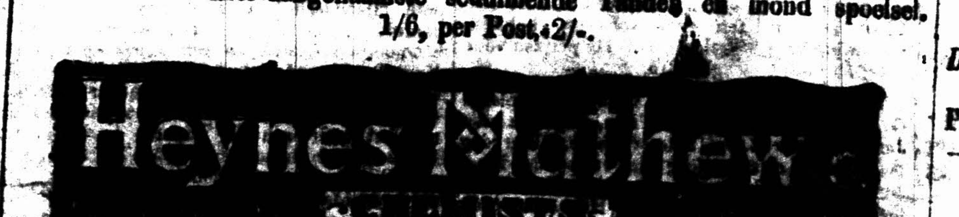

Kerstfeest en Nieuwjaar Kaartjes en Presenten.

WIJ vertoonen een prachtige verzameling nieuwe goederen voor het komende seizoen en wij verzoeken u ze te komen zien.

Lederwaren.—Een goed gekozene stock van de nieuwste patronen in Schrijfkistjes, Kladboeken, Inkvaten, Toilet-necessaire, Albums en Beursjes.

Modewaren.—De laatste aardigheden in Plush Ornamenten, Schilderij-ramen, Spiegels, Handzakjes en Maandjes.

Prijzen en Boeken voor Presenten.—Een prachtige assortement Bijbels, Gezangboeken, Schoone Almanakken en Speelgoed Boeken voor Kinderen.

Kerstfeest en Nieuwjaar Kaartjes.—Een groote verzameling van de beste makers van Kaartjes en Boekjes in Pakketten, Kistjes en Enkel.

R. SCOTT,
HANDELAAR IN SCHRIJFBEHOEFTEN EN BOEKBINDER,
42 LANGSTRAAT, (Nabij Tram-Station), KAAPSTAD.

SPECIALE KENNISGEVING AAN BOEREN.

GEORGE FINDLAY & CO.,

Hebben ontvangen de volgende Goederen van bijzonder belang.

BRANDRAMS B.B. BLOEM VAN ZWAVEL.

PARIS GREEN voor het vernielen van slakken in Vruchtboomen.

Knapzak Sproei-Pompen (Vermorels Patent) en een nieuwe lot van onze Speciale Wijnpompen.

GEORGE FINDLAY & CO.,
Grave Straat, Kaapstad.

De Beers Consolidated Mines (Limited).

KENNISGEVING AAN AANDEELHOUDERS.

KENNISGEVING geschiedt hiermede dat de Transport-Boeken van de Compagnie gesloten zullen zijn van 1 tot 7 Januari 1895, beide dagen ingesloten, voor verklaring van een dividend.

W. PICKERING, Waarn. Secretaris.

Kimberley, 10 December 1894.

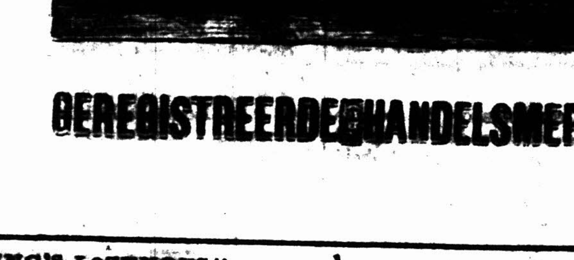

GEREGISTREERDE HANDELSMERK.

"KEATING'S LOZENGES."
"KEATING'S LOZENGES."

"EEN ENKEL FEIT OMTRENT KEATING'S HOEST LOZENGES. Vraagt de heele wereld door, in iedeland dat genoemd kan worden, en gij zult vinden, dat ze overal rijkelijk verkocht worden. Er is bepaald geen geneesmiddel, dat zoo spoedig helpt, zoo zeker geneest en toch kan de zwakste ze nemen.

EEN VREESELIJKE HOEST.
EEN VREESELIJKE HOEST.

"Commercial Road, Peckham, 12 Juli.

Waarde Heer.—Ik ben maar swak in het uitdrukken van mijne gevoelens maar ik wensch u dank te zeggen. Uwe lozenges hebben wonderen gedaan in het wegnemen van mijnen vreeselijken hoest. Sedert ik de "Tracheotomy" operatie ondergaan heb (dezelfde als wijlen de Kieser van Duitschland, en nog ben ik, Goddank, in leven, niet gelijk hij) ten uitvoer gebracht in het Bartholomeus Hospitaal, kan niemand een vreeselijker hoest gehad hebben, het was soo erg, dat ik er somtijds geheel uitgeput van was. De slijm, die zeer overvloedig en hard was, is sacht geworden, en ik heb die sonder moeite kunnen kwijt raken.—Ik ben, mijnheer, getrouw de uwe, J. HILL."

Ten Eenemale Ongeevenaard.
Ten Eenemale Ongeevenaard.

Het bovenstaande spreekt voor zichzelf. Uit nauwbeurig ondersoek blijkt, dat de heilzame invloed van het gebruik van Keating's Hoestlosenges niet overdreven is. De operatie was buitengewoon swaar, en werd ten uitvoer gebracht door den specialist Dr. H. T. Butlin, van het Bartholomeus Hospitaal. Na de operatie is het eenige geneesmiddel het gebruik van een der Losenges. Zij zijn soo goed, dat een enkele verlichting geeft ofschoon uit den aard der saak de beslotensteking hee erg is.

GEWICHT IN GOUD.
GEWICHT IN GOUD.

Onder datum 8 Sept. 1891, schrijft de heer Hill wede "Ik sou al lang dood geweest zijn zonder uwe Losenges, zij zijn hun gewicht in goud waard. Ik zal gaarne aan iedereen vertellen welk een heerlijk hoestmiddel zij zijn."

Keating's Hoestlosenges, het ongeevenaarde geneesmiddel voor Hoest, Heeschheid en Keelaandoeningen worden verkocht in blikken door alle Chemisten.

Assistente Benoodigd

APPLIKATIES worden bij deze gevraagd voor de betrekking van Hulp-onderwijzeres voor de Gouvts. School ten dorpe Bultfontein, O.V.S.

Applicant moet instaat zijn onderwijs te geven in muziek en vrouwelijke handwerken. Dit is een noodzakelijk vereischte Bekwaamheid tot het onderwijs in singen en teekenen zal eene aanbeveling zijn.

Salaris £100 per jaar, Muziek lessen worden extra betaald.

Certificaten van bekwaamheid, van goed gedrag en van lidmaatschap eener Protestantsche Kerk moeten worden overgelegd.

Billijke reiskosten worden vergoed.

Betrekking te worden aanvaard op 21 Januari 1895.

Applicaties moeten worden ingezonden niet later dan 10 Januari 1895.

J. M. THEUNISSEN,
Voors. Schoolcommissie.

Bultfontein, O.V.S.,
10 December 1894.

25 Vette Slacht-Ossen.

Op Donderdag, 27 Dezer,

ZULLEN opgemelde Ossen per publieke veiling worden aangeboden te KLAPMUTS-STATIE.

C. VAN DER MERWE.

De Villiers, Immelman & Co. Afslagers.

Paarl, 21 Dec. 1894.

KOMEN AANLOOPEN

BIJ de plaats van J. en E. HOLLOWAY te Kuilsrivier op 15 December een zweetvos Merrie, klein kol voor den kop, linker achter voet wit, omtrent 8 jaar oud. De ondergeteekende geeft kennis dat zoo de eigenaar niet deze Merrie komen lossen op of vóór 31 Januari 1895 zullen J. en E. HOLLOWAY in bezit van de Merrie blijven om onkosten te vergelden en zij zal niet terug gegeven worden aan den eigenaar.

J. EN E. HOLLOWAY,
Kuilsrivier.

Departement van Publieke Werken

VISCHGAT-RIVIER BRUG, VICTORIA WEST.

TENDERS

VERZEGELD en geëndosseerd als boven voor het bouwen van een Houten Brug (slechts arbeid) en de toegangen daartoe zullen ontvangen en worden door den Controleur- en Auditeur-Generaal tot Woensdag, 23 Januari 1895, 's middags om 12 uur.

Het plan, de specificaties en de voorwaarden van kontrakt kunnen gezien worden op applikatie aan den Civielen Commissaris, Victoria West of het Publieke Werken Departement, Kaapstad, gedurende kantoor uren.

Tenderaars moeten zeggen wat de kortst mogelijke tijd is waarin zij het werk waarvoor zij tenderen kunnen klaarmaken en zij moeten twee goedgekeurde borgen voor het uitvoeren van den tender verschaffen en zulke borgen moeten den tender onderteekenen.

De laagste of enige tender zal niet noodzakelijkerwijs worden aangenomen.

JOSEPH NEWEY,
Hoofd Inspekteur van Publieke Werken.

Departement van Publieke Werken,
Kaapstad, 21 December 1894.

HET GENAS HEN ALLEN.

MIJNHEER,—Negen maanden geleden betuigde ik in een brief aan u van de goede uitwerking van RHEUMATICURO in mijn geval. Ik ben 60 jaren oud en heb 28 jaren lang geleden aan CHRONISCHE ASTHMA en RHEUMATIEK en zoch verlichting van vele beroemde geneeskundigen, en probeerde alles zonder baat te vinden en had in mijn geval alle geloof in menschelijke bekwaamheid verloren, tot dat ik RHEUMATICURO probeerde en u zijn mijn Neuralgia, Rheumatiek en pijnen in hoofd en aangezicht verdwenen en het nieuws is ver en wijd verspreid dat "oumeester VAN ROOY amper heellemaal gezond was van die wonderlijke Medicijn," en dit was werkelijk het geval; elkeen die het probeerde beveelt het aan.

De heer JACOB VAN ZIJL, van Vlakfontein (3 uur van Steijnsburg), is genezen van een schijnbaar ongeneeslijk geval van Rheumatiek en Jicht. Nooit, zei zijn moeder Mevr. VAN ZIJL aan mij, was er een erger geval van "Koorts Ziekte," zooals zij het noemen. De eerste dosis RHEUMATICURO liet de lijdende jonge man rustig slapen en medecijn werd voortdurend toegediend, de hoewel de buren en vrienden zeiden dat zij niet verwachten dat hij leven zou, *was hij twee-maal hier*, en getuigde van de geneeskracht van de RHEUMATICURO en PILLEN.

De oude heer VAN DER WALT, van Reddersburg, werd genezen door één bottel.

De heer A. COETZEE, Brandvlei, Middelburg, C.C. vond dadelijk verlichting. Mijn zoon JAN en zijn schoonvader, de heer J. A. SMIT, van Wonderboom, Burgersdorp, werden ook genezen maar ik moet nu sluiten.—Ik blijf uw dankbare vriend, J.C. VAN ROOY

JONES RHEUMATICURO.

Het groote Zuid-Afrikaansche geneesmiddel voor Jicht, Rheumatiek, Rheumatische Jicht, Lenden Jicht, Heup Jicht, Aangezichts-pijnen, enz.en heeft vele duizenden gevallen, veel erger dan bovengenoemden genezen. Is verkrijgbaar van alle Apothekers en Winkeliers door geheel Zuid-Afrika.

J.S. HOOGENDOORN
AANSPREKER, Enz.

BEGRAFENISSEN Aangenomen Doodkisten, Lijkkoetsen en Rouwkoetsen Geleverd in den Kortst mogelijken tijd tegen den billijksten Prijs. Biebeek Huis hoek van de Bree- en Kortemarktstraten

KENNISGEVING
KAAPPUNT LICHTHUIS.

Kantoor van den Hoofd-Inspekteur Publieke Werken, 19 Dec. 1894.

HIERMEDE wordt aan alle bezoekers aan het Kaappunt Lichthuis bekend gemaakt dat alle verlofbrieven door dit departement uitgereikt om het Lichthuis te zien de houders niet het recht geeft op meer accommodatie dan verkregen kan worden in de eene kamer voor dat doel op zij gezet.

De lichthuis-houders zijn streng verboden onder straffe vreemdelingen toe te laten eenig gedeelte van hunne kwartieren te bewonen onder welk voorwendsel dan ook, behalve in geval van ongelukken.

Aangezien op de lichthuis-houders in het vervullen hunner plichten veel verantwoordelijkheid rust worden bezoekers verzocht zoo min mogelijk van hen hulp te verwachten en dit wel door zich van al het noodige zooals voedsel enz. te voorzien.

W. WESTHOFEN,
Pro Hoofd-Inspekteur van Publieke Werken

SPAAR UW GELD

DAAR de Ondergeteekende instructies ontvangen heeft alles uit te verkoopen vóór 25 Januari 1895 heeft hij de prijzen van al de Goederen verminderd, en daar er duizend artikelen zijn geschikt voor Kerstfeest Presenten, kunt gij nooit beter doen dan uwe koopjes meteen te doen vooral daar zij alle de helft minder dan den gewonen prijs zijn. Ten gerieve van buiten-klanten en koopers zullen wij allen koopjes boven 10/- postvrij verzenden.

Heeren Sleutelloos Zakhorlogie met Ketting 7/6; Dames Zilveren Horlogie 20/-; Heeren Zilveren Dubbele Deksel Horlogie 30/-; Boston Lever 25/-; Zilveren Borstspelden van 1/6 tot 6/-; Gouden Borstspelden 7/6 tot 80/-; Muziek Doozen 50/-, 60/-, 85/- en 105/- elk. Witte Metaal Lepels en Vorken 6/- het dozijn; Muzikale Muur-Klokken 45/-; La Union Nacional Sigaren 10/- per Kistje; Albums 5/6 tot 15/-; B Flat Clarionets 15/- tot 100/-; Marmeren Klokken, Elektropletwaren, Speelgoed, Prenten, Modewaren, Werkdoozen, Schrijfkistjes, Buitenlandsche Schrijf Papier 9d. voor 5 quires, Verrekijkers, Veldglassen, Perfumerie, Eau de Cologne 2/6 per dozijn bottels, andere Perfumerie 10/- het dozijn, Modestoelen, Picknick Mandjes, Guitars, M.S.S. 7d. per dozijn, Studs van 2/- per set, Tafelmessen 6/- het dozijn en meer, Reiszakken, Blik Trommels, Dames Handzakjes van 1/-, Toilet Necessaire, Zakjes voor Juweelen, voor Scent, en vele andere Artikelen te veel om te melden. Komt met een.

BANKROET GOEDEREN ASSOCIATIE,
Naast aan "West of England,"
115 LANGEMARKTSTRAAT,
KAAPSTAD.

STELLENBOSCH.
Publieke Verkooping
VAN ZEER KOSTBAAR
Vastgoed en Vatwerk enz

DE ondergeteekende behoorlijk geauthoriseerd door de Executeuren in den Boedel van wijlen den heer J. P. A. MARAIS zal publiek verkoopen op de plaats zelven

Op Donderdag, 27 Dezer.

I. De plaats genaamd, 'S Heeren Gift gelegen te Helderberg (Moddergat) district Stellenbosch, bevattende Woonhuis, Kelder, Stallen, Buitengebouwen enz. allen in zeer goede orde, onder Gegalvaniseerd IJzeren Daken, beplant met 40,000 Wijngaard-Stokken eenige honderde Vruchtboomen in soorten.

De Plaats is bijzonder vruchtbaar en voor een groot deel ingekampt en is groot circa 156 morgen. Er is een groot Eikenbosch van ongeveer 1,000 Boomen in vollen bladerdos.

II. 10 Stukvaten van 5 en 6 leggers elk, 13 Kuipen van 5 en 6 leggers elk, Leggers, Pijpen, Halfamen, Trechters, Emmers en Kranen, Brandewijnsketels, enz.

Verkooping te beginnen om 10 uur v.m.

P. J. Bosman P.W. zn., Afslager.

Stellenbosch,
12 December 1894.

Onderwijzer Benoodigd.

EEN ongehuwd persoon wordt gevraagd als onderwijzer voor de school op de plaats "Hooggelegen," 1½ uur van Moorreesburg, Dist. Malmesbury. Salaris £60 met vrij logies. Aanzoeken met getuigschriften te worden ingezonden aan den ondergeteekende vóór of op 5 Januari 1895.

M. M. WALTERS.

Moorreesburg, 17 Dec. 1894.

BENOODIGD

EEN Assistent Onderwijzer voor de Tweede-Klas Publieke School, Piketberg. Kennis van Hollandsch en Muziek een groote aanbeveling. Salaris £80 per jaar. Aanzoeken insluitende getuigschriften zullen ontvangen worden tot den 31sten December door

J. N. VLOK, V.D.M.

Piquetberg, 28 Nov. 1894.

BENOODIGD

ONDERWIJZERS voor de volgende scholen:—

1. Veldrift. Salaris £75 met vrije logies
2. Brakkuil ,, £60 ,, ,,
3. Banghoek ,, £60 ,, ,,
4. Rooiverlorenvlei £60 ,, ,,
5. Weglooperheuvel £60 ,, ,,

Aanzoeken vergezeld van getuigschriften zullen ontvangen worden tot den 31sten December door

J. N. VLOK, V.D.M.

Piketberg, 28 Nov. 1894.

MALMESBURY
Onsectarische Eerste-klas Publieke School.

APPLICATIES, vergezeld van gecertificeerde *kopien* van certificaten, enz., zullen door den ondergeteekende ontvangen worden tot op 10 Januari 1895, voor de betrekking van Eerste Assistent in het Meisjes Departement van genoemde School, tegen een Salaris van £120 per jaar.

Applicanten worden verzocht te melden, of zij in staat zijn in Hollandsch en Naaiwerk onderricht te geven, en gecertificeerde kopien van bewijzen van bekwaamheid in te sluiten.

De applicant, die aangesteld wordt, zal haar taak moeten aanvaarden na de April vacantie in 1895.

FRED. WERDMULLER,
Hon. Secretaris, Malmesbury Publieke School.

Malmesbury, 5 December 1894.

BENOODIGD

EEN Onderwijzer voor een private familie school op de plaats "Holpan" (het eigendom van den ondergeteekende) wiens plichten beginnen zullen na de Kerstfeest-vakantie. De onderwijzer zal verwacht worden Elementair-Onderwijs in Engelsch, Hollandsch en Muziek te geven.

Salaris £60 's jaars met kost en logies.

Applikaties moeten gezonden worden aan den heer JOHN E. DUGGAN, Britstown tot 9 Januari 1895.

J. S. ROUX.

Holpan, dist. Britstown,
13 Dec. 1894.

BENOODIGD

EEN Gecertificeerde Hoofd-Onderwijzer voor de Derde Klas Publieke School te Warrenton. Hollandsch noodzakelijk. Kennis van muziek en Tonic Solfa zal eene aanbeveling zijn. Een gehuwd persoon zal de voorkeur hebben. Salaris £120 per jaar met vrije woning. Werkzaamheden te beginnen met het volgend kwartaal.

Aanzoeken vergezeld van getuigschriften van bekwaamheid, goed zedelijk gedrag alsmede bewijs van lidmaatschap van eene Christelijke Kerk zullen ontvangen worden tot op 12 Januari door

P. J. PEROLD, V.D.M.

Warrenton, 11 Dec. 1894.

Koninklijke Leverancier aan het Observatorium.

A. SPOLANDER & Co.
GEVESTIGD 53 JAREN.
Chronometer-, Horologe- en Klokmakers
"Mutual Gebouwen, Darlingstraat
Gouden, en Zilveren Horologes in voorraad gehouden.

Correspondenten

WORDEN verzocht alle brieven, geld ter betaling van rekeningen voor subscripties, Advertenties en Drukwerk bevattende of betrekking hebbende op bezigheidszaken, aan den Secretaris der Maatschappij, en alle brieven met Correspondenties voor de Courant aan den Redakteur te richten.

A. B. HOFMEYR,
Secretaris.

Drukpers Maatschappij Van De Sandt De Villiers & Co. (Beperkt).
"Ons Land" Kantoor,
Kaapstad, 22 Oct. 1894.

DORDRECHT.

AAN Inteekenaren wordt bekend gemaakt dat de heer J. P. SMIT, tot Agent is aangesteld van "De Zuid Afrikaan en Ons land" te Dordrecht in plaats van den heer W. H. v. BENSBURG. Inteekenaren gelieven hunne subscriptie-gelden ten eerste bij hem aan te zuiveren.

A. B. HOFMEYR,
Secretaris.

Drukpers Maatschappij Van de Sandt de Villiers & Co., Beperkt.

Kaapstad, 1, Dec. 1894.

VERKOOPINGEN.

DECEMBER

24—Klapmutsstatie, 50 gedresseerde paarden, 25 prachtige ezels van den heer F J Haaptfleisch,—J S Marais & Co, afslagers.

27—Klapmutsstatie, 16 vette ossen, 15 goedgeteelde vaarzen, 6 extra melkkoeien van de heeren Gebroeders Starke,—J S Marais & Co, afslagers.

27—Klapmutsstatie, 50 slacht ossen, 300 vette schapen en bokken en 16 gedresseerde paarden en esels van den heer D Cohen,—J S Marais & Co, afslagers.

JANUARI.

11—Sutherland, ter plaatse "Koornplaats," winkelgoederen, paarden, kar, enz, in den boedel van wijlen den heer Anjeraad C Groenewald, —H P Van Eijk, afslager.

Produktenmarkten.

KAAPSTAD

VROEGE MARKT.

21 December, 1894.

	£	s.	d.		£	s.	d.
Abrikozen ...	0	0	7	—	0	1	1
Appelen	0	0	6	—	0	0	10½
Boonen, (groen) ...	0	5	6	—	0	5	6
Eenden	0	1	5½	—	0	2	3
Ganzen	0	2	6	—	0	2	6
Havergerven ...	0	2	8	—	0	5	2
Aardappelen (p. mud)	0	10	0	—	0	10	6
Erwten (groene) ...	0	11	4	—	0	11	11
Peren	0	1	10	—	0	2	3
Pruimen	0	1	0	—	0	1	1
Tomaten, ...	0	0	6	—	0	4	4
Vijgen	0	6	1	—	0	6	1
Eieren	0	6	6	—	0	10	11

34 Wagens, 10 Karren.

NIEUWE MARKT

21 December, 1894.

	£	s.	d.		£	s.	d.
Abrikozen	0	0	4½	—	0	1	8
Appelen	0	1	4	—	0	1	4
Boonen (groene) ...	0	6	7	—	0	7	6
Boter	0	1	0	—	0	1	8½
Kool	0	0	0½	—	0	0	1½
Eenden	0	1	5	—	0	2	6
Eieren (per 100) ...	0	7	4	—	0	11	0
Hoenders	0	1	11½	—	0	2	3
Vijgen	0	4	7	—	0	10	5
Ganzen	0	1	8	—	0	3	1
Guavas	0	0	0	—	0	6	0
Uien	0	4	6	—	0	8	3
Uien (groene) ...	0	4	2	—	0	4	2
Aardappelen ...	0	3	0	—	0	10	9
Peren	0	1	9	—	0	3	6
Pruimen	0	0	5	—	0	1	6
Tomaten	0	1	2	—	0	4	0
Kalkoenen	0	3	10	—	0	11	8
Perziken	0	1	9	—	0	3	0
Lemoenen	0	5	1	—	0	10	0
Perziken (droog) ...	0	12	0	—	0	15	0
Meebos	0	1	3	—	0	1	3
Abrikozen (droog)...	0	0	0	—	0	0	6

(Van de heeren Ball & Co.)

20 December 1894

VOGELSTRUISVEDEREN. — Wij hebben deze week geene markt te rapporteeren daar koopers met hunne verzendingen voor de Februari verkoopingen klaar zijn. Weinig bezigheid zal gedaan worden vóór de vakantie dagen over zijn. Uitvoer voor de week 4,728 lbs. geschat op £5,650. Verkoopingen voor laatste week 2854 lbs. geschat op £2,835. Wij quoteeren als volgt:—Witte ordinaire prima £6 0s 0d tot £7 0s 0d, eerste £4 10s 0d tot £5 10s tweede £2 10s 0d tot £3 0s 0d, derde £1 0s 0d tot £1 5s 0d, inferieur tot hard £0 10s 0d tot £0 15s 0d; Wijfjes, witte lichte, eerst tot superieure £4 0s 0d tot £5 0s 0d; tweede £2 10s 0d tot £2 15s 0d, derde £1 0s 0d tot £1 5s 0d, inferieur tot hard £0 10s 0d tot £0 12s 6d; donker £2 0s 0d tot £4 0s 0d; Fancy byoocks £3 10s 0d tot £5 10s 0d; Staart, witte £1 15s 0d tot £1 17s 0d, lichte £1 0s 0d tot £1 7s 0d, donkere £0 10s 0d tot £0 15s 0d; Zwarte, lang £3 10s 0d tot £4 10s 0d, middelmatig en kort £0 15s 0d tot £1 0s 0d, lang middelm £3 5s 0d tot £3 10s 0d, middelmatig £2 0s 0d tot £2 10s 0d, kort gewoon £0 5s 0d tot £0 10s 0d, kort middelm £1 0s 0d tot £1 10s 0d lang vlos £0 12s 6d tot £0 15s 0d, kort vlos £0 6s 0d tot £0 8s 0d; Vale lang £1 15s 0d tot £2 15s 0d, gewoon £0 5s 0d tot £0 8s 0d., lang middelm £1 10s 0d tot £2 0s 0d.; lang vlos £0 12s 6d tot £0 15s 6d, kort middelmatig £0 15s 0d tot £1 0s 0d, kort vlos £0 6s, tot £0 8s 0d, middelmatig en kort £0 5s 0d tot £0 8s 0d; gewoon do 2s 6d tot 4s 0d, spadonas, witte £1 0s 0d tot £1 5s 0d, licht £0 15s 0d tot £1 0s 0d, donker £0 5s 0d tot £0 8s 6d, korte vale chicks £0 1s 0d tot £0 2s 6d

WOL.—De bezigheid van de week is zeer beperkt geweest en met uitzondering van enkele partijen gewasschen wol werd geen merkwaardige koop gesloten. Wij quoteeren:—Superieure Karroo vette 3½d tot 4½d, ordinaire 3½d tot 3½d. aan de wascherijen; en sware en zanderige, 2½d. tot 3d.

VELLEN.—De voorraad is middelmatig maar competitie is slap. Wij noteeren:—Bokken 7½d tot 0d., lange wol 3½d tot 0d., brandzieke en basterds, 2½d. lb. Kaapsche 1s. 6d. tot 1s. 8d.

KIMBERLEY.

(Van de heeren James Lawrence & Co.)

21 DEC.—(*Per Telegraaf.*) — Prijzen van produkten op heden :—

Meel	0	18	0	—	0	0	0
Mielies	0	11	6	—	0	0	0
Mieliemeel	0	13	6	—	0	0	0
Kafferkoorn ...	0	7	0	—	0	0	0
Zemelen	0	3	9	—	0	0	0
Haver	0	15	0	—	0	0	0
Voeder	0	7	0	—	0	0	0
Kaf	0	10	0	—	0	0	0
Aardappelen ...	0	10	0	—	0	0	0
Uien (droog) ...	0	15	0	—	0	0	0
Boter per lb. ...	0	1	0	—	0	0	0
Eieren	0	1	0	—	0	0	0

BLOEMFONTEIN.

(Van de heeren Frank Oldfield & Co.)

21 DEC. (*Per Telegraaf.*)—Produkten-prijzen op heden :—

Gezift Meel	0	14	0	—	1	1	0
Mielies	0	10	0	—	0	0	0
Kafferkoorn	0	10	0	—	0	0	0
Mieliemeel	0	11	0	—	0	0	0
Kaf	0	7	0	—	0	0	0
Zemelen	0	2	3	—	0	0	0
Eieren, per dozijn ...	0	1	3	—	0	0	0

Meel en semels volop; mielies zijn nog vast, kafferkoorn schaarsch.

PORT ELIZABETH.

20 DEC. (*Per Telegraaf.*)—De bokhaarmarkt op Dinsdag was vast. Er werden 36 balen aangeboden en 26 balen verkocht. Er zijn 1,900 balen in voorraad. De vederenmarkt was goed voorzien en prijzen bleven vast. De wolverkooping op heden was meer gedrukt dan ooit. Slechts 32 balen werden verkocht van de 232 aangeboden balen. De wol voorraad bedraagt 20,470 balen.

De Zuid-Afrikaan

VEREENIGD MET

ONS LAND.

ZATERDAG, 22 DECEMBER, 1894.

ONDERWIJS EN OPVOEDING.

DEZE, de tijd van schoolfeesten, concerten, prijsuitdeelingen en de daarbij behoorende *entertainments*, is de tijd dat ouders en vrienden van schoolgaande kinderen hun belangstelling toonen in de inrichtingen van onderwijs waar die kinderen hunne opvoeding ontvangen. Die belangstelling wordt zeker in sommige gevallen wel aangewakkerd doordat de kans geboden wordt om een zoon of dochter, broer of zuster, neef of nicht, vriend of vriendin een prijs te zien ontvangen of zich te zien onderscheiden op het tooneel. Maar zelfs de trots, dien familiebetrekkingen of vrienden bij zulk een gelegenheid ondervinden, zou niet kunnen bestaan indien er geen belangstelling was in de wijze waarop de leerlingen in hunne studie gevorderd waren of waarop zij geleerd hadden zich in de wereld te bewegen.

Mag dus veilig worden aangenomen dat het groot aantal aanwezigen bij gelegenheid van de schoolfeesten, die dezer dagen in en om Kaapstad gehouden werden en nog worden, een tastbaar bewijs is dat er hier groote belangstelling in de opvoeding der jeugd gesteld wordt, die belangstelling schijnt in de oogen van den bisschop van Kaapstad nog niet voldoende te zijn.

Deze prelaat, sprekende bij gelegenheid van de prijsuitdeeling aan de leerlingen van het Diocesan college, spoorde de ouders aan om hunne zoons toch de volle twee jaar na het intermediair examen aan het college te laten blijven, omdat, als hun collegiale opvoeding voor dien tijd werd afgebroken, zij later niet zoo schitterden aan de akademie, hetgeen kwaad deed aan den naam van het college. Uit zulk een aanbeveling blijkt ongetwijfeld dat de bisschop een warme bepleiter is van de belangen van het college, maar het lijkt twijfelachtig of zelfs zijn warme pleidooien de ouders zullen bewegen—hoe dankbaar zij ook zijn mogen jegens de inrichting van onderwijs waar hun zonen voor hunne akademische studie werden voorbereid—om, alleen terwille van den naam van het college, hun zoons een jaar langer daar te houden dan strikt noodig is.

Een praktische wenk gaf de bisschop, zelf een groot voorstander van een opvoeding waarin een behoorlijke tijd aan athletische spelen wordt gewijd, toen hij de jongens waarschuwde niet het behoorlijk deel van het intellectueel werk te verwaarloozen. En in verband hiermede is van beteekenis een volkomen juiste opmerking van kanunnik BROOKE, bij dezelfde gelegenheid geuit, dat jongens in Zuid-Afrika over het algemeen een zeer kleinen woordenschat bezitten. Hij vroeg zich af of dit kwam door luiheid of door de slechte gewoonte om een gebaar te gebruiken inplaats van woorden, of door het lezen van een zeker soort boeken. In dat laatste, in het uitsluitend lezen van één zeker soort boeken, of met andere woorden in onbelezenheid, vindt alle gebrek aan voldoende woordenschat waarschijnlijk wel zijn voornaamste oorzaak. Dit gebrek wordt gevonden in alle deelen van Zuid-Afrika, zoowel bij Engelsch- als Hollandsch-sprekende jongens (en volwassen menschen ?), en het zal wellicht te wijten zijn aan ons prachtig klimaat, dat meer tot ontspanning in de open lucht dan tot ingespannen lezen binnenshuis uitlokt. Al zal er juist om deze reden heel moeilijk verbetering aan te brengen zijn op dat punt, toch verdient het de volle aandacht van de onderwijzers der jeugd, opdat althans al het mogelijke beproefd worde.

Een niet minder gewichtige maar veel meer netelige kwestie werd aangevoerd door dr. GILL, die door de voorzichtige wijze waarop hij zijn woorden wikte en woog duidelijk blijk gaf te verstaan dat hij zich op gevaarlijk terrein bevond,—gevaarlijk in de oogen van een deel van zijn gehoor. De geheele kwestie was of, als een jongen niet voornemens was verder te studeeren, het dan niet veel wijzer was dat hij, in plaats van zijn tijd aan oude talen te besteden, nieuwe talen en wiskundige wetenschappen beoefende. Dat er over zoo iets nog kwestie kan zijn, is een van die vele zaken waarover onze nakomelingen reden zullen hebben zich vroolijk te maken. Een jongen die Latijn of Grieksch leert voor toelating aan een akademie, vooral een Engelsche hoogeschool, weet er net precies genoeg van om hem te doen zien dat hij zonder verdere studie absoluut niets heeft aan hetgeen hij weet. Van die verdere studie komt natuurlijk in negen-en-negentig van de honderd gevallen nooit iets. Had zulk een jongen dus den tijd dien hij aan Grieksch en Latijn besteedde nuttiger kunnen aanwenden ? Het zal nog wel eenige jaren duren voor men algemeen die vraag durft beantwoorden met een volmondig : Ja !

Dr. GILL op zulk gevaarlijk terrein is een eenigszins ongewoon gezicht, maar generaal CAMERON bewoog zich er op met de onversaagdheid die een oud soldaat betaamt. De generaal wierp zich, bij de prijsuitdeeling van het Zuid-Afrikaansch college, zoo maar zonder aarzelen in dat bed van brandnetelen voor alle moderne politieke filosofen:—socialisme, nihilisme, en dergelijke bewegingen. Die ontstonden, volgens den generaal, door een gebrek aan organizatie en moesten worden bestreden door disciplinaire en militaire organizaties. Wij denken er natuurlijk geen oogenblik aan om hier de oorzaken van socialistische bewegingen en de geneesmiddelen daarvoor te gaan bespreken, doch wij kunnen niet nalaten, naar aanleiding van generaal CAMERONS opmerking te wijzen op Duitschland, dat in de laatste twintig jaren een model is geworden van militaire en disciplinaire organizatie, terwijl in ditzelfde tijdsverloop het aantal socialistische leden in den rijksdag is aangegroeid van geen één tot meer dan twintig.

Een geneesmiddel tegen het socialisme is nog evenmin gevonden als de steen der wijzen, maar dat is zeker dat goed onderwijs en het aansporen tot reverentie voor de denkbeelden van anderen, door generaal CAMERON met de hem eigen warmte aanbevolen, veel zullen doen tot voorkoming van die soort van socialistische, of liever anarchistische en nihilistische demonstraties die in Frankrijk en Rusland zooveel ellende verspreid hebben. In welk verband men ook over het onderwijs spreekt, komt men dus altijd weder tot de oude moraal: laat uwe kinderen leeren. En omdat die schoolfeesten daartoe een aansporing zijn, zelfs tot het doen leeren van huishouden en koken—zie de rede door prof. HAHN bij de sluiting der lessen aan het Rhijnsch instituut gehouden—, daarom achtten wij het wel de moeite waard er een oogenblik bij stil te staan.

ALLERLEI.

Duitschland en de Transvaal.

De *Süd-Afrikanische Zeitung* schijnt, evenals een grootere tijdgenoot hier ter stede, ook al de nadeelen te ondervinden van een gebrekkige kennis van het Hollandsch. Het Duitsche blad beweert dat wij ontkend hebben dat de val van Caprivi in verband staat met zijn verkeerde koloniale politiek, "op grond van de goede vriendschap die tusschen keizer Wilhelm en zijn koninklijke grootmoeder in Londen bestaat." Daar is absoluut geen woord van waar, en ieder die ons blad geregeld leest zal moeten toegeven dat het niet onze gewoonte is dergelijken onzin voor onze lezers op te disschen. Wij hebben er eenvoudig op gewezen dat het dwaas was de menschen in de Transvaal te willen gaan wijsmaken dat Caprivi ontslagen was omdat hij niet zoo vriendelijk jegens de republiek gezind was als de keizer wel zou wenschen, daar de keizer in zijn persoonlijke sympathiën zeer sterk Engelsch en zeer sterk antirepublikeinsch gezind is, en dus niet zal toelaten dat Duitschland van wege de Transvaal in moeilijkheden komt met Engeland. Wij willen op de verzekering van onzen Duitschen tijdgenoot gaarne aannemen dat men in Duitschland de Transvaal beschouwt, als een *vertragsfähigen* staat—als een staat die binnen de termen valt om een verdrag meê te sluiten. Doch of dit een reden is voor onze vrienden aan den anderen kant van de Vaalrivier om in opgewondenheid te geraken en misschien rassche dingen te doen, rekenende op een bondgenootschap met Duitschland, dat blijven wij sterk betwijfelen. Daar wilden wij slechts op wijzen.

Spellingvereenvoudiging.

Wat wij in verband met de beweging ten gunste eener vereenvoudiging van de spelling der Hollandsche taal vreezen is niet, zooals *De Volksstem* schijnt te denken, dat de Hollandsche pers in Zuid-Afrika zich voor die beweging spant, doch dat de Hollandsche pers, overtuigd als zij zijn moet van de doelmatigheid en de gemakkelijkheid eener vereenvoudigde spelling, deze zou gaan toepassen voordat die spelling bij publieke examens als juist wordt erkend. Indien zij dit doet dan brengt zij onze studeerende jeugd hopeloos in de war. Vooral omdat de Hollandsche bladen nagenoeg de eenige Hollandsche lektuur vormen, die onze jeugd in handen krijgt, behoort een editeur zeer voorzichtig te zijn met de uitgebreidheid der veranderingen die hij invoert. Wij hebben er niet tegen dat de Hollandsche pers het initiatief neemt ter bewerking van een spellingvereenvoudiging, doch wij gelooven dat zij meer kwaad dan goed doet door te beginnen die in te voeren.

GEMENGD NIEUWS.

DE WAARDE DER KROONDIAMANTEN VAN DEN CZAAR van Rusland is ongeveer twee millioen pond sterling.

EEN DURE RAM.—In de vorige week arriveerde van Australië een ram voor den heer John Tweedie van het Cathcart distrikt. Het dier kost niet minder dan £250.

EEN PAPIERFABRIEK.—De *Watchman* verneemt dat binnenkort een papierfabriek door een heer uit Duitschland te Kingwilliamstown zal opgericht worden.

EEN POFADDER MET HAAR GEBROEDSEL GEDOOD. – Nabij Kimberley doodde de heer Theo. Radloff een wijfjes-pofadder met 23 kleintjes, elk 6 duim lang. Voorwaar een goed dagwerk.

PLUIMVEE TE KIMBERLEY.—De eigenaar van het "Prince Imperial Hotel," Kimberley legt zich op pluimveeboerderij toe en heeft niet minder dan 300 @ 400 hoenders, 200 eenden, en 70 groote kalkoenen.

AMALGAMATIE AAN DE PAARL.—De twee voornaamste wagenmakers-firmas nl. J. P. Retief & Co. en De Villie & Co., hebben geämalgameerd en zullen voortaan bekend staan onder den naam Retief, De Ville & Co.

VOOR EEN TE BOUWEN ENGELSCHE KERK te Middelburg, Kaapkolonie, werd een basaar aldaar gehouden die £120 opbracht. De Engelsche diensten zijn tot hiertoe in de hofsaal gehouden, en nu gevoelt men de behoefte aan een gebouw.

NAAR HET STRAND TE OOST LONDEN.—Evenals bij ons velen, die kunnen, naar het strand te Somerset West gaan, zoo gaan velen in de noord-oostelijke distrikten nu naar Oost Londen om daar langs het zeestrand hun Kerstfeest en Nieuwjaar door te brengen.

FOXTERRIERS VS EEN BAVIAAN.—Te Bruintjeshoogte had onlangs een gevecht plaats tusschen 4 dappere foxterriers en een knevel van een baviaan. Twee der foxterriers werden leelijk toegetakeld maar de baviaan moest eindelijk het stof bijten. Het dier was één knevel en mat van den neus tot op de punt van den staart 4 voet 7 duim.

DE QUARANTAINE TEGEN HONDSDOLHEID te Port Elisabeth is opgeheven.

KHAMA, HET BAMANGWATO-OPPERHOOFD, zal op 2 Januari hier aankomen als gast van den hoogen commissaris.

EEN TROOST VOOR ONS.—Engeland voert jaarlijks voor 4¼ millioen sterling aan eieren en pluimvee in.

KEYTER, de wetsagent, die alhier gearresteerd werd in verband met zekere zaak te Calvinia, is naar dat dorp overgebracht om daar voor het rondgaand hof gebracht te worden.

EEN VOTUM VAN VERTROUWEN.—Naar *Truth* mededeelt werd onlangs op een Engelsche kerkvergadering te Blackburn met algemeene stemmen aangenomen "een votum van vertrouwen in den heer Pedelty (den hulpprediker) en des heeren Pedelty's God !"

EEN HAAI sprong onlangs in Delagoabaai vierkant uit het water in een vischschuit. Toen hij zijn mond opende voor een lekker hapje stopten de visschers, die aan boord waren den riem, waar zij pas meê hadden zitten roeien, in den mond van de haai, met het gevolg dat meneer haai weldra den geest gaf.

DE HUMANSDORPSCHE TENTOONSTELLING.—De prijslijst der Humansdorpsche tentoonstelling, gehouden te worden op 13 Maart 1895, is verschenen. Vergeleken met andere prijslijsten is zij uitstekend goed, daar niet minder dan £200 aan prijzen voor schapen, bokken, wol en bokhaar uitgeloofd is. De prijzen voor boter en kaas bedragen £15.

EEN GRUWELIJKE MOORD vond op de plaats Groendam, distrikt Clanwilliam, van den heer Jan Engelbrecht, op 15 dezer plaats. Een jong met name Koesang sloeg zijn vrouw dood met een kweeperkirie. Hij sloeg haar "duizend slagen" tot dat zij dood was. Hij vermoordde haar omdat, zij zoo zegt hij, met zekeren Josop Pieters overspel gepleegd had.

EN HET BEROUWDE HEM.—Vijf kaffers en een kaffermeid werden in de vorige week voor den magistraat van Kingwilliamstown gebracht voor het slachten van een schaap behoorende aan den heer Warren. De meid werd ontslagen maar de vijf kaffers kregen ieder 12 maanden en 36 met de kats. Het schaap kost hen allen tezamen dus 5 jaar dwangarbeid en 180 slagen met de kats—voorwaar een duur schaap.

IN MEMORIAM.—Te Sutherland is op 18 December, in den ouderdom van 60 jaar, de heer Jacob François Cloete, sr., beter bekend als "Oom Japie," overleden. De overledene heeft op kerkelijk en maatschappelijk gebied veel ten nutte van zijn distrikt gedaan. Vier-en-twintig jaren diende hij als diaken en ouderling. Sinds 1884 was hij lid der municipaliteit, waar hij evenals in het kerkelijke veel goeds deed. De familie en de gemeente verliezen veel in den ontslapene.

HET SPOORWEGTARIEF.—De Nederlandsche spoorwegmaatschappij heeft het vrachttarief op hare lijn verhoogd. Onze regeering heeft nu besloten dat kooplieden volgens hetzelfde tarief zullen te betalen hebben voor goederen uit de Kolonie naar de Transvaal versenden, als tot nog toe geldig was. Dit beteekent dus dat de regeering alles zal betalen wat door het verhoogde tarief der N.Z.-A. maatschappij boven het vroegere tarief gevraagd wordt. Deze nieuwe regeling zal tot 1 Februari van kracht zijn.

DE TREKKERS NAAR GHANZIS.—Ds. Adriaan Hofmeyr is van plan onmiddellijk na Kerstdag een bezoek te brengen aan de trekkers die, in de nabijheid van Mafeking, op den geschikten tijd wachten om zich in Ghanzis te gaan vestigen. Zij hebben de begeerte uitgesproken om vóór hun vertrek derwaarts hem nog eens in hun midden te hebben om, onder anderen, hun het Evangelie te verkondigen. Prof. Hofmeyr zal hem derwaarts vergezellen en is daartoe Donderdagavond van Stellenbosch vertrokken.

HET EERSTE SCHAAP IN AUSTRALIË.—Te Sydney werd de honderdste verjaardag gevierd van de invoering van het schaap in de kolonie Nieuw-Zuid-Wales. Het was in 1794 dat kapitein McArthur er in slaagde daar een troep schapen te doen akklimatiseeren. Aanvankelijk leverden zij hem niet meer op dan een paar balen wol. En toch is de tegenwoordige ontzaggelijke wol industrie van Nieuw-Zuid-Wales hieruit ontstaan. Thans zijn er 60 millioen schapen, die in dit jaar ongeveer 1,000,000 balen wol hebben opgeleverd.

DE KOLONIALE BRANDEWIJN-MAATSCHAPPIJ.—Een vergadering van bovengenoemde maatschappij werd Dinsdag ll. te Robertson onder voorzitterschap van den heer D. J. A. Van der Spuy gehouden. Omtrent honderd der invloedrijkste boeren van het distrikt waren tegenwoordig. Na discussie werd eenparig besloten (*a*) voor de contributiën aandeelen te nemen; (*b*) dat de tegenwoordig zijnde producenten zich verbinden sullen—hetgeen zij deden—een-tiende van den oogst van '95 en '96 aan de maatschappij te leveren en daarvoor aandeelen te accepteeren.

DE DIEFSTAL TE PORT ELIZABETH.—De diefstal die l.l. Zaterdagnacht te Port Elizabeth in een slachthuis gepleegd werd was van zoo permantig en onverschrokken aard als mogelijk. De dief ging eerst naar de woning van den eigenaar, den heer Cowie, schoof een raam op en ging de slaapkamer binnen, waar hij, terwijl de heer Cowie sliep, den sleutel van de brandkas uit diens broekzak haalde en daarmeê naar het slachthuis ging. Hij nam ook van de kleedtafel een goed gevulde beurs. In het slachthuis kwam hij door een der vensters te breken. In de brandkast waren £140 in goud en £160 in banknoten. De noten liet de dief ongeroerd maar het geld stak hij in zijn sak.

OOK CHRISTENEN.—Eene expeditie van Abessyniërs heeft het gebied doorkruist van de meren Zouai, Hoggai en Orroretcha, ten zuiden van het Abessynisch rijk. Deze heeft aan het licht gebracht dat de bevolking, ongeveer 1,000 in aantal, afstammende van vluchtelingen uit den tijd van Mahomet, zich Christenen noemt, en ook kerken heeft, maar zij kunnen niet lezen of schrijven en hun Christelijke leer, die zich slechts als traditie heeft voortgeplant, is thans al zeer wonderlijk. Zij leven onder één opperhoofd, kennen den katoenbouw en voeden zich bijna uitsluitend met visch, welke overvloedig in bovengenoemde meren voortkomt.

EEN ONDERZEESCHE TORPEDOBOOT, die tot elke diepte kan zinken en evensnel onder als op het water kan varen, als zij hare tegenwoordigheid niet mag verraden, is uitgevonden door een Australiër. Een model werd dezer dagen in tegenwoordigheid van den gouverneur van Nieuw Zuid-Wallis beproefd, en de proefneming slaagde volkomen. De uitvinder verklaart dat eene groote boot drie dagen onder water kan blijven en van achteren en van voren torpedo's kan afschieten. Deze worden magnetisch aangetrokken door den bodem van het vijandelijk vaartuig. De Engelsche admiraal die tegenwoordig was, verklaarde, dat als de groote boot gemanoeuvreerd kon worden als het model, de oorlog ter zee geheel en al zou veranderen.

HET TEMMEN VAN PAARDEN. — De Fransche kapitein De Place is op den inval gekomen om de elektriciteit te gebruiken als middel om paarden te bedwingen. Zijn elektrische oversingel of bovenriem, gelijk hij zijne vinding noemt, bestaat uit twee lederen holsters, die aan den zadelknop zijn bevestigd: in de eene plaatst men eene bobine (klos van met zijde omsponnen metaaldraad) en in de andere eene drooge batterij, die namelijk zoodanig is ingericht dat men haar zonder gevaar schuin of omgekeerd kan houden, en die gedurende langen tijd werkzaam blijft. Deze bobine staat verder door middel van twee volkomen geïsoleerde draden, die door de voering van den bedoelden oversingel heen gaan, in verbinding met twee kleine metallieke borstels, de eene op de rechter- en de andere op de linkerzijde van het paard aangebracht, en wel juist op de plaats waar men het dier gewoonlijk met de sporen bewerkt. Zoodra het paard nu eene neiging verraadt om te gaan steigeren, behoeft de ruiter slechts op een knop te drukken, waarmede hij dan zijn ros eene lading elektriciteit in het onderlijf zendt die het onmiddellijk den lust tot het maken van nog meer grappen doet vergaan.

BARON F. DE ROTHSCHILD, lid van de bekende financiersfirma en van het Engelsche parlement, is op het oogenblik op bezoek in Zuid-Afrika. Hij was eenige dagen in Kaapstad en vertrok gisteravond naar Kimberley. Gedurende zijn verblijf alhier genoot hij de gastvrijheid van den heer Rhodes op Groote Schuur. De baron maakte Woensdag een toertje rond Houtsbaai met de heeren Hofmeyr, L.W.V. en Graaff, L.W.R., en verklaarde zich, zooals reeds zoovelen voor hem gedaan hebben, verrukt over de schone natuurtooneelen. Baron De Rothschild zal op 9 Januari weder naar Europa terugkeeren.

EEN GROOTE BRAND brak gisteren op Kliprug, plaats van den heer Jan de Goede, Malmesbury, uit. Hoe de brand ontstond weet men niet. Een tamelijk sterke zuid-ooster wakkerde den brand aan, zoodat aan blusschen niet te denken viel, hoewel hulp van alle kanten opdaagde en drie of vier waterkarren aan het werk gezet werden. Omtrent 60 vrachten gerven, twee groote takkralen, en eenige mudden graan waren in korten tijd een prooi der vlammen. De schade, die op £300 geschat wordt, kan moeilijk geleden worden door een hardwerkend man als den heer Jan De Goede. Daarom wordt er ook groote sympathie met hem gevoeld.

DE OVERSTROOMING TE RICHMOND.—Van de overstrooming te Richmond geeft de *Era* verdere bijzonderheden. Het was op Dinsdagnamiddag, den 11den dezer, dat het weder in het noorden opstak en een storm voorspelde. Van het noorden trok het weder naar de richting van Murraysburg en vandaar naar het westen. Omtrent 9 uur dien avond hoorde men het gedruisch der wateren in de rivier. Echter gingen de meesten slapen om op 11 uur schielijk gewekt te worden door de marktklok die bengelde alsof er brand was. Brand was er niet, maar in Pienaarstraat—de hoofdstraat, voorbij de pastorie en het magistraatshof stroomde het water 4 voet diep, de huizen van voor in en van achteren uit. De huizen in Loopstraat waren het toevluchtsoord en de geredden werden daarheen gedragen of in karren genomen. De watererven leden het meest en toen die muur die langs de rivier loopt brak verspoelde alles, muren, oogsten, vruchtboomen en buitengebouwen. Uit de watererf-huizen werden allen zonder onderscheid van kleur met levensgevaar door de jongelui gered. Het verlies in het dorp zelf aangericht wordt niet aangegeven. Van den heer Jansen zijn 300 schapen verdronken.

KERK EN SCHOOL.

Ds. Hugo van Sutherland heeft het beroep naar Riebeek West aangenomen.

Ds. J. Du Plessis, B.A. en B.D., predikant van Zastron, die eenige weken te Zeepunt heeft doorgebracht, is Donderdag l.l., met zijne moeder, naar de Paarl vertrokken, van waar hij op den avond van 1 Januari naar zijne gemeente hoopt terug te keeren.—Prof. Marais zal gedurende de vakantie, het huis van mevr. Du Plessis, te Zeepunt bewonen.—*De Kerkbode.*

DE EERWAARDE CHARLES SPURGEON.

Donderdagavond l.l. werd de eerwaarde Charles Spurgeon, zoon van den welbekenden eerwaarde C. H. Spurgeon in de Wichtzaal verwelkomd. Eerwaarde Baker van de Baptistenkerk zat voor. Tegenwoordig waren vele leden van andere kerkgenootschappen. Nadat de voorzitter den eerw. heer Spurgeon aan de vergadering had voorgesteld las de heer Breode namens de baptisten een welkomstadres. Ds. De Beer nam daarna het woord en sprak den wensch uit dat de eerwaarde Spurgeon spoedig zijne volle gezondheid in Zuid-Afrika zal terug bekomen. Namens de Ned. Geref. kerk heette hij hem ook hartelijk welkom in Zuid-Afrika. Nadat de eerwaarde Gathercole een kort woord gesproken had, gewaagde ds. C. Muller van de vele degelijke preken van wijlen den eerwaarde C. H. Spurgeon en terwijfelde niet dat diens zoon thans voor hem een waardige zoon van zijn vader zal zijn.

De eerwaarde Spurgeon bedankte in 't kort, en zij dat hei trotsch was op zijn vader. Naar Zuid-Afrika was hij gekomen om zijne gezondheid wille. In den Bijbel—niet de herziene druk—van het begin tot het einde geloofde hij vast. Hij was in hart en ziel een Baptist en als zulks zou hij in verband met de "South African Baptist Mission" werken. Het speet hem dat zijn vader thans niet leefde of dat hij hem kon vertellen welk een hartelijke welkomst zijn zoon in Zuid-Afrika te beurt is gevallen.

De vergadering was spoedig over daar de eerwaarde Spurgeon met den 9 uur trein naar Kingwilliamstown moest vertrekken.

Gisterenochtend werden door dr. Kotze 11 der ingezetenen van het Oude Somersetsche Hospitaal als lidmaten van de Ned. Geref. kerk aangenomen. Onder hen waren 2 die ook gedoopt werden.

PREEKBEURTEN.

ZONDAG, 23 DECEMBER, 1894.

Groote Kerk.—'s Morgens, (Hollandsch) en 's avonds (Engelsch) ds. Steytler.

Nieuwe Kerk, Breestraat.—'s Morgens, 9.30 (voorstelling van leden) en 's avonds 7 (Voorbereidingdienst) ds. C. F. J. Muller.—N.B. Collecte ten behoeve van het Christelijke Reddingshuis.—Kersdag, 's morgens 9.30 (Avondmaal) en 's avonds 7 (Dankzegging) ds. C. F. J. Muller.

Ned. Ger. Kerk, Buitenkantstraat.—(Engelsche diensten).—'s Morgens 10.30, en 's avonds 7, ds. P. Roux. Zondagschool 3 n.m.

Zeepunt.—Dr. Kotzé.

Papendorp.—'s Morgens en 's avonds eerw. Smeer.

Hanoverstraat Kapel. — 's Morgens ds. Moorrees; 's avonds ds. Moorrees (Voorstelling van Lidmaten).

Roggebaai.—'s Avonds, eerw. Knobel.

N.B.—Speciale collecte voor het Reddinghuis voor gevallene vrouwen.

Evang. Luth. Kerk, Strandstraat.—'s Morgens 10 (Hollandsch), en 's avonds 7 (Engelsch), dr. Zahn. Zondagsschool 2.30.

St.-Stephens.—'s Morgens 9.30, en 's avonds 7, ds. M. C. Botha.

Ned. Geref. Kerk, Groenepunt.—Hollandsch 9.45 v.m., Engelsch 11.15 v.m. en 7 's avonds. —Kersdag. Hollandsch 9.45 (Avondmaal) Engelsch 11.15 ds. E. De Beer.

Vrije Protestantsche kerk, Houtstraat.—Morgendienst (Hollandsch te 10.30. Avonddienst (Engelsch) 7 uur, eerw. D. P. Faure.

SCHEEPVAARTBERICHTEN

TAFELBAAI.

AANGEKOMEN.

Dec. 20—SS *Clan Macniel*, van Liverpool.
21—SS *Australasian*, van Melbourne.

VERTROKKEN.

Dec. 19—SS *Transvaal*, van kusthavens en Natal.
19—SS *Aurora*, naar St.-Helenabaai.
19—SS *Luna*, van Saldanhabaai.
20—Mailboot *Dunottar Castle*, naar Natal.
21—Britsch schip *Star of Russia*, naar Sydney.

KAPS' RESONATOR PIANOS blijven nog onge evenaard. Afgezien van tallooze getuigschriften van besitters in Zuid-Afrika heeft Kaps eenige agent, de heer Rocco De Villiers, Paarl ook de prachtigste testimonia van de beroemdste musici van Europa in zijn besit, omtrent deze weergalooze instrumenten.—*Adv.*

Zijt gij verzekerd ? Indien niet, dan is het nu de tijd om uzelf en uwe familie te voorzien van Chamberlains Koliek, Cholera, en Diarrhee Geneesmiddel als een veiligheidsmaatregel tegen eenige serieuze gevolgen van eene ontsteking in de ingewanden gedurende de zomermaanden. Gij zult het zeker noodig hebben en gij behoort het meteen te krijgen. Geen ander geneesmiddel kan zijne plaats innemen of zijn werk doen. Voor verkoop bij alle Chemisten en Handelaars. P. J. Petersen & Co., Algemeene Agenten, Kaapstad.—[*Adv.*]

Het Rhijnsche Instituut.

TOESPRAAK VAN DR. HAHN.

Bij gelegenheid van de sluiting van den cursus van het Rhijnsche Instituut te Stellenbosch, ll. Zaterdag, leverde dr. Hahn van het Zuid-Afrikaansche College, Kaapstad, de sluitingsrede. Hij sprak over de plaats die het instituut, vooral in het verledene, in Zuid-Afrika innam; over de degelijkheid en den klassieken aard van het onderwijs in muziek waaraan andere inrichtingen een voorbeeld genomen hebben, en ten slotte over de school van huishouding in verband met de inrichting, iets waarin het Rhijnsche Instituut evenals in andere opzichten de pionier-inrichting was wat betreft de opvoeding van de jongemeisjes en dames in Zuid-Afrika. Thans nog staat het instituut gelijk met eenig ander in het land. Op 1 Mei 1860 werd de school geopend in een nederig gebouw om onderwijs te geven aan de dochters van de Rhijnsche zendelingen. Men begon met 9 leerlingen. Zes jaren later toen mejuff. Voigt principale werd, was het instituut zelfbetalend en kon het zonder financieele hulp uit Duitschland klaar komen. Toen waren de andere seminaries en hooge scholen voor dames dingen van de toekomst. Het Rhijnsche Instituut ontvangt geen regeeringstoelage, maar heeft niettemin een eerste-klasse opvoeding aan meer dan duizend dochters van het land verschaft. Het neemt voorwaar een eigenaardige en voortreffelijke positie in onder de meisjesscholen van het land. In 1860 waren er twee onderwijzeressen met negen leerlingen; thans zijn er twaalf onderwijzeressen en telt de inrichting honderd-dertig scholieren.

HET ONDERWIJS IN MUZIEK.

Wat het onderwijs in muziek betreft, heeft het bestuur steeds de beste onderwijzeressen bekomen uit Duitschland en zijn de concerten van dien aard geweest dat men zelfs in Duitschland geen beter school-concert zou kunnen aanhooren. De andere inrichtingen hebben een voorbeeld aan dit instituut genomen en hebben ook hunne onderwijzeressen in muziek uit Duitschland ontboden. Thans, tengevolge van de sedert lange jaren aangewende pogingen om gesonde muziek te onderwijzen, heeft de universiteit zich genoopt gevoeld om een examen in muziek te laten afnemen.

HUISHOUDKUNST.

Over de huishoudkunst sprak dr. Hahn als volgt:—"En nu een paar woorden over den jongsten tak van het Rhijnsche instituut, de school van huishouding. Laat mij vooraf eenig misverstand wegruimen, daar mogelijk sommigen denken dat dit een vak is dat ook in zekere andere meisjesscholen onderwezen wordt. In die scholen staat huishoudkunst op gelijken voet met Euclides, Grieksch, sterrekunde en andere vakken, maar het wordt niet in al zijne vertakkingen gedurende 25 uren per week gedoceerd. De school van huishouding aan het Rhijnsche instituut is een gansch aparte tak van het instituut en staat onder de bekwame leiding van de superintendente, mejuff. Wolff. De jonge dames van de school van huishouding hebben hunne eigene tijdtafel en staan niet in verband met de lagere klassen. Aangezien dit onderwerp van groot belang is en aangezien ik weet dat maar weinigen in het land van het bestaan van deze school weten, zal ik de tijdtafel lezen die voor de laatste achttien maanden geregeld in dit opzicht gevolgd is. Maandag: 9—12, wasschen en strijken; 1.30—3.30, kleedermaken. Dinsdag: 9—12, koken; 1.30—3.30, kleedermaken. Woensdag: 9—12, koken; 1.30—3.30, eenvoudig naaldwerk of kunstwerk, zooals snijwerk, het maken van kant, enz. Donderdag: 9—12, boekhouden en kleedermaken; 1.30-3.30, klassen over hygiene en huishoudkunde. Vrijdag: 9—12, bakken; 1.30-3.30, kleedermaken. Het overige gedeelte van hun tijd wordt besteed aan muziek, schilderen, lezen en het aanleeren van moderne talen. Dit is nu het programma van werk dat week na week gevolgd wordt aan de school van huishouding in verband met het Rhijnsche instituut. Is het mogelijk u een meer geschikt ingerichten cursus voor te stellen voor de opvoeding van een jonge damme, wier ambitie het is niet slechts een pop te worden, maar werkelijk een plaats in de wereld in te nemen en tot hulp van hare vrienden en familie te zijn? Elk onderwerp in dit programma is van belang en vereischt de voortdurende toewijding van hen die leeren en het zorgvuldig toezicht van de superintendente die aan het hoofd staat. Mij is gezegd geworden dat gedurende de 18 maanden van het bestaan der school slechts 26 dames er van gebruik gemaakt hebben. Dit is moeilijk te verklaren, want wij lezen zoo dikwijls van de noodzakelijkheid eener praktische opvoeding en hooren telkenmale de klachte dat in onze meisjesscholen en zelfs onze colleges te veel theoretische kennis ingepompt wordt en te min aan een praktische opvoeding gedaan wordt. Die klachte bevat veel waarheid, en de oorzaak is dat vele der onderwijzers en bestierders van scholen niet beter weten, aangezien hun eigen opvoeding onvolmaakt—dat is te veel theoretisch en te min praktisch geweest is. Sommige hunner beschouwen zelfs alle praktische opvoeding met minachting, hoewel zij in hunne eigene huizen eigen gebakken brood boven oude biscuits, carbonaatjes boven ingemaakte beestenvleesch en Kaapsche ingelegde vruchten boven Dundee en Mortons marmelade prefereeren. Mij is ook verteld dat sommige jonge dames gaarne naar de school zouden komen ware het niet dat zij opzien tegen een of ander vak, alsbijvoorbeeld strijken en wasschen. Die jonge dames behooren te onthouden dat wasschen en strijken op verschillende wijzen kunnen gedaan worden. Allen weten hoe linnen er uitziet wanneer het bijvoorbeeld hier nabij de rivier gewasschen wordt; het beste artikel wordt binnenkort bruikeloos. Ongetwijfeld werden die prachtige stukken linnen, zijde en kant die wij nog in sommige huisgezinnen aantreffen en die hoog gewaardeerd worden als erfstukken, niet op de klippen langs Eersterivier of te Platteklip gewasschen. Zij werden gewasschen en gestreken door handen die wisten zulks op de rechte wijze te doen. Slechts die dames die zelven kunnen strijken en wasschen kunnen hunne dienstboden zeggen hoe zij het moeten doen. Van die zes-en-twintig dames die door den cursus gegaan zijn, zijn sommigen getrouwd, anderen staan op het punt om te trouwen en anderen weer zijn nog jong, maar allen hebben wijselijk gehandeld hun tijd op die nuttige manier te besteden. Aangezien genoemde school van huishouding en vooral het programma van werk niet genoegzaam bekend is, zou ik aan de bestierders van de inrichting aanbevelen niet slechts van tijd tot tijd bij de opening van de school in de dagbladen te adverteeren maar over de lengte en breedte van het land volle prospectussen te verspreiden. Daardoor sal het getal leerlingen vermeerderen, zoozeer dat het eerlang noodig zal zijn een nieuwen vleugel aan te bouwen.

Ten slotte vertrouw ik dat gij allen met mij van ganscher harte dezen Kerstfeest-wensch voor het Rhijnsche Instituut zult uitspreken: *Floreat, vivat, crescat.*"

HANDEL EN NIJVERHEID.

VRUCHTENUITVOER.

Per mailboot *Norman* werden Woensdag uitgevoerd een hoeveelheid abrikozen, komkommers, merg van groenten en andere produkten, allen bestemd voor de Londensche markt.

VERKOOPING VAN VASTGOED.

Het eigendom Parkside, op den hoek van Hof- en Campstraten, werd Donderdag ll. door de heeren J. J. Hofmeyr & Zoon voor £2,665 verkocht.

DE HANDEL SLAP.

JOHANNESBURG, 21 Dec. (*Per Telegraaf*).—De handel voor de laatste maand is zwak geweest.

INSOLVENTE BOEDELS.

REKENINGEN TER DISTRIBUTIE GEORDERD.

Jan Marthinus Beijers, jr. William Robert Carson. Hugh Davies. George Mason Edmeades. Ignatius Stephanus Ferreira. Gabriel Jacobus Jordaan. George Groom Steel. Tobias Johannes Petrus Verwey.

Hollandsch en 'De Volksbode.'

In den onderstaanden brief deelt professor De Vos aan de redaktie van *De Volksbode* een welverdiende terechtwijzing toe in verband met hare houding tegen de Hollandsche taal.

Stellenbosch, 15 Dec. 1894.

Aan den Editeur der "Volksbode."

Mijnheer,—In uwe uitgave van den 28sten November hebt gij goed gevonden aan de wereld bekend te maken dat iemand in de *Cape Times* mij voorgesteld heeft als een persoon, die zich niet gelijk blijft, daar ik tijdig en "ontijdig mijn inzichten (omtrent de beoefening der Hollandsche taal) het publiek tracht op te dringen en toch mijn eigen zoon heb vrijgelaten het Latijn inplaats van het Hollandsch te kiezen bij het laatste elementair schoolexamen."

Was het nu daarna niet uw plicht ook uit te zien naar mijn antwoord in dat blad, en ook dat aan de wereld bekend te maken? Tot nog toe heb ik echter tevergeefs daarop gewacht.

In uw inleidingsartikel van derzelfder datum, waarboven staat: "De Hollandsche taal in de synode," zegt gij, dat met uitsondering van ds. Muller, Marchand en McGregor en eenige anderen, de synode zich aan overdrijving heeft schuldig gemaakt op het punt van de taalkwestie, dat men de rechten van anderen niet in het oog heeft gehouden, en ze niet heeft behandeld gelijk men zelf behandeld wil wezen, dat "het te vreezen is dat zij, die zoo in hooge mate voor het Hollandsch alleen ijveren, in dieselfde mate tegen het Engelsch gezind zijn, waardoor zij de rechten van anderen te kort gaan doen." Gij laat daarop volgen: "Dat is niet billijk en dus afkeurenswaardig." Verder zegt gij: "Men ziet in het Engelsch de oorzaak van de vervreemding van den godsdienst en de wereldsche verwildering onzer kinderen." Ja, gij spreekt als of zij den kinderen "het Engelsch willen onthouden." Eindelijk roept gij uit: "Laat ons in alles waar en oprecht zijn!"

En wat zijn nu uwe gronden voor al deze beschuldigingen die gij ons naar het hoofd slingert? In uw inleidingsartikel noemt gij slechts één ding door ons in de synode gedaan en dat is, dat wij het examen in het Hollandsch voor derde-klas onderwijzers verplichtend hebben gemaakt. Dit beschouwt gij een onrecht den Engelschen onderwijzers aangedaan. Dat is al.

Mag ik nu vragen: hebt gij in al de jaren dat het Engelsch voor de Hollandsch-sprekende onderwijzers verplichtend gemaakt is, ooit uw stem daartegen verheven als een onrecht hun aangedaan? De vraag is nu niet wat of gij over de belangrijkheid dier twee talen oordeelt, ook niet of die Hollandsch-sprekende onderwijzers zich al of niet vrijwillig daaraan onderworpen hebben; het punt is dit ook volgens uw eigen schrijven, dat het *verplichtend gemaakt* wordt. Hebt gij ooit in het belang van uw eigen volk daartegen getuigd?

Er zijn enkele Afrikaners die meer bezorgd schijnen te zijn voor de rechten der Engelschen dan dezen het zelven zijn. Het kan 100 Hollandsche kinderen aan den eenen kant gelden en 5 Engelsche aan den anderen, over de rechten der eersten zal men u nooit hooren spreken, maar altijd over die der laatsten, al zou de moedertaal der eersten ook daardoor systematisch ondermijnd worden. Zij geven altijd op van hun groote belangstelling in het Hollandsch; maar laat iemand een enkelen maatregel van eenigszins doeltreffenden aard in het belang van het Hollandsch voorstellen, en men kan zeker zijn dat zij er een geroep tegen zullen aanheffen. Dat is ook de geest waarin gij schrijft, en het schijnt dus dat waar gij zoo vele anderen—en daaronder zoo vele broeders—zoo uit de hoogte veroordeelt en ze vermaant waar en oprecht te zijn, men u moest toeroepen: medicijnmeester genees uzelven!

Gij beschuldigt ze dat zij in hooge mate anti-Engelsch zijn, en vlak daarnaast, terwijl gij nog altijd van dezelfde klas personen spreekt, zegt gij: "Bondsmannen die zich zoo voor 'de taal' in de bresse stellen, en voorgeven er voor te willen sterven uit pure liefde voor hunne nationaliteit, zenden hunne kinderen naar scholen waar niets dan Engelsch geleerd wordt, enz." Als die menschen voor de rechten van het Hollandsch een woord spreken, dan moeten zij *ipso facto* anti-Engelsch zijn, en de dwaasheid wordt hun toegedicht "dat zij in het Engelsch de oorzaak van de vervreemding van den godsdienst en de wereldsche verwildering onzer kinderen zien"; als zij weder toonen dat zij hunne kinderen gaarne ook het Engelsch willen laten kennen, en sommigen hunner onkundig genoeg zijn om te meenen, dat hunne kinderen het Hollandsch van zelf zullen leeren, en dat die kinderen dus in hun korten schooltijd Engelsch alleen moeten leeren, dan zijn zij inkonsekwent en oneerlijk! Omdat hier en daar iemand in dezen zich onoprecht betoond heeft, moeten allen die voor de rechten hunner taal opkomen onoprecht zijn!

Gij krijgt zoodoende het vermoeden dat die dingen "niet in algeheele oprechtheid werden gesproken, maar slechts tot bereiking van zekere doeleinden gebruikt worden."

Welk recht hebt gij zoovelen uwer naasten, leeraren en onderlingen onzer kerk, en zoo vele andere leden derzelve die op dit punt met hen samenstemmen, zoo grof te veroordeelen? Gij spreekt onbepaald tegen allen die hier van u verschillen, en vooral over wat in de synode geschied is. Waarlijk gij vergeet u geheel en al. Verwondert gij u dan nog, dat gij en anderen, die uwe beschouwingen deelen "in betrekking tot de Hollandsche taal, als haar minder gunstig gesind gerekend wordt?"

P. J. G. DE VOS.

GERINGSCHATTING voor uwe zwakheden is hetzelfde als zelfmoord te begaan. Elk mensch is voor hemzelven het middelpunt van het heelal en toch thans hoevelen ontmoeten wij niet, die klagen over zwakheid, leverkwaal, stuipen en zoo voort? Honderden zulke lijders ontmoet men elke week, die hunne krankheden verwaarloozen wanneer er een redmiddel als Clements Tonic bij de hand is. Dit preparaat verschilt van vele vermomde afdrijfmiddels die genoemd worden geneesmiddels voor indigestie, het gebruik waarvan den patient aller schadelijkst is. Clements Tonic geeft niet verlichting door zware afdrijving, maar tracht de oorzaak van de kwaal te genezen en dan geneest de kwaal ook. Indien gij lijdt onthoudt dan dat zonder behandeling de ziekte moet toenemen en dat het krimineel is van u om uwe kwalen min te achten; hoe het ook zij uw leven hangt van behoorlijke behandeling af en mogelijk ook de levens van uw vrouw en kinderen. Om die reden verzuim niet, krijg Clements Tonic en laat u niet foppen door gemeene afdrijvende middels of eenige andere, en dan zalt gij met hetzelfde succes als de heer H. McDonald, klerk, Crowestreet, Wollongong, N.S.W., bekroond werden. Hij schrijft op 28 Maart, 1893: Omtrent zeven of acht jaar geleden werd ik van een paard geworpen en moest daarna voor eenigen tijd mijn bed houden, hoewel mij gezegd werd dat het slechts een verstuiking was, ik geloofde dat mijn ruggegraat in eene zekere mate bezeerd was. De kenteekens van het ongeluk waren hevige pijnen langs de ruggegraatsmurg. Ik raadpleegde eenige der voornaamste doktoren in de Kolonie maar kreeg geen heil van hunne middelen. De kenteekens waren hevige pijnen tusschen mijn schouderbladen soms zoo erg dat ik niet rechtop kon staan na uit mijn bed op te staan. Iemand beval mij Clements Tonic te gebruiken. Ik had er geen geloof in, en probeerde het onwillig daar ik van zoo vele geadverteerde medicijnen gehoord had die mislukkingen waren. Nadat ik drie bottels gebruikt had ontdekte ik dat ik meer nut er uitgetrokken had dan van al de medicijnen tot hiertoe gebruikt. Een dokter alleen betaalde ik £17, en ik ontving niet de minste baat bij zijne medicijnen. Het doet mij genoegen te zeggen dat drie bottels van Clements Tonic mij meer goed deden dan al de medicijnen tot hiertoe gebruikt. Indien het voorgaande van eenig nut is voor u dan kunt gij het gebruiken. Ik vertrouw dat ook andere lijders de goede kwaliteiten van Clements Tonic mogen toetsen, wetende dat zij dezelfde baat er bij mogen vinden als ik.—Ik ben, de uwe, H. McDonald, Crowestreet, Wollongong N.S.W.—[ADV.]

Kaapstad gepasseerd is, in revisie te brengen, en ten einde de eenheid in den Bond te bewaren, dat zij het Parlement verzoeken de wet te amendeeren en die permissief te maken.

(c) Een algemeene brandziektewet zal onverkomenlijk lezwaren opleveren in die streken die gedurig onderhevig zijn aan droogte en andere onvermijdelijke plagen als springhanen, rups, enz.

(d) Eene algemeene brandziektewet meenen wij zal verderfelijk werken op handel en boerderij en dat de inkomsten en voordeel direkt en indirekt aan 's lands kas en het land in het algemeen niet zullen opwegen tegen de administratie der wet en de ongemakken van den boer.

(e) Meenen wij dat soodanige wet onnoodig is, omdat met kleine uitzondering ieder boer reeds zijn uiterste doet om brandziekte af te weeren.

(f) Is eene algemeene brandziektewet onuitvoerbaar, omdat het tegen de wil van een groot deel der bevolking opgedrongen wordt, en te de gewenschte uitwerking niet kan hebben. Verder dat de afgevaardigden van elk distrikt de werkende commissie zal wezen om sterke petities te doen teekenen en intijds aan de hoofdcommissie te besorgen of zelf uit hun distrikt met deputaties of anderszins het parlement te ontmoeten, indien het provinciaal bestuur mocht weigeren om het volk te hooren. Gesecondeerd door den heer G. De Klerk.

De heer Visser van Sutherland stelde voor om sterke petities met sterke deputaties om opheffing der wet naar den gouverneur te zenden: om het provinciaal bestuur van den Afrikaner Bond te vragen te helpen, en soo het congres niet zou helpen, met petities en deputaties naar het parlement te gaan." Dit werd gesecondeerd door den heer Jordaan van Sutherland.

Een voorstel van de heeren Botes en van As, Beaufort West Gouph, luidde: "Deze vergadering besluit dat de wet van 1894 onwenschelijk is en tot groot nadeel van het land zal zijn en dat eene deputatie, vertegenwoordigende alle distrikten, naar het parlement zal gaan met petities om herroeping der wet te krijgen.

De heer Winckel van Fraserburg stelde voor, gesecondeerd door den heer Reitz: Deze vergadering is tegen een brandziektewet.

Zoo ook verklaarde zich een voorstel van de heeren N. Kruger en J. P. Coetzee van Venterstad.

De heer Kuhn van Hopetown lichtte nu zijn voorstel toe. Hij had van eene permissieve wet gesproken, omdat men toch niet de brandziektewet over het ganache land kon afgeschaft krijgen. Het zou onze zaak verzwakken als men dit uitliet.

De heer G. Kotzé, van Aliwal Noord, was er niet voor om eene permissievewet te spreken. Deze vergadering had niets te maken met wat anderen wilden. Men moest hier slechts voor zichzelven zorgen en werken.

EEN VOORSTEL VOOR DE WET.

De heer Ph. Nell, van Cradock, stelde voor: "Deze vergadering besluit dat de algemeene brandziektewet dadelijk in werking zal gebracht worden." Dit werd gesecondeerd door den heer Jackson, van Beaufort West, en onder groot gelach en gejuich door de vergadering ontvangen.

De heer Le Roux, L.W.V., dacht ook dat het overbodig was van eene permissievewet te spreken, terwijl ook de heer G. Niemsber, van Burgersdorp, sich voor het voorstel Kuhn verklaarde, mits het permissieve er uitgelaten werd.

De heer Lindenberg, van Victoria West, dacht dat vele voorstellen gelijk waren en dat het daarom goed zou zijn de voorstanders der wet eerst een kans te geven tot spreken. Die wenk werd nu gevolgd, en

De heer Ph. Nell, van Cradock, besteeg het platform onder groot gejuich. Hij zei dat hij zijn voorstel gedaan had omdat hij overtuigd was dat een groot aantal in het oosten en ook in de middellanden voor een brandziektewet was, omdat men geloofde dat de brandziekte kon genezen worden. De zaak behoorde dus van twee kanten bezien te worden. Hij zelf geloofde ook in genezing der brandziekte. Hij was afgevaardigd door menschen waarvan een groot deel tegen de wet was. Op eene vraag van den heer Costzee, van Venterstad, antwoordde de spreker dat hij gezonden was door menschen die tegen de brandziektewet zijn. Hierop volgde een oorverdoovend gejuich en het duurde lang voordat de orde weer hersteld was. De heer Nel kreeg eindelijk een kans om voort te gaan en zeide dat hoewel men wist dat hij voor een wet is, men zooveel vertrouwen in hem had dat men hem afgevaardigde en dat hij het recht behield zijne persoonlijke overtuiging uit te spreken. Hij legde uit dat zijne menschen denken dat met zware droogte de wet veel moeite zou veroorzaken. Spreker zelf had ook ondervonden dat het maar moeilijk was om brandziekte te genezen, maar toch kon het gedaan worden. Zijne menschen dachten dat brandziekte altijd weêr komt. Een matige wet wilde hij en ook zijne menschen, want zij hebben geleerd om met behoorlijke dipstof hunne schapen schoon te maken. Hij pleitte voor een gematigde wet, waar allen zich mede vereenigen konden, niet te streng, om de menschen in de ongelegenheid te brengen in streken, waar de wet niet kon uitgevoerd worden, om ze te oud te drukken. Hij moest voor een middelweg pleiten en de geheele brandziektewet niet weg nemen.

Op een vraag van den heer Van Wijk, L.W.V., antwoordde de heer Nel dat de tegenwoordige wet niet gematigd was.

De heer Lindenberg vraagt den spreker of hij niet vergeten heeft in zijn voorstel het woordje *niet* in te voegen.

De heer Nel zei dat een ander het voorstel geschreven had en hij bedoeld had er *niet* bijgevoegd te hebben. (Geschreeuw en gejuich).

De heer Jackson, de secondant, objecteerde tegen deze radicale verandering van het voorstel. Nadat er lang door velen tegelijk gesproken was en de heer Nell sich naar zijn zitplaats begeven had—de heer Nell verklaarde later dat zijne bedoeling was voor te stellen de gepasseerde wet een kans te geven voor men die verwierp. Hij was echter door de vergadering, die hem van alle kanten vragen deed, in de war geraakt; zijne bedoeling was en is nog de wet een kans te geven)—zwam

EEN BEZAMOD VOORSTANDER.

De heer J. De Villiers, van Beaufort West, aan het woord. Deze zei dat hij zag dat het hier te vergeefsch was een voorstel ten gunste der wet te doen. Spreker was de man die zes jaren geleden den moed had gehad als lid van den afdeelingsraad een voorstel te doen om de brandziektewet in het distrikt te proklameren. Hij werd toen daarom gehaat en verscht en het gelukte niet. Zijn wijk kreeg echter de wet. Voor vijf jaar was die wet daar in werking gekomen en thans wordt hij door het publiek afgevaardigd om als vriend van zijne ondervinding mede te deelen. Hij gaf vele voorbeelden van tegenstanders der wet die er nu voor zijn, daar ze geleerd hebben de schapen schoon te maken en schoon te houden. Hij noodigde de vergadering uit om twee mannen te kiezen die hij in het distrikt zou rondbrengen om te bewijzen dat de dipbakken er ongebruikt staan en toegegroeid zijn, dat er schapen van acht tanden sonder brandziekte zijn die nog nooit gedipt werden en nooit brandziekte hadden. (Gelach). Hij wilde door zien de menschen overtuigen. Hij waarschuwde de vergadering tegen overhaastige. Wol was bijna onverkoopbaar en daarom moest ieder doen wat hij kon om den toestand te verbeteren, want wol was het voornaamste artikel van bestaan. Er was slechts verschil tusschen de boeren over de vraag of brandziekte genezen kon worden. Er waren die zeiden dat zulks niet kon. Met hen had hij medelijden. Er waren er echter ook die beter wisten, maar die de menschen wilden leiden om macht te verkrijgen en daarom de boeren wijs maakten dat de wet hun de keel zou afsnijden. Hij was niet bang voor een wet, want hij was vrij. Hij wilde wel weten waarom bijvoorbeeld Victoria West niet kon ingaan voor een wet. (Toejuiching.)

De heer Malherbe, van Tulbagh, vraagde of de spreker al in drooge tijden met vee getrokken had. De heer De Villiers antwoordde, dat hij geloofde dat schapen niet brandziek zullen worden, als met men hen trekt, al is het naar Australië, mits men slechts met gezonde schapen door gezonde streken trekt.

Op een vraag van den heer Lochner, van Malmesbury, antwoordt de heer De Villiers dat de wet hem niet beter heeft leeren dippen, maar dat hij de wet gekregen heeft ter bescherming. De heer Moolman, van Carnarvon, vroeg iets over springbokken, maar wegens het gepraat aan alle kanten, werd het niet verstaan.

De heer Kruger, van Venterstad, wil gaarne weten, hoe het komt dat Australië nog dip gebruikt, als de brandziekte er niet meer is. De heer De Villiers antwoordde dat hij daarop geen antwoord kon geven, daar hij nooit in Australië was.

De heer H. C. Buurman, van Molteno, zegt, dat hij in de Stormbergen woont, waar geen wet is. Te Sterkstroom is de wet van kracht. Hij verkoopt daar zijn wol voor 5 l., terwijl wol uit Sterkstroom distrikt niet meer dan 4d. krijgt. De heer De Villiers geeft geene oplossing van dit vraagstuk en antwoordt op eene vraag van den heer Botes, waar de brandziektelais vandaan komt, "*van zijn vader en zijn moeder.*"

NOG EEN VOORSTANDER.

De heer Jackson, Beaufort West, zegt ondervinding van brandziekte te hebben. Op zijn plaats zijn altijd 8,000 à 10,000 schapen en geen brandziekte. Hij weet van de wet en al de andere aanwesigen hebben er geen ondervinding van en toch zijn ze er doodbang voor. Dit was vroeger in zijn wijk ook het geval, maar nu zijn de menschen van opinie veranderd en willen de wet niet meer afgeschaft hebben. Wat grond heeft men om de wet uit te gooien? En hoe zal men 't gedaan krijgen? Geen lid van het parlement, die vóór de wet gestemd heeft, zal zóó gek zijn, die stem terug te trekken. (De voorzitter, onder den indruk, dat de spreker de parlementsleden beleedigde, door ze voor gek te verklaren, verzocht herroeping der woorden. De heer Jackson trachtte uitlegging te geven en zei eindelijk maar, dat als hij wat niet in zijne bedoeling lag, iemand beleedigd had, om verschooning vroeg). Voortgaande zei spreker, dat hij niet kon zien hoe men om herroeping van een wet kon vragen, als men de wet nog niet geprobeerd had.

Op eene vraag van den heer Lochner, Malmesbury, antwoordde spreker, dat hij nog nooit rammen naar Malmesbury gezonden had. Zijn broeder had er verkocht, doch die waren sonder brandziekte.

De heer De Klerk, Victoria West, wil weten of de wijken in Beaufort West, die niet onder de wet zijn, vóór de tegenwoordige wet zijn. "Neen," zegt de heer Jackson, "jij kan ze niet overtuigen dat ze goed is. (Een stem: "dat is de vraag"!)

De heer Nigrini: Is u niet tevreden, als uw eigen schapen schoon blijven?

De heer Jackson: Ja, zoolang de anderen maar zoover mogelijk van ons blijven.

Er wordt nu

EEN TELEGRAM

voorgelezen van den heer Studer, Springbokfontein, Namakwaland, dat als volgt luidde:—

Aan den voorsitter van de volksvergadering:

Wij vernemen gisteren eerst van eene volksvereeniging. Namakwaland wenscht samen met u te werken tegen de brandziektewet. De Bond en het publiek zijn sterk tegen de tegenwoordige wet. Wij zullen door dik en dun met u samenwerken."

DE HEER VAN DE VIJVER, L.W.V.,

wil de vergadering iets omtrent de werking van de brandziektewet gedurende 9 jaren mededeelen uit het rapport van den hoofdinspekteur van 1893. Er waren toen in Queenstown, Oxkraal, 56 troepen schapen onderzocht, waarvan 47 besmet en 9 schoon verklaard werden. In Port Elizabeth, 30 ondersocht, 16 schoon, 14 besmet verklaard. Willowmore, 34 troepen geïnspekteerd, 11 schoon, 23 besmet. Queenstown, 52 onderzocht, 48 besmet verklaard. (Teekens van verwondering onder de hoorders.) Nu als het parlement zulke rapporten kreeg en wist dat de wet £13,000 koste, was men geroepen er tegen te gaan. De brandziekte was veel erger in distrikten waar de wet is, dan waar ze niet ingevoerd is. De algemeene wet zou £100,000 jaarlijks kosten en het land zou er door geruïneerd worden. De nu aangenomen wet was tienmaal strenger dan de oude wet. De boer n.l. zou onder drie inspekteurs staan. (Zie artt. 7, 8, 9 en 10 der wet.)

Volgens artikel 34 kon geen schaapeigenaar zijne schapen vervoeren, sonder ze tweemalen te dippen, of ze brandziek waren of niet. Hetzelfde artikel zegt dat de inspekteur dan nog het recht zou hebben, ze weêr tweemalen te laten dippen. Dus 4 maal binnen 28 dagen. Hij wenschte wel dat in het rappport Beaufort West ook voorkwam om de sprekers van daar aan te toonen, dat er ook brandziekte was. (De heeren Villiers en Jackson: "Kom kijk! Kom kijk!") Spreker had wel niet onder de wet gestaan, maar veel gezien en hij was overtuigd, dat men geruïneerd zou worden, als de wet in werking komt. De mannen die voor de wet gestemd hebben, zullen de bittere vruchten nog plukken. Er waren maar 16 boeren in het parlement, die vóór de wet gestemd hadden en 20 er tegen. De overige voorstanders, ten getale van 28, waren doctors, prokureurs en advokaten. Het ging in het parlement niet zoo gemakkelijk, als men dacht, om een zaak door te drijven; want dikwijls gaven menschen, die van een zaak niets afwisten, den doorslag. Hij dacht dat de kiesers zelf oorzaak van alle moeite waren, want deze waren niet vast genoeg, om mannen te kiezen, die hunne belangen verstaan. (Toejuiching.) Hij spoorde dus tot eendrachtig samenwerken aan en om mannen naar het parlement af te vaardigen, die de boerenbelangen kennen. Nog wel door middel van Afrikaners kwamen er dit jaar leden in het parlement, die ons volksbelang niet kenden. Dit was altijd zoo treurig, dat de Afrikaners niet genoeg aan elkander vasthielden, om hunne belangen te verdedigen. Of iemand Duitscher, Hollander of Engelschman was, deed er niet toe; zoo hij de belangen van ons voorstond, moest men zoo iemand zenden om in de volksvertegenwoordiging de volksbelangen te verdedigen.

De heer A. Jooste, van Fraserburg, was tegen de algemeene brandziektewet, en zou honderd redenen kunnen opnoemen waarom. Vooreerst zou er te veel schade aan de wol veroorzaakt worden; dan zouden de schapen er door uitgeroeid worden. Nu waren er door de brandziektewet al 2 millioen schapen minder en men zou zien dat er bij invoering der wet weer millioenen sullen omkomen. Voorts kon de boer de brandziekte niet uitroeien. Boeren wisten dit bij ondervinding beter, dan advokaten en dokters. Het was daarom noodig te protesteeren voordat de regeering de kosten maakte om inspekteurs aan te stellen. Als brandziekte werkelijk kon uitgeroeid worden, was de zaak geheel anders; maar boeren van dertig en vijftig jaar ondervinding zeiden, dat het niet kon. De wet zou niet doorgegaan zijn, als er niet misleiding was geweest. De brandziekte commissie had b.v. slechts gedeeltelijk de volksopinie weergeschreven en daardoor was het rapport misleidend.

Het was nu twaalf uur en de vergadering verdaagde tot half-twee.

NAMIDDAGZITTING

Er werd een telegram voorgelezen van den heer Kleijn, L.W.V., Caledon, luidende:—"Hartelijk dank voor uwe uitnoodiging om de bijeenkomst heden bij te wonen. Het spijt mij zeer, dat ik zulks niet kan doen; zooals u bekend is, heb ik van het begin tot het einde tegen de brandziektewet gegaan en zoo ver ik kon, zal ik u helpen bij de a.s. sessie van het parlement, en de wet minder drukkend te maken, maar indien mogelijk geheel herroepen te krijgen en ik wensch uwe vergadering alle succes toe."

Luid gejuich volgde op de voorlezing, zoo ook op die van een telegram van den voorzitter van het distriktsbestuur van Barkly Oost, luidende dat het distriktsbestuur besluit tot de herroeping van de algemeene brandziektewet.

Nadat er eenige discussie had plaats gevonden over een voorstel van den heer H. J. H. Claassens om de voorstellers en secondanten eerst aan het woord te laten komen, werd dit teruggetrokken en eene algemeene bespreking van alle voorstellen volgde.

Een voorstel van den heer M. Hollander, van Williston, gesecondeerd door A. Du Toit (Amandelboom), dat er gestemd zou worden tusschen een permissieve wet en een algemeene wet, kwam niet tot stemming.

De heer Van As, Beaufort West, zegt dat hij voorgesteld heeft de wet terug te trekken. Dat voorstel spreekt niet van een permissieve wet. Want als de wet teruggetrokken wordt, is er geen wet meer, daar de thans bestaande dan ook weg is. Hij denkt dat men onder de tegenwoordige omstandigheden onmogelijk een wet kan hebben. Hoe zouden de trekboeren moeten maken onder de wet? Als ze geen bestemming hebben, kunnen ze onder de wet geen pas krijgen. Wat dan? De arme menschen zullen genoodzaakt worden onder de waarde hun vee te verkoopen, en naar het noorden zullen ze trekken met vrouw en kind. Men leefde niet slechts voor zichzelven en rijke boeren moesten ook voor de arme denken en werken.

BEROEP OP DE LEIDERS.

De heer J. Nigrini zei dat er veel over de volksvergadering gesegd was, alsof deze den Bond wilde scheuren. Dat was de bedoeling niet. Daarom had hij voorgesteld om bij het provinciaal bestuur aanzoek te doen om te helpen. Men moest ook de medeboeren vragen om te helpen, anders zouden ze denken dat we zonder hen wel klaar souden komen. De schaapboer had den wijnboer geholpen, en nu moest de wijnboer met de behoeften des schaapboers bekend gemaakt worden opdat hij ons kon bijstaan. Er waren twee volksleiders, de ed. heer J. H. Hofmeyr en ds. S. J. Du Toit. Spreker was er zeker van dat deze zouden helpen als men aansoek bij hen deed. Daarom kwam ook dat in zijn voorstel voor. Hij wilde den Bond niet voorbijgaan. Wat brandziekte aanging, hij kon van ondervinding spreken, en had alle vlijt aangewend om onderzoek te doen in de zaak. Zijne ondervinding is, dat de ziekte tijdelijk genezen kan worden; uitgeroeid worden kan ze niet. Als de wet dus moet doorgaan, wist spreker niet wat er van den boer zou worden. Wat b.v. moest de boer doen, als zijn koren rijp is en hij moet tevens op last van een inspekteur zijne schapen dippen? Als de ooien lammeren, heeft men misschien geen volk om te helpen, behalve een paar kinderen. Kan hij in zulk een tijd op order des inspekteurs dippen? Wat te doen met een man sonder plaats, die rondtrekt en geen dip op een wagen kan rondrijden? Deze zal geruïneerd worden, als hij voor dipgaten telkens £5 of £10 moet betalen, en binnen een paar jaar. Daar de wet onuitvoerbaar is, beveelt spreker zijn voorstel aan. Met dat voorstel wordt niemand voorbijgegaan en gaat men op constitutioneele wijze te werk. De schaap-, graan- en wijnboeren vormen een groot lichaam. Als het eene lid lijdt, lijden allen en daarom als alle boeren bij elkander staan, moet de wet verdwijnen, want alleen de boeren hebben die òf noodig of niet noodig.

De heer H. J. H. Claassen, Victoria West, ligt nu zijn voorstel toe. Men moest het provinciaal bestuur vragen om de resolutie op het congres te Kaapstad genomen in revisie te nemen, en dat dit bestuur het parlement vrage om verandering. Daar de Afrikaner Bond een macht in het land was en deze vergadering grootendeels uit Bondsmannen bestond, moest men op geordende wijze bij het congres aankloppen om ten behoeve der boeren bij het parlement aansoek te doen. Dit was noodig, om de eenheid van den Bond te bewaren. Spreker wilde verder een permissieve wet ten einde ieder, die een wilde, daarvoor gelegenheid te geven. De aangenomen wet zou honderd-duizend pond kosten en het voordeel er door aangebracht, zou die honderd-duizend pond niet dekken. De wet werd opgedrongen aan het volk, daarom was ze onuitvoerbaar. Als het congres niet wilde helpen, kon men met petities naar het parlement gaan en uit elk distrikt daartoe mannen afvaardigen.

Spreker was ten gunste van het voorstel-Kuhn, maar dacht dat het nog niet tijd was den gouverneur te verzoeken de wet op te heffen. De couranten hadden deze beweging reeds zoo veroordeeld, dat men nu een eenparig besluit moest nemen, ten einde niet met beschaamd gezicht voor het land te staan.

De heer Botes, Beaufort West Gouph, meende dat het doel der vergadering was om uit te vinden, wat er met de thans bestaande wet moet gedaan worden. Het voorstel, door hem gesecondeerd, zeide dat de wet onuitvoerbaar was en daarom behoorden we ons als een lichaam daar het parlement te gaan om te vragen: "trek de wet terug!" Men behoorde petities met degelijke gronden in te leveren en daarin zeggen, waarom de wet niet van kracht kan gemaakt worden. Daarom wilde spreker petities en deputaties, die aantoonen zullen, wat de behoeften van ons volk zijn. Hij spreekt verder nog over de kosten onder de oude wet en de weinige voordeelen, die daaruit gevloeid zijn.

De heer Dreyer van Fort Beaufort was door zijn distrikt afgevaardigd. De wet was in sprekers distrikt negen jaar in werking. Spreker was voor de wet geweest. Men had gezegd dat men goede prijzen voor wol zou krijgen. Men had vroeger goede wolprijzen, doch ze daalden. Toen er geargumenteerd werd dat Australië beter prijs kreeg wegens de wetten op brandziekte, nam men ook in zijn distrikt de wet aan, met het blijde voornitzicht op betere prijzen. Toen de wet kwam, deed spreker 3 jaren zijn best om te gehoorzamen. Toen echter voelde hij hoe zwaar de wet werd en was een der eersten om er tegen te gaan, en had evenveel hant tegen de wet als vroeger liefde ervoor. Dat de wet zwaar drukte, wilde hij aantoonen. In Juni kwamen er kolletjes brandziekte aan 's sprekers schapen en rapporteerde hij zulks aan den inspekteur, die last gaf om te dippen, hoewel de siekte met handdressen kon gekeerd zijn. Toen spreker twee troepen gedipt had, nam van hij van een derde troep van 900 schapen, slechts de helft en dipte ze. De overige 450 zond hij het veld in, om te zien of de wet werkelijk zoo goed was. In Augustus waren er van de gedipte schapen 450 dood, terwijl van de ongedipte schapen, hoewel ze zwak waren, geen een omkwam. De ooien onder deze lamden en de lammers behield hij, terwijl spreker van de lammers van de gedipte ooien de keel had te snijden, daar ze te zwak waren om de lammers groot te maken. (Toejuiching). Daarom was spreker tegen de wet en het geheele distrikt van Fort Beaufort.

De heer Venter van Cradock wilde een permissieve wet hebben, als men geen dipwet kon krijgen.

De heer Steyn, Swellendam, zei dat zijn distrikt tegen de wet van 1894 is. Hij had gezien dat in 6 jaren geen brandziekte zich vertoonde en dan kon hij weer in 4 jaren de ziekte niet keeren. (Toejuiching). Als men in zijn district regen in den winter kreeg, en niet in den zomer, dan zou de wet kunnen komen. Maar de tijd veranderde en men kreeg regens in den zomer. "Dat was buiten de orde.' Zijn district deed alles wat mogelijk was, om de ziekte te keeren. Zonder wet waren ze nog steeds klaar gekomen. De wet had schade gedaan en ons 18 jaar achternit gezet; Hij was blij over de opkomst; dit bewees dat ons volk zijn plicht begon in te zien. Door eigen schuld was de wet van 1894 gepasseerd, men had het kunnen keeren, als men de oogen open gehad had. De boeren in zijn distrikt zouden moeten verkoopen en ophouden te boeren, als de wet kwam, want het veld was niet gunstig ervoor. Spreker herhaalde zijn gevoelen dat brandziekte komt en niet gekeerd kan worden, dan in goede tijden.

EEN TELEGRAM

van den heer J. Luttig van Prince Albert werd voorgelezen, luidende: "Dat uwe besluiten voldoening geven aan vriend en vijand!" Groote toejuiching volgde op het lezen ervan.

De heer D. Viljoen, Hanover, was bijna bang om te spreken. Zijn naam was in de kranten als een der groote pieten genoemd. Maar hij was daarvoor niet bang. Hij had gedacht 'n kleine vergadering te ontmoeten, maar was bedrogen. Dit was de grootste vergadering

Kaapstad gepasseerd is, in revisie te brengen, en ten einde de eenheid in den Bond te bewaren, dat zij het Parlement verzoeken de wet te amendeeren en die permissief te maken.

b) Een algemeene brandziektewet zal onoverkomenlijk bezwaren opleveren in die streken die gedurig onderhevig zijn aan droogte en andere onvermijdelijke plagen als springhanen, rups, ens.

c) Eene algemeene brandziektewet meenen wij zal verderflijk werken op handel en boerderij en dat de inkomsten en voordeel direkt en indirekt aan 's lands kas en het land in het algemeen niet zullen opwegen tegen de administratie der wet en de ongemakken van den boer.

d) Meenen wij dat soodanige wet onnoodig is, omdat met kleine uitzondering ieder boer reeds zijn uiterste doet om brandziekte af te weeren.

e) Is eene algemeene brandziektewet onuitvoerbaar, omdat het tegen de wil van een groot deel der bevolking opgedrongen wordt, en ze de gewenschte uitwerking niet kan hebben. Verder dat de afgevaardigden van elk distrikt de werkende commissie zal wezen om sterke petities te doen teekenen en intijds aan de hoofdcommissie te besorgen of zelf uit hun distrikt met deputaties of anderszins het parlement te ontmoeten, indien het provinciaal bestuur mocht weigeren om het volk te hooren. Gesecondeerd door den heer G. De Klerk.

De heer Visser van Sutherland stelde voor om sterke petities met sterke deputaties om opheffing der wet naar den gouverneur te zenden: om het provinciaal bestuur van den Afrikaner Bond te vragen te helpen, en soo het congres niet zou helpen, met petities en deputaties naar het parlement te gaan." Dit werd gesecondeerd door den heer Jordaan van Sutherland.

Een voorstel van de heeren Botes en van As, Beaufort West Gouph, luidde: "Deze vergadering besluit dat de wet van 1894 onwenschelijk is en tot groot nadeel van het land zal zijn en dat eene deputatie, vertegenwoordigende alle distrikten, naar het parlement zal gaan met petities om herroeping der wet te krijgen.

De heer Winckel van Fraserburg stelde voor, gesecondeerd door den heer Reitz: Deze vergadering is tegen een brandziektewet.

Zoo ook verklaarde zich een voorstel van de heeren N. Kruger en J. P. Coetzee van Venterstad.

De heer Kuhn van Hopetown lichtte nu zijn voorstel toe. Hij had van eene permissieve wet gesproken, omdat men toch niet de brandziektewet over het gansche land kon afgeschaft krijgen. Het zou onze zaak verzwakken als men dit uitliet.

De heer G. Kotzé, van Aliwal Noord, was er niet voor om van eene permissievewet te spreken. Deze vergadering had niets te maken met wat anderen wilden. Men moest hier slechts voor zichzelven zorgen en werken.

EEN VOORSTEL VOOR DE WET.

De heer Ph. Nell, van Cradock, stelde voor: "Deze vergadering besluit dat de algemeene brandziektewet dadelijk in werking zal gebracht worden." Dit werd gesecondeerd door den heer Jackson, van Beaufort West, en onder groot gelach en gejuich door de vergadering ontvangen.

De heer Le Roux, L.W.V., dacht ook dat het overbodig was van eene permissievewet te spreken, terwijl ook de heer G. Nienaber, van Burgersdorp, sich voor het voorstel Kuhn verklaarde, mits het permissieve er uitgelaten werd.

De heer Lindenberg, van Victoria West, dacht dat vele voorstellen gelijk waren en dat het daarom goed zou zijn de voorstanders der wet eerst een kans te geven tot spreken. Die wenk werd nu gevolgd, en

De heer Ph. Nell, van Cradock, besteeg het platform onder groot gejuich. Hij zei dat hij zijn voorstel gedaan had omdat hij overtuigd was dat een groot aantal in het oosten en ook in de middellanden voor een brandziektewet was, omdat men geloofde dat de brandziekte kon genezen worden. De zaak behoorde dus van twee kanten besien te worden. Hij self geloofde ook in genesing der brandziekte. Hij was afgevaardigd door menschen waarvan een groot deel tegen de wet was. Op eene vraag van den heer Costsee, van Venterstad, antwoordde de spreker dat hij gezonden was door menschen die tegen de brandziektewet zijn. Hierop volgde een oorverdoovend gejuich en het duurde lang voordat de orde weer hersteld was. De heer Nel kreeg eindelijk een kans om voort te gaan en zeide dat hoewel men wist dat hij voor een wet is, men zooveel vertrouwen in hem had dat men hem afvaardigde en dat hij het recht behield zijne persoonlijke overtuiging uit te spreken. Hij legde uit dat zijne menschen denken dat met zware droogte de wet veel moeite zou veroorzaken. Spreker zelf had ook ondervonden dat het maar moeilijk was om brandziekte te genesen, maar toch kon het gedaan worden. Zijne menschen dachten dat brandziekte altijd weêr komt. Een matige wet wilde hij en ook zijne menschen, want zij hebben geleerd om met behoorlijke dipstof hunne schapen schoon te maken. Hij pleitte voor een gematigde wet, waar allen zich mede vereenigen konden, niet te streng, om de menschen in de ongelegenheid te brengen in streken, waar de wet niet kon uitgevoerd worden, om ze te ondrukken. Hij moest voor een middelweg pleiten en de geheele brandziektewet niet weg nemen.

On een vraag van den heer Van Wijk, L.W.V., antwoordde de heer Nel dat de tegenwoordige wet niet gematigd was.

De heer Lindenberg vraagt den spreker of hij niet vergeten heeft in zijn voorstel het woordje *niet* in te voegen.

De heer Nel zei dat een ander het voorstel geschreven had en hij bedoeld had er *niet* bijgevoegd te hebben. (Geschreeuw en gejuich).

De heer Jackson, de seconsdant, objesteerde tegen deze radicale verandering van het voorstel. Nadat er lang door velen tegelijk gesproken was en de heer Nell sich naar zijn zitplaats begeven had—(de heer Nell verklaarde later dat zijne bedoeling was voor te stellen de gepasseerde wet een kans te geven voor men die verwierp. Hij was echter door de vergadering, die hem van alle kanten vragen deed, in de war geraakt; zijne bedoeling was en is nog de wet een kans te geven)—zwam

EEN BEZADIGD VOORSTANDER.

De heer J. De Villiers, van Beaufort West, aan het woord. Deze zei dat hij zag dat het hier te vergefsch was een voorstel ten gunste der wet te doen. Spreker was de man die zes jaren geleden den moed had gehad als lid van den afdeelingsraad een voorstel te doen om de brandziektewet in het distrikt te proklameeren. Hij werd toen daarom gehaat en verscht en het gelukte niet. Zijn wijk kreeg echter de wet. Voor vijf jaar was die wet daar in werking gekomen en thans wordt hij door het publiek afgevaardigd om als vriend van zijne ondervinding mede te deelen. Hij gaf vele voorbeelden van tegenstanders der wet die er nu voor zijn, daar ze geleerd hebben de schapen schoon te maken en schoon te houden. Hij noodigde de vergadering uit om twee mannen te kiezen die hij in het distrikt zou rondbrengen om te bewijzen dat de dipbakken er ongebruikt staan en toegegroeid zijn, dat er schapen van acht tanden sonder brandziekte zijn die nog nooit gedipt werden en nooit brandziekte hadden. (Gelach). Hij wilde door zien de menschen overtuigen. Hij waarschuwde de vergadering tegen overhaasting. Wol was bijna onverkoopbaar en daarom moest ieder dien wat hij kon om den toestand te verbeteren, want wol was het voornaamste artikel van bestaan. Er was slechts verschil tusschen de boeren over de vraag of brandziekte genezen kon worden. Er waren die seiden dat zulks niet kon. Met hen had hij medelijden. Er waren er echter ook die beter wisten, maar die de menschen wilden leiden om macht te verkrijgen en daarom de boeren wijs maakten dat de wet hun de keel zou afsnijden. Hij was niet bang voor een wet, want hij was vrij. Hij wilde wel weten waarom bijvoorbeeld Victoria West niet kon ingaan voor een wet. (Toejuiching.)

De heer Malherbe, van Tulbagh, vraagde of de spreker al in drooge tijden met vee getrokken had. De heer De Villiers antwoordde, dat hij geloofde dat schapen niet brandziek zullen worden, als met men hen trekt, al is het naar Australië, mits men slechts met gezonde schapen door gezonde streken trekt.

Op een vraag van den heer Lochner, van Malmesbury, antwoordt de heer De Villiers dat de wet hem niet beter heeft leeren dippen, maar dat hij de wet gekregen heeft ter bescherming. De heer Moolman, van Carnarvon, vroeg iets over springbokken, maar wegens het geprast aan alle kanten, werd het niet verstaan.

De heer Kruger, van Venterstad, wil gaarne weten, hoe het komt dat Australië nog dip gebruikt, als de brandziekte er niet meer is. De heer De Villiers antwoordde dat hij daarop geen antwoord kon geven, daar hij nooit in Australië was.

De heer H. C. Buurman, van Molteno, zegt, dat hij in de Stormbergen woont, waar geen wet is. Te Sterkstroom is de wet van kracht. Hij verkoopt daar zijn wol voor 5 l., terwijl wol uit Sterkstroom distrikt niet meer dan 4d. krijgt. De heer De Villiers geeft geene oplossing van dit vraagstuk en antwoordt op eene vraag van den heer Botes, waar de brandziektelnie vandaan komt, "*van zijn vader en zijn moeder*."

NOG EEN VOORSTANDER.

De heer Jackson, Beaufort West, zegt ondervinding ven brandziekte te hebben. Op zijn plaats zijn altijd 8,000 à 10,000 schapen en geen brandziekte. Hij weet van de wet en al de andere aanwezigen hebben er geen ondervinding van en toch zijn ze er doodbang voor. Dit was vroeger in zijn wijk ook het geval, maar nu zijn de menschen van opinie veranderd en willen de wet niet meer afgeschaft hebben. Wat grond heeft men om de wet uit te gooien? En hoe zal men 't gedaan krijgen? Geen lid van het parlement, die vóór de wet gestemd heeft, zal zóó gek zijn, die stem terug te trekken. (De voorzitter, onder den indruk, dat de spreker de parlementsleden beleedigde, door ze voor gek te verklaren, versocht herroeping der woorden. De heer Jackson trachtte uitlegging te geven en zei eindelijk maar, dat als hij wat niet in zijne bedoeling lag, iemand beleedigd had, om verschooning vroeg). Voortgaande zei spreker, dat hij niet kon zien hoe men om herroeping van een wet kon vragen, als men de wet nog niet geprobeerd had.

Op eene vraag van den heer Lochner, Malmesbury, antwoordde spreker, dat hij nog nooit rammen naar Malmesbury gezonden had. Zijn broeder had er verkocht, doch die waren sonder brandziekte.

De heer De Klerk, Victoria West, wil weten of de wijken in Beaufort West, die niet onder de wet zijn, vóór de tegenwoordige wet zijn. "Neen," zegt de heer Jackson, "jij kan ze niet overtuigen dat ze goed is. (Een stem: "dat is de vraag"!)

De heer Nigrini: Is u niet tevreden, als uw eigen schapen schoon blijven?

De heer Jackson: Ja, zoolang de anderen maar soover mogelijk van ons blijven.

Er wordt nu

EEN TELEGRAM

voorgelesen van den heer Studer, Springbokfontein, Namakwaland, dat als volgt luidde:—

Aan den voorzitter van de volksvergadering:

Wij vernemen gisteren eerst van eene volksvereeniging. Namakwaland wenscht samen met u te werken tegen de brandziektewet. De Bond en het publiek zijn sterk tegen de tegenwoordige wet. Wij zullen door dik en dun met u samenwerken."

DE HEER VAN DE VIJVER, L.W.V.,

wil de vergadering iets omtrent de werking van de brandziektewet gedurende 9 jaren mededeelen uit het rapport van den hoofdinspekteur van 1893. Er waren toen in Queenstown, Oxkraal, 56 troepen schapen onderzocht, waarvan 47 besmet en 9 schoon verklaard werden. In Port Elizabeth, 30 onderzocht, 16 schoon, 14 besmet verklaard. Willowmore, 34 troepen geïnspekteerd, 11 schoon, 23 besmet. Queenstown, 52 onderzocht, 48 besmet verklaard. (Teekens van verwondering onder de hoorders.) Nu als het parlement zulke rapporten kreeg en wist: dat de wet £13,000 kostte, was men geroepen er tegen te gaan. De brandziekte was veel erger in distrikten waar de wet is, dan waar ze niet ingevoerd is. De algemeene wet sou £100,000 jaarlijks kosten en het land zou er door geruineerd worden. De nu aangenomen wet was tienmaal strenger dan de oude wet. De boer n.l. sou onder drie inspekteurs staan. (Zie artt. 7, 8, 9 en 10 der wet.)

Volgens artikel 34 kon geen schaapeigenaar zijne schapen vervoeren, zonder ze tweemalen te dippen, of ze brandziek waren of niet. Hetzelfde artikel zegt dat de inspekteur dan nog het recht sou hebben, ze weêr tweemalen te laten dippen. Dus 4 maal binnen 28 dagen. Hij wenschte wel dat in het rapport Beaufort West ook voorkwam om de sprekers van daar aan te toonen, dat er ook brandziekte was. (De heeren Villiers en Jackson: "Kom kijk! Kom kijk!") Spreker had wel niet onder de wet gestaan, maar veel gezien en hij was overtuigd, dat men geruineerd zou worden, als de wet in werking komt. De mannen die voor de wet gestemd hebben, zullen de bittere vruchten nog plukken. Er waren maar 16 boeren in het parlement, die vóór de wet gestemd hadden en 20 er tegen. De overige voorstanders, ten getale van 28, waren doctors, prokureurs en advokaten. Het ging in het parlement niet zoo gemakkelijk, als men dacht, om een zaak door te drijven; want dikwijls gaven menschen, die van een zaak niets afwisten, den doorslag. Hij dacht dat de kiesers zelf oorzaak van alle moeite waren, want deze waren niet vast genoeg, om mannen te kiesen, die hunne belangen verstaan. (Toejuiching.) Hij spoorde dus tot eendrachtig samenwerken aan en om mannen naar het parlement af te vaardigen, die de boerenbelangen kennen. Nog wel door middel van Afrikaners kwamen er dit jaar leden in het parlement, die ons volksbelang niet kenden. Dit was altijd zoo treurig, dat de Afrikaners niet genoeg aan elkander vasthielden, om hunne belangen te verdedigen. Of iemand Duitscher, Hollander of Engelschman was, deed er niet toe; soo hij de belangen van ons voorstond, moest men zoo iemand senden om in de volksvertegenwoordiging de volksbelangen te verdedigen.

De heer A. Jooste, van Fraserburg, was tegen de algemeene brandziektewet, en sou honderd redenen kunnen opnoemen waarom. Vooreerst zou er te veel schade aan de wol veroorzaakt worden; dan zouden de schapen er door uitgeroeid worden. Nu waren er door de brandziektewet al 2 millioen schapen minder en men zou zien dat er bij invoering der wet weer millioenen sullen omkomen. Voorts kon de boer de brandziekte niet uitroeien. Boeren wisten dit bij ondervinding beter, dan advokaten en dokters. Het was daarom noodig te protesteeren voordat de regeering de kosten maakte om inspekteurs aan te stellen. Als brandziekte werkelijk kon uitgeroeid worden, was de zaak geheel anders; maar boeren van dertig en vijftig jaar ondervinding zeiden, dat het niet kon. De wet sou niet doorgegaan zijn, als er niet misleiding was geweest. De brandziekte commissie had b.v. slechts gedeeltelijk de volksopinie neêrgeschreven en daardoor was het rapport misleidend.

Het was nu twaalf uur en de vergadering verdaagde tot half-twee.

NAMIDDAGZITTING

Er werd een telegram voorgelezen van den heer Kleijn, L.W.V., Caledon, luidende:—"Hartelijk dank voor uwe uitnoodiging om de bijeenkomst heden bij te wonen. Het spijt mij zeer, dat ik zulks niet kan doen; sooals u bekend is, heb ik van het begin tot het einde tegen de brandziektewet gegaan en soo ver ik kon, zal ik u helpen bij de a.s. sessie van het parlement, en de wet minder drukkend te maken, maar indien mogelijk geheel herroepen te krijgen en ik wensch uwe vergadering alle succes toe."

Luid gejuich volgde op de voorlezing, zoo ook op die van een telegram van den voorzitter van het distriktsbestuur van Barkly Oost, luidende, dat het distriktsbestuur besluit tot de herroeping van de algemeene brandziektewet.

Nadat er eenige discussie had plaats gevonden over een voorstel van den heer H. J. H. Claassens om de voorstellers en secondanten eerst aan het woord te laten komen, werd dit teruggetrokken en eene algemeene bespreking van alle voorstellen volgde.

Een voorstel van den heer M. Hollander, van Williston, gesecondeerd door A. Du Toit (Amandelboom), dat er gestemd zou worden tusschen een permissieve wet en een algemeene wet, kwam niet tot stemming.

De heer Van As, Beaufort West, zegt dat hij voorgesteld heeft de wet terug te trekken. Dat voorstel spreekt niet van een permissieve wet. Want als de wet teruggetrokken wordt, is er geen wet meer, daar de thans bestaande dan ook weg is. Hij denkt dat men onder de tegenwoordige omstandigheden onmogelijk een wet kan hebben. Hoe zouden de trekboeren moeten maken onder de wet? Als ze geen bestemming hebben, kunnen ze onder de wet geen pas krijgen. Wat dan? De arme menschen zullen genoodzaakt worden onder de waarde hun vee te verkoopen, en naar het noorden zullen ze trekken met vrouw en kind. Men leefde niet slechts voor zichzelven en rijke boeren moesten ook voor de arme denken en werken.

BEROEP OP DE LEIDERS.

De heer J. Nigrini zei dat er veel over de volksvergadering gesegd was, alsof deze den Bond wilde scheuren. Dat was de bedoeling niet. Daarom had hij voorgesteld om bij het provinciaal bestuur aanzoek te doen om te helpen. Men moest ook de medeboeren vragen om te helpen, anders zouden ze denken dat we zonder hen wel klaar souden komen. De schaapboer had den wijnboer geholpen, en nu moest de wijnboer met de behoeften des schaapboers bekend gemaakt worden opdat hij ons kon bijstaan. Er waren twee volksleiders, de ed. heer J. H. Hofmeyr en ds. S. J. Du Toit. Spreker was er zeker van dat deze souden helpen als men aanzoek bij hen deed. Daarom kwam ook dat in zijn voorstel voor. Hij wilde den Bond niet voorbijgaan. Wat brandziekte aanging, hij kon van ondervinding spreken, en had alle vlijt aangewend om onderzoek te doen in de zaak. Zijne ondervinding is, dat de ziekte tijdelijk genezen kan worden; uitgeroeid worden kan ze niet. Als de wet dus moet doorgaan, wist spreker niet wat er van den boer sou worden. Wat b.v. moest de boer doen, als zijn koren rijp is en hij moet tevens op last van een inspekteur zijne schapen dippen? Als de ooien lammeren, heeft men misschien geen volk om te helpen, behalve een paar kinderen. Kan hij in zulk een tijd op order des inspekteurs dippen? Wat te doen met een man sonder plaats, die rondtrekt en geen dip op een wagen kan rondrijden? Deze zal, geruineerd worden, als hij voor dipgaten telkens £5 of £10 moet betalen, en binnen een paar jaar. Daar de wet onuitvoerbaar is, beveelt spreker zijn voorstel aan. Met dat voorstel wordt niemand voorbijgegaan en gaat men op constitutioneele wijze te werk. De schaap-, graan- en wijnboeren vormen een groot lichaam. Als het eene lid lijdt, lijden allen en daarom als alle boeren bij elkander staan, moet de wet verdwijnen, want alleen de boeren hebben die òf noodig of niet noodig.

De heer H. J. H. Claassen, Victoria West, ligt nu zijn voorstel toe. Men moest het provinciaal bestuur vragen om de resolutie op het congres te Kaapstad genomen in revisie te nemen, en dat dit bestuur het parlement vrage om verandering. Daar de Afrikaner Bond een macht in het land was en deze vergadering grootendeels uit Bondsmannen bestond, moest men op geordende wijze bij het congres aankloppen om ten behoeve der boeren bij het parlement aanzoek te doen. Dit was noodig, om de eenheid van den Bond te bewaren. Spreker wilde verder een permissieve wet ten einde ieder, die een wilde, daarvoor gelegenheid te geven. De aangenomen wet sou honderd-duizend pond kosten en het voordeel er door aangebracht, zou die honderd-duizend pond niet dekken. De wet werd opgedrongen aan het volk, daarom was ze onuitvoerbaar. Als het congres niet wilde helpen, kon men met petities naar het parlement gaan en uit elk distrikt daartoe mannen afvaardigen.

Spreker was ten gunste van het voorstel-Kuhn, maar dacht dat het nog niet tijd was den gouverneur te verzoeken de wet op te heffen. De couranten hadden deze beweging reeds zoo veroordeeld, dat men nu een eenparig besluit moest nemen, ten einde niet met beschaamd gezicht voor het land te staan.

De heer Botes, Beaufort West Gouph, meende dat het doel der vergadering was om uit te vinden, wat er met de thans bestaande wet moet gedaan worden. Het voorstel, door hem gesecondeerd, zeide dat de wet onuitvoerbaar was en daarom behoorden we ons als een lichaam daar het parlement te gaan om te vragen: "trek de wet terug!" Men behoorde petities met degelijke gronden in te leveren en daarin zeggen, waarom de wet niet van kracht kan gemaakt worden. Daarom wilde spreker petities en deputaties, die aantoonen zullen, wat de behoeften van ons volk zijn. Hij spreekt verder nog over de kosten onder de oude wet en de weinige voordeelen, die daaruit gevloeid zijn.

De heer Dreyer van Fort Beaufort was door zijn distrikt afgevaardigd. De wet was in sprekers distrikt negen jaar in werking. Spreker was voor de wet geweest. Men had gezegd dat men goede prijzen voor wol zou krijgen. Men had vroeger goede wolprijzen, doch ze daalden. Toen er geargumenteerd werd dat Australië beter prijs kreeg wegens de wetten op brandziekte, nam men ook in zijn distrikt de wet aan, met het blijde vooruitzicht op betere prijzen. Toen de wet kwam, deed spreker 3 jaren zijn best om te gehoorzamen. Toen echter voelde hij hoe zwaar de wet werd en was een der eersten om er tegen te gaan, en had eenveel hant tegen de wet als vroeger liefde ervoor. Dat de wet zwaar drukte, wilde hij aantoonen. In Juni kwamen er kolletjes brandziekte aan 's sprekers schapen en rapporteerde hij zulks aan den inspekteur, die last gaf om te dippen, hoewel de ziekte met handdressen kon gekeerd zijn. Toen spreker twee troepen gedipt had, nam van hij van een derde troep van 900 schapen, slechts de helft en dipte ze. De overige 450 sond hij het veld in, om te zien of de wet werkelijk zoo goed was. In Augustus waren er van de gedipte schapen 450 dood, terwijl van de ongedipte schapen, hoewel ze zwak waren, geen een omkwam. De ooien onder deze lamden en de lammers behield hij, terwijl spreker van de lammers van de gedipte ooien de keel had te snijden, daar ze te zwak waren om de lammers groot te maken. (Toejuising). Daarom was spreker tegen de wet en het geheele distrikt van Fort Beaufort.

De heer Venter van Cradock wilde een permissieve wet hebben, als men geen dipwet kon krijgen.

De heer Steyn, Swellendam, zei dat zijn distrikt tegen de wet van 1894 is. Hij had gezien dat in 6 jaren geen brandziekte zich vertoonde en dan kon hij weer in 4 jaren de ziekte niet keeren. (Toejuiching). Als men in zijn district regen in den winter kreeg, en niet in den zomer, dan zou de wet kunnen komen. Maar de tijd veranderde en men kreeg regens in den zomer. "Dat was buiten de orde.' Zijn district deed alles wat mogelijk was, om de ziekte te keeren. Zonder wet waren ze nog steeds klaar gekomen. De wet had schade gedaan en ons 18 jaar achteruit gezet; Hij was blij over de opkomst; dit bewees dat ons volk zijn plicht begon in te zien. Door eigen schuld was de wet van 1894 gepasseerd, men had het kunnen keeren, als men de oogen open gehad had. De boeren in zijn distrikt zouden moeten verkoopen en ophouden te boeren, als de wet kwam, want het veld was niet gunstig ervoor. Spreker herhaalde zijn gevoelen dat brandziekte komt en niet gekeerd kan worden, dan in goede tijden.

EEN TELEGRAM

van den heer J. Luttig van Prince Albert werd voorgelezen, luidende: "Dat uwe besluiten voldoening geven aan vriend en vijand!" Groote toejuiching volgde op het lezen ervan.

De heer D. Viljoen, Hanover, was bijna bang om te spreken. Zijn naam was in de kranten als een der groote pieten genoemd. Maar hij was daarvoor niet bang. Hij had gedacht 'n kleine vergadering te ontmoeten, maar was bedrogen. Dit was de grootste vergadering

nog ooit in Zuid-Afrika gehouden. Spreker had zich 13 jaar met de politiek bemoeid en altijd de brandziektewet besproken, tot dat men de permissieve wet gegeven had. Negen jaar had die wet het leven bitter gemaakt. De Afrikaner boer wist echter nu voor zich zelven te handelen, omdat hij anders te gronde gaat. Daarom hadden Graaff-Reinet, Richmond en andere de wet weer afgeschaft. Maar met het laatste parlement was 'n verschrikkelijke wet gepasseerd en wel op voordracht van den heer Rhodes, die zich voordoet als het wel met de Afrikaners meenende. Wel heeft men getracht de wet te versachten, maar nog is ze vreeselijk. De Heere, zei spreker, heeft den mensch vrij gemaakt. Om vrij te wezen geeft 'n boer duizende ponden voor een stuk van de aarde, om baas en koning aldaar te zijn. Nu komt de brandziektewet en plaatst 3 inspecteurs achter mij. Dat de een gekozen wordt door de boeren, is slechts honing om den mond gesmeerd. De twee anderen zullen wel goed kijken dat de ander de wet uitvoert. Nu wil ik vrij zijn, en geen baas over mij hebben en daarom zeg ik, dat de wet onbestaanbaar is. Wij willen de wetgevers eerbiedigen en daarom hen eerbiedig vragen: "alsjeblieft neemt weg die wet." Spreker hoopt dat de heer Rhodes de wet terug zal trekken, als hij ziet dat ze niet naar den zin der bevolking is. Hij is niet tegen de wet, omdat hij zijn schapen niet wil dippen en schoonhouden maar daarom is hij er tegen, omdat hij niet wil dat 'n ander zich in zijne private belangen mengt. Hij hoopt dat men eenparig zal besluiten tegen de wet te gaan. (Langdurige toejuiching.)

De heer J. Houch van Fraserburg spreekt over de moeielijke omstandigheden der trekboeren en toont aan hoe 4 of 5 boeren bij één punt staan, waar 25 schapen tegelijk bij een dammetje gedrenkt worden. De laatste schapen krijgen het water met een bekertje. Kon men onder zulke omstandigheden de wet uitvoeren? De helft zal van dorst dood gaan, als men de andere dipt en de andere zullen door 't dippen omkomen. Menschen die met eenige honderde schapen rondtrekken, daar ze geen grond hebben kunnen ter nauwernood hun gezin moet onderhouden. Hoe nu, als hij dippen en geen geld voor dipstof heeft? De inspekteur zal ze dippen, zijn rekening inleveren en de schapen verkoopen. Hij stemt in met de redenering, dat wij een vrij volk zijn. Zijn vader is half door de leeuwen verscheurd om hem de vrijheid te verkrijgen. Zal spreker dan niet zijn best doen om voor zijn nageslacht dat kleinood der vrijheid te bewaren? Hij wil geen baas hebben en daarom desnoods op de knieën aan de Regeering smeeken om de wet te herroepen.

De heer Van den Heever, L.W.R., laat hier een extract uit het *Landbouw Journaal* voorlezen, dat over wol in Victoria handelt. (Dit is reeds in *Ons Land* verschenen in een brief van den heer Van den Heever.)

De heer Lochner van Malmesbury wilde uitleggen welke druk de wet aan koornboeren bezorgen zal. Als men de kralen moest verwijderen, meende dit dat men weêr een £500 uitgeven moet. En hoe zou de bovenlandsche boer in staat zijn schoone weide aan zijn schapen te geven? Bovendien zou men de mist verliezen, die men voor het land noodig heeft. Dit meende alweer een verdere uitgaaf van £72. En dan nog wilde de regeering geen bescherming aan koornboeren geven. Spreker had op het congres tegen de wet gestemd. Hij ontkende dat de Bond de brandziektewet aangenomen heeft. (Groote toejuiching.) Waren de afgevaardigden trouw geweest,—dan zou het anders gegaan zijn. Het voorstel-Stofberg werd met 2 stemmen verloren, 39 tegen 41. Er waren 15 tegen ds. Du Toits voorstel en 53 voor. Dit geeft 68, en 98 afgevaardigden waren er. Waar zijn die 30 nu? Spreker trad verder in eene nadere beschrijving van de moeite van een boer, die om water te trekken heeft en putwater niet kan gebruiken, omdat het te zout is, zelfs in putten van 300 voet diep. Ook wees hij er op dat de koornboer schapen, muilen en ossen van den schaapboer kreeg en daarom moesten ze met elkander werken. Men moest niet als rebellen opstaan, ook niet petities teekenen, die—wel hij schaamde zich te zeggen, waar die bleven. Men moest persoonlijk gaan om de behoeften als eerbiedige onderdanen kenbaar te maken. Geeft men die geen gehoor, dan kon de boer zeggen: Ik kan de wet niet nakomen.

De heer P. Badenhorst van Hopetown zei dat hij eigenlijk de zondebok genoemd werd. Op eene vergadering gehouden, had men met eenige uitzondering, en waaronder spreker behoorde, goedgekeurd wat de heer P. Du Toit gedaan heeft. Hij spreekt niet als afgevaardigde van Hopetown, maar als lid van het volkscomité. Hij wilde voor zijn volk dat hij op het hart draagt werken en daarom was het hem verfrisschend zoo'n groote vergadering te zien. Hij was tegen de wet, omdat die in de droge wereld van Hopetown, waar slechts putten zijn en steekgras plaagt, ze onuitvoerbaar was. De wet zal armoede brengen, nog meer dan er reeds was, en waarover de synode gepraat had. Over 10 jaar zou men zulks zien. Daarom moest men opstaan, niet om revolutie te maken, maar om eerbiedig te vragen dat de wet teruggetrokken worde en ons vrijheid op onze plaats gegeven worde. Voor 20 jaar kreeg men bij slechter schapen beter prijs voor wol, dan nu met fijner schapen. De bewering dat de brandziektewet betere prijs zou veroorzaken, was onzinnig. Hij was er voor om door dik en dun te werken voor de herroeping der wet. Toejuiching.)

Den heer Marais van Prins Albert dacht dat het beter zou geweest zijn, als men de oude permissieve wet maar gehouden had. Hij hoopte dat de vergadering zou besluiten om elk te geven wat hij wil hebben, en zoo de oostelijke provincie haar zin te geven.

De heer H. Gildenhuys van Swellendam was het een genot zoo'n vergadering te zien. Te Swellendam wilde men geen brandziektewet. Daarom was ook de geheele vergadering er tegen en niemand had den moed er voor te stemmen. Spreker zou echter voor geen rebelleerend besluit stemmen, maar kinderlijk en eerbiedig aandringen op herroeping der wet. Hij zou spijt hebben als deze vergadering oorzaak werd van tweedracht onder de Afrikaners. Hij deelde als zijne ondervinding mede, dat hij soms jaren niet aan zijne schapen te werken had, maar ook als gras en water opraken, de schapen in een paar weken lijken, alsof ze van de katten gescheurd zijn. De ziekte zelf kwam uit het bloed. Bij hard drijven en aan het water brengen werd het schaap ongezond. Hij ried verder aan met verstand te handelen en de wet niet geheel weg te nemen, want er zijn streken, maar men de wet wil en die behoorde men hun zin te geven.

De heer J. C. De Klerk van Victoria West wees er op wat de heer Bellingan in het parlement met de laatste zitting gezegd had. Dat achtte hij een bewijs, met het gezegde van den heer Dreyer van Fort Beaufort, dat de wet drukkender zal wezen als de oude. Spreker had spijt dat er niet meer voorstanders der wet aanwezig waren, dan kon men meer argumenten gehoord hebben van weerszijden. Hij wees op de zwarigheden der trekboeren en zeide dat 21 jarige ondervinding van dippen hem nu tegen de wet deed stemmen. Er werd nu

EENE COMMISSIE

bestaande uit de heeren H. J. H. Claassens, J. P. Coetzee en Spannevelder door den voorsitter aangesteld om te zien tot een resultaat te komen met de vele voorstellen. Intusschen werd eene kleine pauze gehouden.

NA DE PAUZE:

zei de heer H. O. Buurman (Molteno), dat hij net opstond om te spreken, om niet weer het verwijt te hooren dat hem toegeduwd was in de *Albert Gazette*, dat hij op het congres niet met zijn proppeschietertje tegen de wet geschoten had. Hij wilde voorstellen dat men nu tot stemmen zou overgaan. Nu er voorstanders zooals de heeren A. S. Du Plessis, P. Du Toit en Theron, niet waren, kon men maar ophouden verder de zaak te bespreken.

De heer Aucamp, van Molteno, secondeerde het voorstel.

De heer Le Roux, L.W.V., objecteerde tegen het voorstel. Hij was door het publiek afgevaardigd om de brandziektewet te bespreken en niets meer. Ieder moest dus 'n kans krijgen zijn gemoed lucht te geven. (Hoor, hoor!) Zij die hem afvaardigden denken dat van twee andere zaken de een bij het provinciaal bestuur, de ander bij het parlement thuis behoort. Men kon zich nu laten hooren want men zei petities en memories baten niets. Hij self stond als burger daar om voor 100 anderen te spreken. In de vergadering die hem koos had hij gezegd niet de geschikte persoon te zijn daar hij parlementair, maar men had hem gevraagd of hij, na 10 jaren hun belangen voorgestaan te hebben, hen het elfde jaar wilde verlaten. Hij verzocht dat men voortgaan zou zijne ontevredenheid met de wet te betuigen.

De heer Buurman trok zijn voorstel hierop in.

De heer Visser (Hopefield, Saldanhabaai), was gezonden om te zeggen dat zijn publiek tegen de algemeene brandziektewet is en dat men daar met hart en ziel zou werken om de uitvoering der onuitvoerbare wet te beletten. De koornboer had de mist noodig die hij niet meer krijgt als de wet doorgaat. Ook is de grond beperkt, zoodat geen schoone weide kan gegeven worden zooals de wet dit eischt. Hij spreekt verder over Australië en de brandziekte. Gebr. Stephan hadden 8 of 10 schapen voor £500 van daar gekregen die brandziek waren voor ze met andere schapen in aanraking kwamen.

De edele heer Van Eeden, L.W.R., had nog nooit een vergadering als deze gezien, zoo ernstig, zoo warm. Hij was blij eerst nu te spreken, want nu kon de regeering niet zeggen dat men achter hem aangegaan was. De regeering was misleid, want de bedoeling was niet om te onderdrukken. Wordt de regeering bekend met de zaken, dan zal ze gehoor geven aan ons versoek om eene verandering teweeg te brengen. "Als de *klomp* ministers in een brandend huis zou zitten, was hij verplicht te waarschuwen. En zulks deed hij nu. Onze koningin was tegen slavernij; welnu, de swarten zijn vrij gekocht, en nu moeten de blanken slaven worden. Het was bijna veel beter geen mensch te zijn. Wat gaat het iemand aan, op welke wijze schapen schoon gehouden worden, als ze maar schoon zijn? (Spreker verhaalt nu hoe hij bokken genezen had van brandziekte, en hoe hij ze binnen een jaar voor £1 5s. per stuk verkocht). Spreker daagde de Australische boeren uit op de plaatsen hier te komen boeren. De moeielijkheid van de wet stak hierin, dat de omstandigheden niet overal gelijk waren. In streken, waar men 4 mijlen moet rijden om een paar druppels water te krijgen, is de wet onmogelijk. Hij wilde eerst een wet om het volk zijn parmantigheid af te leeren, dat zou beter zijn. (Toejuiching.) De wet was geen voordeel voor ons land en hij zou er tegen gaan, niet om zich zelf, want hij was oud en kon onder de wet uitglijden. Spreker was niet voor niet gekomen, hij had kinderen en 40 kleinkinderen, wat moest er van die klein span worden? Dat was de vraag die hem hier bracht. Spreker hoopte dat de regeering hem niet euvel zou duiden wat hij zegt, maar al deed ze dit, dan gaf hij er nog niet om. Hij had brandziekte bedwongen door dippen. Hij was er voor den man, die schurfte schapen aanhoudt, te straffen. En als de stemmen niet slim genoeg waren zoo een wet op het papier te zetten, zou spreker het voor hen doen. Hij erkende dat er slordige boeren zijn en voor deze moest er een wet zijn, niet voor de oppassende boeren. Maar hij zou niet dulden, dat iemand met witte handschoentjes achter hem zou staan. Spreker eindigde met te zeggen, dat de Afrikaner is als een flauwe os, die trekt, tot hij neêrligt, en zijn tong van moeheid uitsteekt, als om te zeggen "alsjeblief, hou op!" Raakt zijn drijver hem dan nog met de zweep aan, dan staat hij op, wordt kwaad, stoot en trapt wat onder zijn voeten komt. Rebel was hij niet, maar protesteeren tegen dit overdrijven wilde hij. (Toejuiching).

De heer J. Viljoen, van Prieska, vertegenwoordigde een der droogste distrikten. Spreker had een put 52 voet diep, waar het vee water krijgt. Het water wordt door een donkey uitgehaald. Andere menschen hebben putten van 90 of 100 voet en die hebben nauwelijks drinkwater. Hoe kan daar gedipt worden? Hij wil geen algemeene en geen permissieve wet.

De heer P. Badenhorst van Hopetown is door 103 leden van den Bond afgezonden en hij zal helpen de wet herroepen te krijgen.

De heer F. Du Toit, Prieska, acht de wet onuitvoerbaar, wil ook geen permissieve wet, omdat hij ondervinding als trekboer heeft.

GESCHIKT WERKVOLK.

De heer Cilliers, Carnarvon, wil geschikt werkvolk hebben, dat is beter dan onuitvoerbare wetten op te dringen.

De heer Bresler van Porterville acht het gekheid verder te spreken. Hij wil voorstellen als één man te werk te gaan, om de wet permissief te krijgen.

De heer A. Du Toit, Amandelboom, beweert dat de brandziekte-commissie misleid heeft en niet opgeteekend, wat er gezegd is. Hij vertegenwoordigt 129 personen en wil dit zeggen, dat er in zijn wijk 29 plaatsen met water zijn, en 40 met onbruikbaar of zonder water. Te lui, te bekrompen was men daar niet. Er waren maar 6 plaatsen met fonteinen. Verder waren er 51 troepen schapen en maar 31 wachters. Hoe kan men nu dippen? De regeering zou het ons kwalijk nemen, als we zulke zaken verzwegen. En het was dus schande te zeggen dat de heer Van den Heever, die de vader was, den Bond wilde scheuren. Van brandziekte had men geen schade in sprekers distrikt, want men boerde er met Afrikaners. En als de boer, die er brandziekte onder de schapen had, de keel afsneed van de zieken, zouder er meer gezonde schapen zijn dan in het oosten. Spreker zou eerbiedig blijven protesteeren tegen een algemeene brandziektewet. Dan kon de man, die wilde, zijn wet ook krijgen.

Dr. heer P. De Villiers van Carnarvon ondersteunt den vorigen spreker. Hij weet wat rondtrekken is en menigeen zal als hij gedwongen wordt te dippen, alles verliezen in droogo tijden.

Ook de heer Holtzhuizen van Herbert is tegen een algemeene wet.

De heer Van Wijk, L.W.V., was door zijn distrikt als privaat man gezonden door eene groote vergadering, die ook warm was. Daar wil men ook eene permissieve wet. Spreker legde ook uit hoe zwaar het ging bij droogte. Dat men in zijn distrikt niet de brandziekte duldde, bewees dit dat de wol er duurder was dan uit streken, waar de wet in werking is. Hij dacht, dat het Bondcongres de regeering en het parlement misleid had. De heer Rhodes zou de wet anders nooit opgedrongen hebben. Sommigen beweerden dat er jaarlijks £500,000 verloren gaat voor de Kolonie door de brandziekte. Dit is onwaar. De wolmarkt is overstokt. De winkels en fabrieken hebben voor 10 jaar goed. De fabrieken kunnen maar 2 dagen in de week laten werken, omdat er niet meer verwerkt kan worden. Spreker dacht verder dat het kiezen van een inspekteur door de boeren zelf, maar honig om den mond gesmeerd was.

DE COMMISSIE

aangesteld als vermeld was overeengekomen en beval aan het volgende voorstel van den heer Kuhn, eenigszins gewijzigd, aan te nemen:

"Deze vergadering verklaart zich tegen eene algemeene brandziektewet en verzoekt eerbiediglijk dat de wet zoo geamendeerd worde, dat zij permissief gemaakt worde, en dat aan den gouverneur petities gezonden worden met eene sterke deputatie uit alle deelen des lands, smeekende om de tegenwoordige algemeene brandziektewet te herroepen en dat ook dergelijke petities gezonden worden aan het parlement."

De heer Theunissen beval de aanneming van dit voorstel in eene goede rede aan. Hij verklaarde dat hij als Bondsman en lid van het provinciaal bestuur geen voorstel tegen dat bestuur zou aanbevelen of aannemen. Hij deelt verder mede hoe hij reeds in het congres de permissieve wet voorgesteld had en deze zou aangenomen zijn als de heer Stofberg zijn voorstel had laten varen ten gunste van dat van spreker.

De heer Malherbe (Tulbagh), wil dat men eendrachtig als Christenen en Afrikaners zal werken tegen de wet, waartegen zijn distrikt het eerst geprotesteerd had. (Stem! stem!!)

De heer Moller, van Calvinia, was door [illegible] leden afgevaardigd die in eene droge [illegible] wereld woonden, waar de wet nooit [illegible] worden kon. Een fonteinplaats vindt [illegible]. En soms staan er 30 trekboeren bij [illegible]. Hoe kon in zulke gevallen de wet gehandhaafd worden?

De vergadering verdaagde te zes uur om [illegible] te laten fotografeeren door een inwoner van Victoria West ter herinnering aan [illegible]lijke bijeenkomst.

AVONDZITTING.

Te acht uur in den avond kwam men weer bijeen. De belangstelling bleef onafgebroken en de zaal was weder propvol.

De heer N. J. Van Rensburg, Colesberg, gaf in zijne toespraak te kennen, dat hij ook van meening was dat de brandziekte commissie de regeering misleid had, door de rapporten niet behoorlijk te geven. Deze commissie, die Komgha zoo geprezen heeft, is bedrogen uitgekomen, want Cathcart was volgens den heer Landry besmet door schapen uit Komgha en Queenstown. Spreker stelde er een eer in schoone schapen te hebben, en dacht dat hij niets wist die zeide dat de brandziekte niet kon genezen worden. Brandziekte uitroeien was echter wat anders. Hij geloofde in een brandziekteinsekt, maar de vraag was, waar kwamen de insekten van daan? Hij wilde een doelmatige dipwet, niet de gepasseerde wet. Door het Bondscongres was de bewuste resolutie bedriegelijk gegaan. Want een gematigde wet had men niet gekregen. Wel is door strijd de wet wat verzacht. Maar dit was ook alles. Als men niet op zijn hoede was, zou het hier als in Ierland gaan; men zou allen pachters worden. Spreker wilde ook geen permissieve wet, omdat de regeering dan de lijn zou trekken waar ze wilde.

De heer G. Nienaber, Burgersdorp, zeide dat zijn distrikt met groote meerderheid tegen de wet is. Dit was op twee vergaderingen gebleken. Als de onuitvoerbare wet doorging zou men bondeldragers worden. De heer A. B. Du Plessis, L.W.V., had gezegd dat hij de wet beschouwde als van de Voorzienigheid. Spreker dacht dat zij van den duivel kwam. De wet zou een vloek van het land worden.

De heer Aucamp, Molteno, had nog niet gezien welk nut de tegenwoordige wet gedaan had, en daarom was hij tegen een brandziektewet.

De heer M. Hollander, Williston, acht geen distrikt ongeschikter voor de wet dan het zijne, waar men met de paddas moet bakleien om het bietje water, en waar 600 à 700 trekboeren zijn. Hij dacht dat de luis nog door niemand was gezien.

De heer G. Kotze van Aliwal Noord zei dat hij een tak vertegenwoordigde. Al de Bondstakken zouden vertegenwoordigd zijn, als de editeurs niet zoo geschreven hadden. Hij woonde aan een wijk waar de wet geldt. Maar hij had gezien, de wet werkt geen voordeel. Hoe on het gaan met verkoop van hamels aan speculateurs, als ze eerst gedipt moesten worden? De bovenlanders zouden duur vleesch moeten eten. Hij maakte ook melding van den tijd toen voor halfgebasterde wol [illegible] betaald werd, terwijl nu voor de fijne wol [illegible] gegeven wordt. Hij achtte, als de distelen en doornen, ook de brandziekte een straf, die men niet kon ontwijken. Alleen door goed te doen, zou alles veranderen en verbeteren. De dip vernielde de wol ook, want in Barkly Oost, waar de wet is, had hij gezien dat een man maar 5,000 lbs. scheerde, die vroeger 8,000 lbs. kreeg.

De heer Immelman, L.W.V., was geen afgevaardigde, doch slechts als belangstellende gekomen. Hij geloofde niet dat de een den ander de brandziekte bezorgt. Ieder teelde zijn eigen brandziekte, zooals ieder zijn eigen wilde haver aankweekte. Alles wordt op de brandziekte geschoven, het omkomen van schapen, al is het aan andere ziekten, zooals blauwtong en andere te wijten. De wol was overal goedkoop, dus hier niet alleen. Hij dacht dat de Kolonie, vooral het noordwesten, ongeschikt was voor die wet. Spreker had te Carnarvon gezien hoe 2,000 schapen bij een put van 90 voet zoo langzaam gedrenkt werden, dat het groot vee eerst den derden dag water kon krijgen. Daarom was hij tegen een wet en was voor het voorstel van de aangestelde commissie, daar hij niet verweten wilde worden het volk op te ruïen.

De heer D. P. Van den Heever was lang zwijgend gebleven om de valsche, voorbedachte, oneerlijke blaam op hem gelegd, dat hij de beweging aan der gang gemaakt had, te logenstraffen. Hij wees er op hoe in dezen wijn-, koorn- en schaapboer moesten saam gaan. De wijnboer moet toch ook zijn schapen houden voor het vleesch en de mest. De wet nu zegt, twee schapen maken eene kudde; dus ook hij moet een dip hebben. Als hij de schapen voor de mest houdt, moet hij de kralen ook toekampen, als ze besmet zijn. De koornboer met zijn 20 of 30 hamels moet ook een dip hebben en zijn kraal inkampen, als er brandziekte ontstaat. Let wel, zijn veeplaats, zijn kraal of zijn achterplaats moet hij inkampen. Zijn lammerveld moet hij inkampen! De grootste zaak is dat men eigen inspekteurs mag kiezen. Maar! De tweede inspekteur kijkt toe. En de derde zit in de Kaap. De boer heeft dus 3 konstabels achter zich, neen nog meer. Veldkornetten, politie en vrederechters hebben alle recht op den boer. En dan mag het gouvernement nog aanstellen wien hij wil. *Vervolger van boeren*, dit is de wet die tyrannisch is. Voor een moordenaar is er nog minder opzicht dan voor een boer. Is dit niet ondagelijk? Allen willen hun geld van den boer hebben, parlementsleden, predikanten, winkeliers, de banken, ens. De bedelaar, de weduwe wil iets hebben van den boer. En nu, wol is niets waard, vee is mager, allerlei ziekte onder het vee. Als nu de inspekteur nog komt, als de sprinkhanen ook nog in je land liggen? Wat dan? Booy wil niet bij je blijven werken en stapt heen, als je inspekteurs je aandrukken. Wat zal van die ellende worden? Vele boeren zullen hun schapen te niet maken. Is de wet nu uitvoerbaar? De voorstanders zeggen, dat de wet verzacht is. Ja, hoe verzacht? Wat zal de wet kosten? 114 distrikten, elk 6 veldkornetschappen, dus 6 inspekteurs, benevens de hoofdinspekteurs, maakt £100,000 uitgaven. Het landbouw-department kostte eerst £5,000, maar nu al £90,000. Zoo zal de brandziektewet ook £150,000 of £200 000 gaan kosten. Het gevolg van dit alles zal wezen, totale stilstand van den handel, en Kaapstad zal vleesch eten, zoo duur als men ooit gezien heeft.

Er wordt nu door den secretaris een brief gelezen van een dipfabrikant, waarin gemeld wordt hoeveel dip in Engeland, in Amerika en de Argentijnsche Republiek gebruikt wordt.

De heer O. J. M[illegible] had altijd tegen de brandziektewet geijverd, omdat hij brandziekte onuitvoerbaar achtte. Artikel 30 van de wet was zeer moeielijk voor den boer wat vooruitgang, waar van het dippen door den inspekteur gesproken wordt. De schapen, [illegible], zouden onverkoopbaar worden, en van Australië zou vleesch ingevoerd worden. Het zou heel wat beter zijn dat er in de wet van gelijktijdig scheeren dan van dippen gesproken werd. Hij geloofde niet dat de Afrikaners een wet noodig hebben, althans hij zou zonder verplichting zijn best doen om zijn eigen voordeel. Hij ook wilde als anderen baas zijn op zijn plaats.

De heer Moolman, van Carnarvon, zei dat in zijn distrikt Kaapsche schapen waren, moeilijk om te dippen, daar ze wild waren. En voordeel had men er niet van. Ze werden door dippen leelijk en onverkoopbaar. De boer lijdt er onder en de regeering ook. Hij haalde als voorbeeld aan dat in Juni een plaats voor £4,200 verkocht was en na het passeeren der wet werd er geen bod gedaan op 17 plaatsen. Dan wees spreker nog op de springbokken, die brandziekte overvoerden en hij vertoonde een van brandziekte verrot vel van een springbok. Hij wilde weten hoe men zou dippen in een land zonder water. De wet was opgedrongen en daarom wilde men ze niet.

De heer Van Zijl, Vanrhijnsdorp, verklaarde dat zijn distrikt geheel tegen de brandziekte was. Hij was echter voor eene permissieve wet.

Nadat nog de heer B. Viljoen, Prieska, zijne bezwaren geuit had, werd de vergadering om 10 uur gesloten om weer te vergaderen op *Donderdagmorgen*.

TELEGRAMMEN.

Overzeesch.

OORLOG TUSSCHEN CHINA EN JAPAN

LONDEN, 19 Dec.—(*Reuter.*)—De Japaneezen vielen Takuboekjo aan en namen het in op den 12den dezer. De Chineezen trokken terug naar Haicheng, dat op den 13den door de Japaneezen ingenomen werd. De Chineezen retireeren nu op Liaoyang.

NIEUWE WETTEN.

LONDEN, 20 Dec.—(*Reuter.*)—De wetgevende vergadering van Victoria heeft een landwet en een wet op een inkomstenbelastig gepasseerd.

DE PASSAGIERS DER *MOOR*.

LONDEN, 20 Dec.—(*Reuter.*)—De tusschenboot [illegible] zal Dakar aandoen om zoo velen als mogelijk van de passagiers der *Moor* aan boord te nemen.

EEN NIEW OORLOGSSCHIP.

LONDEN, 20 Dec.—(*Reuter.*)—Het oorlogschip [illegible] is van stapel geloopen. Het werd in een jaar gebouwd.

HET CANADEESCHE MINISTERIE.

LONDEN, 20 Dec.—(*Reuter*).—De heer Mackenzie Bowell, minister van handel, heeft een nieuw Canadeesch ministerie gevormd.

ALLE VOLWASSENEN HET KIESRECHT.

LONDEN, 20 Dec.—(*Reuter.*)—De wetgevende vergadering van Adelaide heeft een wetsontwerp aangenomen volgens hetwelk elk volwassene het kiesrecht krijgen.

Kaap-Kolonie.

DE SPOORWEGKWESTIE

PORT ELIZABETH, 20 Dec.—(*Reuter.*)—Eene speciale algemeene vergadering van de kamer van koophandel werd hedenmiddag gehouden, ter overweging van de omstandigheden in verband met den Transvaalschen handel. Er was een groot publiek aanwezig. De sprekers veroordeelden in de sterkste bewoordingen het niet handelen der regeering en verklaarden dat de ministers klaarblijkelijk niet instaat waren den ernst van den toestand te realiseeren. Aangetoond werd dat geene bevrediging verkregen werd van mededeelingen aan de regeering gericht of van besprekingen met den commissaris, en de kooplieden wisten niet hoe te handelen, daar zij niet konden zeggen of de Kaapsche route zou worden gered of dat de handel zou gaan over Natal en Delagoabaai. Een krasse resolutie, protesteerende tegen de inactiviteit der regeering en het verwaarloozen van de belangen der Kolonie, werd unaniem aangenomen.

Matabeleland.

NIEUWS UIT DE HOOFDSTAD.

BULUWAYO, 21 Dec.—(*Reuter.*)—De heer Stokes, bestierder van de Mashonaland Agency vertrekt naar Engeland in verband met subsidiare maatschappijen.

Vijf gezelschappen zijn bezig aan het ontginnen in verschillende distrikten en het werk reeds gedaan bedraagt 2,500 voet. Het werk zal gedurende den regentijd niet gestaakt worden.

De heer Wrey, de adviseerende ingenieur, is van Mashonaland gekomen om den heer Stokes te vervangen.

De heer Whittaker, inspekteur van claims, en de heer Shaw, mijn-ingenieur, zijn juist teruggekeerd van een twee maanden lange reis door de distrikten. Zij rapporteeren dat het werk overal goed vooruit gaat met goede resultaten.

Verscheidene eigendommen, ten volle ontgind, zijn gedurende de week door vertegenwoordigers van Londensche syndikaten gekocht, onder ander 60 claims van de Queen of the North en 40 claims langs het Chilo-rif in het Umsingwa distrikt, door den heer Abrahams, voor Barnato's firma.

De heeren Sneddon en Johnstone, vertegenwoordigende de Matabeleland Trading Co. zijn van Londen gearriveerd en hebben een groote handelaars-bezigheid geopend in een pakhuis in Fifestraat.

De gebouwen van de heeren Terry en Lennox zijn snel aan het rijzen.

De kamer van koophandel probeert thans om de regeering te bewegen gevolg aan haar belofte te geven om alhier een distrikts-kantoor voor het registreeren van akten op te richten. De ambtenaren van de maatschappij te Salisbury zijn er echter tegen. Aangezien twee-derden van al het wetswerk en de bezigheid in Rhodesia gedaan hier geschiedt, is het absoluut noodzakelijk dat een onafhankelijk kantoor hier opgericht worde.

Nog een courant wordt te Gwelo gesticht.

Z.-A. Republiek.

PRESIDENT KRUGER TERUG.

PRETORIA, 21 Dec.—(*Reuter.*)—President Kruger zal Maandagmiddag terugkeeren.

INKOMSTEN EN UITGAVEN.

PRETORIA, 21 Dec.—(*Reuter.*)—De inkomsten van den staat voor de maand November waren £257,732 en de uitgaven £196,835. De balans in de thesaurie is nu £934,453.

DE COACH NAAR HET NOORDEN.

PRETORIA, 21 Dec.—(*Reuter.*)—De heeren Heys en Zeederberg zijn tot eene schikking gekomen met betrekking tot de noordelijke passagiers-route.

DE TARIEFKWESTIE.

PRETORIA, 21 Dec.—(*Reuter.*)—De *Press* verklaart dat er geruchten zijn als zou de spoorweg-tarieven-kwestie in vrede worden opgelost.

De secretaris van het spoorweg-bestuur te Bloemfontein wordt morgen hier verwacht.

ERNSTIG NIEUWS.

PRETORIA, 21 Dec.—(*Reuter.*)—Nieuws is alhier ontvangen van het lageveld dat een gezelschap Majoeba's volk overvallen werd en van het leger afgesneden werd.

Natal.

EEN GRUWELIJKE MISDAAD.

PIETERMARITZBURG, 21 Dec.—(*Reuter*)—Een kaffer zit in den tronk beschuldigd van een schandelijke misdaad gepleegd te hebben op een blank meisje.

Ottawa te Stellenbosch.

REDE VAN DEN HEER HOFMEYR.

AANBIEDING VAN EEN ADRES.

(*Van onzen Rapporteur.*)

De heer J. H. Hofmeyr, L.W.V., begaf zich gisteren, op uitnoodiging van ingezetenen van Stellenbosch, daarheen, ten einde aanwezig te zijn op een publieke vergadering waarop hem een adres werd aangeboden en waarop hij een verslag gaf van zijn reis naar Ottawa. Op den bepaalden tijd, tien uur 's morgens, was de hofsaal goed gevuld en waren, onder voorzitterschap van den heer P. W. Bosman, burgemeester van Stellenbosch, aanwezig de heeren:—prof. De Vos, M. L. Neethling, L.W.R., J. A. Faure, L.W.R., G. J. Krige, L.W.V., J. X. Merriman, L.W.V., P. Marais, J. J. P. Du Toit, W. A. Joubert, P. De Waal, J. W. L. Hofmeyr, P. D. Mijburgh, C. M. Marais, eerw. Weber, A. J. De Waal, D. C. Morkel, Jac. Louw, A. S. Van Coller en ongeveer honderd van de voornaamste inwoners van het dorp en de afdeeling van Stellenbosch.

De voorzitter nam het woord en begon met zijne groote voldoening te kennen te geven over de talrijke opkomst ter vergadering, die bewijs leverde van belangstelling in den parlementairen vertegenwoordiger en zijn werk op de conferentie te Ottawa. Toen de heer Hofmeyr, voor hij de opdracht om naar Ottawa te gaan aannam, de toestemming zijner kiezers vroeg om van de parlementszitting afwezig te zijn, achtten sommigen dat het beter zou zijn als hij niet afwezig was. Maar toen het bekend was welke gewichtige belangen te Ottawa moesten worden vertegenwoordigd, achtte men het beter dat de heer Hofmeyr gaan zou, en de uitslag heeft bewezen dat die opvatting de rechte was, want het is ongetwijfeld in het belang der Kolonie dat zij te Ottawa door zulk een bekwaam man werd vertegenwoordigd. De Stellenbosschers waren vol ongerustheid toen de slechte tijdingen omtrent de gezondheid van den heer Hofmeyr kwamen, doch kabels uit Amerika stelden hen weer gerust. Spreker zei ten slotte dat hij slechts kon herhalen wat in het adres gezegd werd, nl. dat de kiezers volkomen vertrouwen in den heer Hofmeyr stelden voor de toekomst en dat zij hoopten dat hij gespaard moge worden tot heil van het land en speciaal van dit distrikt. (Luid applaus).

HET ADRES,

dat hierop aangeboden werd luidt, als volgt:—

"*Den edelen heer J. H. Hofmeyr, L.W.V.*,

Hoogedele heer,—

Wij, de ondergeteekende geregistreerde kiezers en inwoners van de afdeeling Stellenbosch, nemen de vrijheid u welkom te heeten in ons midden.

Het is ons eene zaak van groote vreugde dat gij aan onze uitnoodiging hebt gehoor gegeven en tot ons zijt over gekomen, te meer daar wij behoefte hebben u te betuigen met hoeveel leedgevoel wij vernamen van uwe ernstige krankheid tijdens uw verblijf in den vreemde. Als staatsman, als vertegenwoordiger van ons distrikt in het parlement, als persoonlijken vriend van de meesten onzer, achten wij u hoog. Wij vertrouwen dat gij nog lang gespaard zult blijven tot heil van ons land, en bij name van het distrikt zoovele jaren door u in het parlement vertegenwoordigd.

Wij behoeven u waarlijk niet te verzekeren dat gij het vertrouwen van het gansche distrikt wegdraagt. De geschiedenis van iedere kiesing van vertegenwoordigers is daarvan het bewijs. Hoe men ook verschilde over de plaatselijke vertegenwoordigers, over uwe kiesing was er nooit eenig verschil. Over u als onzen eersten vertegenwoordiger was het gevoelen immer eenstemmig; de vraag was steeds, wie zal de tweede naast u zijn. Kiezers, die zich weinig bekommerden over elektiezaken, wilden u behouden wie ook mocht uitvallen! Want men is overtuigd in u een vertegenwoordiger te hebben gevonden onmisbaar voor het Stellenbossche distrikt.

Veel, zeer veel, zijn wij aan u verschuldigd. Wat, bijvoorbeeld zou er van onze opvoedingsinrichtingen geworden zijn, hadden wij ons niet ten allen tijde kunnen beroepen op uwe gewaardeerde hulp? Uw inzicht in zaken, uwe rijpe ervaring, uwe buitengewone bekwaamheid, uwe welbekende voorzichtigheid zijn ons meer dan eens op treffende wijze te stade gekomen.

Wat men in het buitenland van u denkt vervult ons met vreugde. Gij hebt ook daar een roem ingeoogst die welverdiend is. Men heeft door u Zuid-Afrika beter leeren kennen en waardeeren.

Vergun ons dan, hoogedele heer, van deze gelegenheid gebruik te maken ten einde u te verzekeren van onze gehechtheid aan uw persoon, van onze waardeering uwer diensten en van den vurigen wensch die aller hart vervult; dat gij nog lang als vertegenwoordiger van Stellenbosch moogt aanblijven in het parlement der Kaapkolonie.

Wij noemen ons,"

Dit adres werd geteekend door 341 personen.

DE HEER HOFMEYR,

het adres aanvaardende, betuigde zijn dank daarvoor. Hij merkte op dat het adres geen toespelingen had op algemeene politiek en hij kwam dan ook eigenlijk slechts naar Stellenbosch ten einde, op verzoek zijner kiezers, een en ander mee te deelen omtrent zijn reis naar Canada. Hij ondernam die reis, zooals allen wisten, met verlof zijner kiezers en ging op weg met de meest hooggestemde verwachtingen. Hij was voornemens in Amerika verschillende dingen te bestudeeren, waarvan de wetenschap wellicht zou kunnen helpen tot het oplossen van kwesties die wij in Zuid-Afrika op te lossen hebben. Zoo had hij willen bestudeeren de drankkwestie. Iedere staat in Amerika had zijn eigen wetten op den verkoop van drank en de wijze waarop die werkten had hij willen nagaan. Verder had hij willen bestudeeren de arbeiders- en de kleurlingenkwestie; die daarom zoo belangwekkend is in Amerika omdat de naturellen—de Indianen—een geheel ander soort volk zijn dan de kleurlingen in het algemeen, die op het oogenblik voor het grootste deel negers en hunne afstammelingen zijn. Ook had spreker in verband met onze opvoedingskwestie, met het opvoedingsstelsel in Amerika bekend willen worden, ten einde daarin, zoo mogelijk, wenken te ontdekken voor ons. Verder wilde de heer Hofmeyr onderzoeken in hoeverre het spreken over corruptie in Amerika gerechtvaardigd was. Men zei altijd dat er in Amerika veel corruptie was en sommigen wilden dit in verband brengen met den republikeinschen regeeringsvorm. Een kennis daarvan zou van belang zijn met het oog op hetgeen, naar men beweerde, in een naburige republiek omging. Hier in de Kolonie had men geen stelsel van verkiezing van ambtenaren, zooals veldkornetten, door het volk, en spreker achtte het maar goed ook. In Amerika echter werden sommige ambtenaren, tot zelfs rechters, toe, door het volk verkozen, en spreker had willen nagaan hoe dit werkte. Hij had gaarne de Amerikaansche wingerdstokken willen bestudeeren in hun vaderland, ten einde te ondersoeken hoe het kwam dat sommige soorten de phylloxera konden wederstaan en andere niet. Hij had willen zien hoe de wijnstok in Californië tierde en vooral de Europeesche druivensoorten geent op Amerikaansche stokken. Hij had de vruchtenboerderij willen nagaan en ook zien hoe men daar in Amerika vruchten droogt en jam maakt en in 't algemeen vruchten verduurzaamt. Hij had willen onderzoeken hoe men in Amerika te werk gaat met besproeiing en hoe de werktuigen werken die men daartoe gebruikt, welke werktuigen veel arbeid besparen. Doch, helaas, al niet plannen kwamen tot niet wegens zijn ongesteldheid. Hij kwam op 21 Juni te New-York aan, zich ver van wel voelende,—ook op reis was hij reeds ongesteld geweest. Hij kon slechts een paar dagen te New-York blijven, maar in de paar dagen had hij toch veel gezien van de prachtige publieke gebouwen, hotels en het Central Park—dat Hyde Park in Londen geheel in de schaduw zet. Hij ondervond veel vriendelijkheid in New-York. Spreker kwam daar met drie brieven van introduktie van den heer Lindley. Hij zond die brieven onmiddellijk na zijn aankomst aan de heeren aan wie zij gericht werden, den volgenden morgen waren zij reeds bij hem en binnen een dag was hij reeds lid van de drie voornaamste clubs in New-York. Niettegenstaande men zegt dat er in Amerika een zoo groote afkeer tegen kleurlingen bestaat, zag hij er toch vele kleurlingen als bedienden. Bijna alle *waiters* in de hotels waren pik-zwarte Mosambiekers, gekleed in rok en witte das, en ieder met een grooten waaier in de hand net als warm-gedanste dames. Ook in Canada waren er veel Mosambiekers als bedienden en, hoewel er vroeger in Canada nooit slaven waren, waren de Mosambiekers daar nu veel beleefder dan in de Vereenigde Staten, evenals de heer Merriman vroeger eens gezegd had dat de kaffers in de Transvaal veel beleefder waren dan die in de Kolonie. Wellicht valt hieruit veel voor ons te leeren.

SPOREN VAN HOLLANDSCH.

Men vond in Amerika nog altijd sporen van de oude Hollanders, die ongeveer twee-honderd jaar geleden daar kwamen wonen (1673). Nieuw-York, toen genaamd Nieuw-Amsterdam, was een Hollandsche kolonie. Zij werd later genomen door de Engelschen, en onder admiraal Binckes, weder genomen door de Hollanders, die echter later de nedersetting bij vredesverdrag weder aan Engeland afstonden. Er waren toen 7,000 Hollanders in Amerika en niettegenstaande nu zeventig-millioen inwoners in Amerika zijn, vindt men er nog steeds sporen van die Hollanders. Een paar jaar geleden ontving spreker nog van de Holland Society een adres, gedrukt op oranjekleurig papier en bevattende de spreuk: "Een dag wordt een spruit een boom," doch overigens was alles op het adres Engelsch. Vooral in het distrikt New-York zijn onder de oude aristocratie vele families met Hollandsche namen, als daar zijn:—Van Buren, Hendrikse, Van Renselaer, Roosevelt, Sandvoort, Van Vorst, Van Siclen. Zelfs de Vanderbilts worden daaronder niet goed genoeg gerekend omdat hun familie-vermogen eerst gedurende de laatste vijftig jaar gemaakt is en men in Amerika afkomst meer rekent dan geld (applaus). Onder de plaatsnamen in het land vindt men vele herinneringen aan het Hollandsch, zooals: Stateneiland, Spuijt en Duivel Creek, Yonkers (stad), Donderburg, Tappenzee, Verplanckspunt, Seylmakers reach, Duivelsdanskamer, Kaalrock, Staatsburgh, Katerskuil (of Kill), Beereneiland, Roeloff-Jansenskuil, Stuivesant, Antonie Van Kalverseiland, Renselars Place en, *last but not least*, Krugerseiland. Het deed spreker aangenaam aan zooveel sporen der oude natie aan te treffen. Hij ging van Nieuw-York langs de heerlijke Hudsonrivier naar Albany en vandaar naar Montreal. Niettegenstaande hij die reis maakte in een der prachtige zoogenaamde *palace cars*, was het een der warmste en onaangenaamste reizen die hij ooit in zijn leven had gedaan. Het was vreeslijk warm en die tien lange uren waren ellendig. Hij kwam ziek te Montreal aan en moest dadelijk een dokter roepen. Hij moest 12 dagen te Montreal blijven, terwijl Sir Charles Mills, tot nog toe zijn reisgenoot, doorreisde naar Ottawa. Men kan zich voorstellen hoe slecht spreker voelde, die 6,000 mijlen gereisd was om zeker gewichtig werk te doen en nu alles wegens ziekte moest laten staan. Op 5 Juli kwam hij eindelijk te Ottawa aan. En op reis daarheen was hij uitstekend verzorgd, dank zij de groote vriendelijkheid van de Canadian Pacific spoorweg, waarvan de bestuurder weder een afstammeling der oude Hollanders was, dragende den naam van Van Horn. Deze maatschappij gaf hem niet alleen een vrijpas over al hare lijnen, doch stelde bovendien een afzonderlijk spoorwegrijtuig ter zijner beschikking, welk rijtuig bevatte een uitstekend ingerichte zitkamer, slaapkamer en eetkamer, met buffet, kombuis en alles wat er bij behoorde. Bovendien was er een bediende uitsluitend voor spreker en die bediende had order gekregen zoo lang met het spoorwegrijtuig bij spreker te blijven totdat spreker een orde op schrift gaf dat hij hem niet meer noodig had. Zoo behandelt men vreemdelingen in Canada; misschien is dit nog beter dan dat men ze in de Kolonie behandelt. De heer Hofmeyr kreeg verder vrij logies in het beste hotel te Ottawa, Russell House, rijtuigen ter zijner beschikking om te gaan waarheen hij wilde, hij werd uitgenoodigd voor feestelijkheden bij dag en nacht,—aan welke laatste uitdrukking zijn gehoor geen verkeerde beteekenis moest hechten. Spreker kwam in Ottawa juist toen men met de kwestie van

DIFFERENTIEELE TARIEVEN

tusschen Engeland en de koloniën en de koloniën onderling bezig was. Voordat hij echter ging vertellen wat daar geschied was, wilde hij zijn gehoor een oogenblik terugvoeren.

In 1888 werd een tolverbond-conferentie te Kaapstad gehouden, waarop de Kaapkolonie, de Vrijstaat en Natal vertegenwoordigd waren. Na veel onderhandelingen geraakte men tot een overeenkomst, doch die werd verworpen door Natal. Die overeenkomst bepaalde dat elkaars produkten vrij zouden kunnen worden ingevoerd behalve suiker, en dat Natalsche suiker de helft van de gewone invoerbelasting zou moeten betalen. In 1889 kwamen daarop dezelfde partijen weder bijeen en wel te Bloemfontein, doch nu trokken de Natalsche afgevaardigden zich al zeer spoedig terug omdat zij de verschillende voorwaarden niet konden goedkeuren. Er werd toen een nieuwe conventie gesloten en die is de conventie die nu nog van kracht is. In die conventie is de invoer van wederzijdsche produkten vrij, mits die geschiede overland. Dit is de reden waarom Natalsche suiker geen lager invoerrechten in onze havens betaalt dan Braziliaansche en dat onze vruchten in Natal invoerrechten moeten betalen. Dit is een belangrijk struikelblok voor een algemeene Zuid-Afrikaansche tolunie. De [illegible] dat dit struikelblok bestaat, is de[illegible] Engeland veel traktaten heeft gesloten met allerlei [illegible]ies, waaronder die met Duitschland en Belg[illegible] voornaamsten zijn. In die traktaten wordt bepaald dat Engeland aan Duitschland en B[illegible] alle handelsfaciliteiten moet geven die [illegible] eenig ander land gegeven worden. Staat E[illegible]land dus op het punt van invoertarieven voordeelen toe aan koloniale produkten, dan krijgt België en Duitschland en alle andere landen waarmede traktaten gesloten zijn waarin de *most favoured nation* clausule voorkomt dezelfde voordeelen. Door dezelfde traktaten zijn de koloniën verhinderd voordeelen te verleenen aan Engeland produkten of aan elkaars produkten. [illegible] was een der belangrijkste kwesties die te Ottawa zou worden behandeld en men was juist met de bespreking daarvan bezig toen de heer Hofmeyr aldaar aankwam. Er was een voorstel ingediend, luidende als volgt:—"Nademaal de stabiliteit en de vooruitgang van het Britsche rijk het best verzekerd kunnen worden door het nauwer samentrekken der banden die de koloniën met het moederland verbinden en door den voortdurenden groei van een praktische sympathie en cooperatie in alles wat betreft het algemeen welzijn; en nademaal deze samenwerking en eenheid niet doelmatiger kan worden bevorderd dan voor de opwekking tot en de bevordering van den wederzijdschen winstgevenden ruil van hunne produkten; daarom wordt besloten dat deze conferentie haar geloof bekstave in de raadzaamheid van een invoerrechten-overeenkomst tusschen Groot-Brittanje en hare koloniën waardoor handel in het rijk op een gunstiger basis wordt geplaatst dan die welke gedaan wordt met vreemde landen; en verder wordt besloten dat, totdat het moederland het mogelijk acht tot zulk een overeenkomst toe te treden, het mogelijk is dat als zij daartoe gemachtigd worden de koloniën van Groot Brittanje, of dezulken daarvan als dit gevoelen toegedaan mogen zijn, stappen nemen om althans produkten, geheel of gedeeltelijk op een gunstiger invoer-basis te plaatsen dan verleend wordt en dergelijke produkten van vreemde landen." De heer Hofmeyr, gesecondeerd door Sir Henry De Villiers, stelde daarop het volgende amendement voor:—"Dat deze conferentie, met het oog op de resolaties op commercieele reciprociteit, unaniem aangenomen op 30 Juli en 4 Juli het wenschelijk acht, voor het tegenwoordige, om de praktische toepassing van reciprocive invoerrechten overeenkomsten over te laten aan afzonderlijke overeenkomsten tusschen de koloniën van Groot Brittanje of eenige harer." Hij stelde dit amendement voor aangezien hij voor de oorspronkelijke resolutie niet kon stemmen voor dat zij den Vrijstaat of andere Zuid-Afrikaansche staten zou uitsluiten van een tolunie. Nadat spreker echter over zijn amendement eens nagedacht had kwam hij tot het gevoelen dat het een middel zou zijn om den bodem in te slaan aan alle federatie-plannen en daarom trok hij zijn amendement met toestemming van sir Henry De Villiers, den secondant terug. Sir Henry De Villiers was in de zaak zeer meégaande, hoewel hij het niet eens was met het nieuwe amendement door spreker ingediend en het luidde:—"Besloten: dat voor de doeleinden dezer resolutie de Zuid-Afrikaansche tolunie word beschouwd als deel van het gebied dat binnen den kring der voorgestelden handels-overeenkomsten kan worden gebracht." Dit amendement werd unaniem aangenomen en men kan ons dus niet verwijten dat wij stemden voor voorstellen waardoor de Transvaal en de Vrijstaat worden uitgesloten uit een Zuid-Afrikaansch Tolverbond. De resolutie zelf waarbij dit amendement behoorde werd aangenomen met vijf tegen drie stemmen en zou ongetwijfeld met algemeene stemmen aangenomen zijn, ware het niet voor een onhandigheid van den voorzitter. Te Ottawa vocht spreker voor het recht van de koloniën om, indien dit wenschelijk geacht wordt, elkander te bevoordeelen. Engeland moet het recht hebben om onze produkten beter voorwaarden te geven dan die van andere landen en de koloniën moeten dat recht ook in haar hand hebben. Daaruit volgt nog nog niet dat wij daarvan onmiddellijk gebruik moeten maken, doch het recht moet bestaan. Spreker zelf verwachtte niet veel van vrijhandel in het rijk (hoor, hoor) omdat Australië en Canada wat vele produkten betreft gevaarlijke mededingers voor Zuid-Afrika zouden zijn (hoor, hoor.) In geval van vrijhandel zou Canada in ruil voor een weinig wol en diamanten, en misschien wat vruchten in den winter, onze markt kunnen overvoeren met hout, boter en kaas. Er is echter met de conferentie iets gewonnen en dat is dat, als er weer een nieuwe tolunie wordt gesloten, misschien die woorden "overland" kunnen worden uitgelaten.

DE FRANSCHEN IN CANADA.

De heer Hofmeyr ging voort met te verklaren dat hij geen vreemdeling was voor de Canadeezen. Men kende hem daar als den Hofmeyr die in 1887 te Londen het plan voor differentieele invoerrechten voorstelde, en voor dat voorstel werd hij misschien in Canada meer geëerd dan in Zuid-Afrika. Wat hem in Canada vooral als interessant was opgevallen was de positie der Fransche Canadeezen. Toen in 1759 Canada een Engelsche kolonie werd wares er 70,000 Franschen. Er is nooit veel immigratie van Franschen in Canada geweest, want in Canada zijn de menschen veel conservatiever en harder Roomsch dan in Frankrijk, en ook overigens stemt men niet goed overeen. Toch zijn er nu in Canada anderhalf-millioen Franschen en er zijn bovendien heel wat in de Vereenigde Staten. Dit vindt alleen daarin zijn oorzaak dat de Canadeezen vroeg trouwen en veel kinders krijgen. Een tijd geleden werd er door de regeering van Quebec voor ieder die meer dan 12 kinders had een prijs uitgeloofd van honderd acres grond. Niet minder dan 1,099 vaders boden zich aan, waarvan er verscheidene 23 kinderen en één zelfs 26 kinderen had, allen van één vader, voor zoover bekend. In Quebec is de bevolking slechts voor een-tiende Engelsch-sprekend, en in andere deelen van het land verdringen de Franschen de Engelsch-sprekenden steeds. Het is merkwaardig dat in Canada de Fransch-sprekende toenemen, terwijl in Zuid-Afrika de Hollandsch-sprekenden afnemen. De macht der priesters is in Canada zeer sterk, zoo zelfs dat de kerk daar de menschen belast net zoo hoog als zij wil. Dit maakt dat de Canadeesche bevolking niet, doch de Roomsche kerk aldaar machtig rijk is,—zij bezit ongeveer voor twintig-millioen pond sterling aan vaste eigendommen en heeft een inkomen van vier-millioen pond per jaar. En dat op een bevolking van anderhalf millioen!

PUNTEN VAN OVEREENKOMST.

Tusschen de Afrikaners en de Fransche Canadeezen zijn veel punten van overeenkomst. Evenals de Engelsch boeren van onze boeren zeggen, zeggen ook de Engelsch boeren van de Canadeesche boeren dat zij niet progressief zijn. De Fransche Canadeezen, zegt men, spreken van *petois*; datzelfde wordt ook van de Afrikaners gezegd. De Canadeezen hebben veel over voor kerk en priesters,—dat is hier ook het geval, hoewel niet in zulke sterke mate als in Canada. Van de Canadeezen zegt men dat zij onverschillig zijn in het uitoefenen hunner constitutioneele rechten. Hetzelfde werd vroeger van onze boeren gezegd, hoewel er nu veeler geklaagd wordt dat zij te veel aan politiek doen en liever naar hun plaats moesten kijken. De Franschen in Canada drijven even weinig handel als onze menschen hier. Hoewel twee-derde der bevolking Fransch is, is alle handel in de handen der Engelschen en Schotten. Spreker wees er verder op dat in Canada de boeren ordelijk, vredelievend, conservatief waren, dat zij echt nationaal waren, maar toch geen samengaan met Frankrijk begeerden en dat zij zelfs in den oorlog tegen de Vereenigde Staten dapper mede vochten; zij zijn hard tegen republieken en trouwe onderdanen van het rijk. Dit is tot op zekere hoogte hier ook het geval. Er is misschien in kerk en school niet zooveel van onze taal gedaan en men pronkt hier bij feestelijke gelegenheden niet met Hollandsche vlaggen, zooals de Canadeezen doen met Fransche, doch men is hier toch ook vrij wel tevreden en verlangt geen annexatie aan Holland. Wij wenschen maar op ons eigen beenen te staan. Evenals hier was ook in Canada de liberale partij in de kerk van reeds minder beteekenis geworden. Zooals men in Canada doet zoo doen wij ook hier wat het vroege trouwen betreft en het krijgen van veel kinderen. De Canadeezen zijn zeer zuinig, zoo dat zelfs de vrouw thuis de wol spint voor haar mans kleederen. Zij zijn ook zeer arbeidzaam; ieder werkt ijverig op zijn stuk grond van 100 acres desnoods ook op een ander stuk grond. Een Canadees is niet beschaamd om als arbeider, daglooner of ambachtsman te werken en er zijn dus ook geen arme blanken (applaus). Het is te hopen dat Zuid-Afrika die deugden van de Canadeezen overneemt en dat er dan niet meer de hulp van parlement of synode behoeft te worden ingeroepen voor onze arme blanke (hoor, hoor.)

De heer Hofmeyr zei dat er nog verschillende andere belangrijke punten waren waarover hij had kunnen en willen spreken, doch de tijd liet sulks niet toe. Hij eindigde dus met nogmaals te gewagen van de vriendelijkheid die hij ondervonden had in Canada van de menschen daar en op de reis daarheen en terug van sir Charles Mills en sir Henry De Villiers. Den laatste had een zeer groot en gewichtig deel aan de conferentie genomen en bij de openingsplechtigheid een speech geleverd, die men algemeen als de beste beschouwde die gesproken werd. Spreker was trotsch op hem. Hij (spreker) zou zelf, was hij niet ziek geweest, misschien meer in Amerika gedaan hebben, maar hij heeft toch zooveel gedaan, dat hij er voor gewaakt heeft dat een tolverbond voor Zuid-Afrika niet voor het vervolg onmogelijk zou worden gemaakt. Hij eindigde met zijn gehoor te bedanken voor het adres en de goede opkomst en drukte de hoop uit dat de vriendschappelijke verhouding tusschen hen zou blijven bestaan.

DANKBETUIGINGEN.

Prof. De Vos sprak den dank der vergadering uit aan den heer Hofmeyr voor zijn overkomst en de vriendelijkheid van sulk een belangrijke voordracht te willen geven. Spreker kon dit met te meer vrijmoedigheid doen aangezien het geen politieke vergadering was. Hij stond reeds sedert lang in betrekking tot den heer Hofmeyr, die een tijdgenoot van hem was op het college en die altijd een vriend van hem was gebleven. Maar bovendien was de heer Hofmeyr de vertegenwoordiger van de Kaapkolonie te Ottowa en de Kolonie behoorde er trots op te zijn dat het zulk vertegenwoordigers als den heer Hofmeyr en sir Henry De Villiers had. Vooral aan de jongelui op de opvoedingsgestichten te Stellenbosch wordt hier een voorbeeld gegeven dat de moeite van het navolgen waard is. Spreker zei dat de band tusschen den heer Hofmeyr en het distrikt op nieuw weder was toegehaald. Het distrikt rekende op hem omdat het wist dat hij veel zou doen voor de boeren en de opvoedings-inrichtingen. Spreker eindigde met de hoop uit te spreken dat de Heer den heer Hofmeyr nog lang moge bewaren op even genadige wijze als Hij hem bewaard had toen hij ziek was in den vreemde.

DE HEER MERRIMAN

verkreeg daarop het woord en begon met den heer Hofmeyr te kenschetsen als een der bekwaamste staatslieden in dit land. De schets van het te Canada verrichte, die zij juist gehoord hadden, toonde dat hij ook daar weder veel goeds gedaan had en dat goed zou oneindig grooter geweest zijn als siekte den heer Hofmeyr niet belet had zijn aandacht te wijden aan de verschillende kwesties die hij opgenoemd had. Het nut van de conferentie zelf zag spreker niet zoozeer in, omdat hij niet geloofde dat commercieele relaties eenheid zouden bevorderen. Het speet spreker dat er ter conferentie niets besproken was van een krachtige marine voor het Britsche rijk. Hij wilde den heer Hofmeyr vragen zijn inzichten omtrent onze relaties met de Transvaal in verband met de spoorwegen. Wij zouden niet kunnen concurreeren tegen de Delagoabaailijn en hij vroeg dus of de heer Hofmeyr zou toelaten dat het tot een spoorweg-oorlog zou komen. Die oorlog zou beletten dat koloniale produkten in de Transvaal werden ingevoerd en wij moeten juist ons best doen om te trachten het tegendeel te bewerken. De heer Hofmeyr moest dus dien oorlog voorkomen. (De heer Hofmeyr:—"Hoe?") Dat wilde spreker nu niet zeggen. Ten tweede vroeg de heer Merriman wat zou worden gedaan op de tolconferentie die weldra te Bloemfontein zou worden gehouden. Hij achtte het niet goed dat een stuk of wat heeren in een kamer te Bloemfontein onder elkaar zouden gaan uitmaken wat de taxatie van de Kolonie gedurende de volgende vijf jaar zijn zou. Hij wilde hooren of de vertegenwoordiger der afdeeling voor een goedkoope breakfast-tafel was. De heer Merriman eindigde met den heer Hofmeyr een kompliment te maken over zijn lezing aangaande Canada, doch hij, spreker, had gaarne wat over Zuid-Afrika gehoord.

TEN ANTWOORD

zei de heer Hofmeyr dat de heer Merriman hem (spreker) niet mocht kwalijk nemen dat hij over Ottawa sprak want daartoe had men hem uitgenoodigd over, te komen. Hij zou de laatste vraag van den heer Merriman het eerst beantwoorden en hij zei dat hij tegen een vermindering van de invoerbelasting op thee en graan was. Dan, wat de spoorwegkwestie betrof, spreker was vroeger, toen de kwestie van uitbreiding naar het noorden ter sprake kwam, en men aarzelde om te kiezen tusschen een verlenging naar Veertien-Stroomen of naar Bloemfontein en de Transvaal, er voor geweest te onderhandelen met president Kruger. Toen kon dat gegaan zijn, en men had dan de spoorweg-constructie van den uitslag dier onderhandelingen afhankelijk kunnen maken. Spreker verloor echter zijn punt en degenen die zeiden dat de Kolonie haar eigen gang moest gaan en niet afhankelijk zijn van president Kruger (de heeren Innes, Sauer, Sprigg, en, naar spreker geloofde ook de heer Merriman) kregen hun zin. Op het oogenblik geeft natuurlijk onderhandelen met den heer Kruger niets en moesten zaken dus haar loop hebben.

Aangaande de invoerrechter conferentie sei de heer Hofmeyr dat dit een zaak van geven en nemen was. Als het parlement hier eerst een zeker tarief vaststelt en de volksraad in den Vrijstaat ook, dan komt men nooit tot een vergelijk. De bestaande tolconferentie kon misschien beter zijn, doch zij is niet zoo slecht, en men moet tevreden zijn met wat men krijgen kan. Het beste zal dus maar zijn om op dezelfde wijse te werk te gaan als men vroeger is te werk gegaan.

DE BRANDZIEKTE-AGITATIE.

De ed. heer J. A. Faure, L.W.R., vroeg wat de heer Hofmeyr dacht van de brandziekte-agitatie en ontving ten antwoord dat de heer Hofmeyr dacht dat het jammer is dat men te werk gaat op die manier. Als men een grieve heeft dan moet men die voor het parlement of de regeering leggen, maar niet zooals nu, met met het pistool op de borst, zeggen: zoo willen wij het hebben, en anders onderwerpen wij van niet. Een dergelijk optreden is onverstandig en niet berekend een goede uitwerking te hebben.

Op voorstel van den heer Merriman, gesecondeerd door den heer Neethling werd, daarna met algemeenen stemmen een votum van dankbetuiging aan den heer Hofmeyr aangenomen.

De heer Hofmeyr eindigde met een hartelijke dankbetuiging aan den voorzitter, waarna de vergadering uiteen ging.

AANDEELENMARKT.

KAAPSTAD.

(*Van de heeren Johan Jansen & Co., makelaars en algemeene agenten, The Colonnade, Groentemarktplein.*)

Vrijdag, 21 December, 1894.

De markt is vast, doch weinig omgang.

GOUDAANDEELEN

Agnes Munro	0	12	3
Balmorals	0	7	0
Bantjes	1	14	3
Black Reef	0	3	6
Buffeldoorns	1	16	6
Champ d'Or Deep	1	0	0
Croesus	1	14	6
Chimes	2	15	6
Chartered	2	0	6
Consolidated Investment	2	3	0
East Rands	1	17	0
Evelyns	0	14	6
East Anglians	2	12	6
Geldenhuijs Estate	5	8	0
Geldenhuijs Mains	0	17	6
Glencairns	3	12	6
Gochs	1	15	6
Goldfields	4	0	0
Ginsberg	0	15	3
Grahamstown	0	15	0
George & May	0	16	6
Henry Nourse	4	17	6
Kleinfontein	3	2	6
Kimberley Roodepoort	1	10	0
Langlaagte Estate	4	5	0
Langlaagte Royal	4	11	3
Langlaagte United	2	1	6
May Consolidated	1	19	9
Marais	0	3	3
Metropolitans	1	13	9
Meyer & Charlton	6	10	0
Mulders Farm	0	8	9
Modderfontein	8	0	0
Nigels	4	14	0
New Primrose	5	17	6
Nabobs	0	7	3
Paarl Centrals	1	3	6
Princesses	1	13	0
Rietfonteins	3	6	6
Steyns	1	2	9
Teutonias	0	12	0
Transvaal Coal Trust	1	5	0
Unifieds	0	5	3
United Mains	4	7	6
Van Rijns	4	17	6
Wolhuters	4	11	0
Witwatersrand	2	13	3
Worcester	4	6	6
Wemmers	6	10	0

ANDERE AANDEELEN.

De Beers	18	6	0
S. A. Milling Co.	1	8	6

JOHANNESBURG.

21 Dec. (*Per Telegraaf*).—De markt is vast. Koopers:—Bantjes 34s 6d, Knights 58s 6d, Croesus 37s 6d, Consol Investment 45s 6d, Riets 66s, Primrose 112s 6d, Modders 164s, Nabobs 35s 6d.

Officieele Kennisgevingen.

(*Uit de Gouvernements-Gazette.*)

Geamendeerde regulaties voor de municipaliteiten van Franschhoek en Queenstown worden gepubliceerd.

Op de dorpjes Quaggafontein, distrikt Beaufort West, en Brandvlei, distrikt Calvinia, zullen de speciale vrederechters aldaar, overeenkomstig sectie 2 van wet no. van 1883, de plaatselijke authoriteiten zijn.

Grijsbokken zijn van 1 December in elk jaar tot 30 Juni van het volgend jaar in de Kaapsche afdeeling beschermd.

De plaats Alpha in het distrikt Wodehouse is ontsmet verklaard van longziekte.

Het eerste gedeelte van de omheiningswet is van kracht verklaard in het veldkornetschap Robertson, distrikt Robertson.

De wet ter beletting van de Abakweta- en Intonjani-dansen is van kracht verklaard in het distrikt Uitenhage.

Verdere goedgekeurde schapendips worden gepubliceerd.

Het periodieke hof te Villiersdorp zal op Dinsdag, 8 Januari gehouden worden.

Van wege het departement van opvoeding wordt gepubliceerd de regulaties waaronder een examen in teekenen in December 1895 zal plaats vinden.

Het periodieke hof te Heidelberg, distrikt Swellendam, zal gehouden worden op Vrijdag, 18 December.

De tijdtafel van den vakantie-cursus voor onderwijzers wordt gepubliceerd.

Een volle lijst van municipaliteiten, dorpsbesturen, stedelijke areas, buiten areas en naturellen-lokaties overeenkomstig de wet op het registreeren van geboorten en sterfgevallen wordt gepubliceerd.

VERBANDLIJSTEN.

12 DECEMBER, 1894.

Hypotheken.		
Harris, E	S Kerr	Kaapstad
Kruger, A C	C Schweizer	Albert
Ingle, C	J Dreyer	Kaap Afd
Westhuizen, v d, M M	Max Behr	Oudtshoorn
Cloete, C C; Cloete, H A M	Executeurskamer	Kaap Afd
Hurlin, C	Gebros Stephan	Do
Nomoe, R	Bdl W Titterton	P Elizabeth
Smart, T A	Alg Boedel	Kaapstad
Engel, A	C Dempers	Caledon
Jacobsen, H T P; Erlangsen, C P & Jacobsen Erlangsen	Spaarbank	Kaapstad
Kustings.		
Harris, E	R Claridge	Kaapstad
Hall, W H	T Tregidga	Kaap Afd
Generaal.		
Hayward, H J; Hayward, E M	R Lawrence & Co	Kaapstad
Merwe, v d, J H; Merwe, v d, A; Merwe, v d, D	J Smith	Graaff Reinet
Contract.		
Viljoen, C J; Plessis, du, D J	...	Hanover

Het Volksvergadering

VERGADERING TE VICTORIA WEST.

DE BRANDZIEKTE-AGITATIE.

(*Van onzen Specialen Rapporteur*).

WOENSDAG, 19 DECEMBER, 1894.

Volgens een besluit van de onlangs op De Aar gehouden vergadering, had het daar aangestelde *volkscomité* eene volksvergadering belegd en wel te Victoria West, ten einde drie kwesties te bespreken, nl., de brandziektewet, de landschuld en de resolutie door het Kaapstadsche Bondscongres in zake de brandziektewet genomen.

Op Woensdag, den 19den, werd deze vergadering gehouden in het gebouw der Christelijke jongelingsvereeniging te Victoria West. Zooals uit de onder gepubliceerde lijst zal blijken, was er een groot aantal afgevaardigden van vele distrikten tegenwoordig, terwijl vele belangstellenden uit het publiek het overige deel der nette ruime zaal zoo vulden, dat er geen zit- of staanplek meer over was. Volgens sommigen waren er 500 personen aanwezig.

Onder de aanwezigen waren o.a. de heeren parlementsleden, D. P. Van den Heever, L.W.R., Van Eeden, L.W.R., A. S. Le Roux, L.W.V., Van Wijk, L.W.V. Van der Vijver L.W.V. Ook vereerde en aantal dames de vergadering met hare tegenwoordigheid.

De volgende afgevaardigden waren, volgens presentielijst aanwezig:—

Victoria West.—J. H. Claassens, H. J. H. Claassens, J. De Klerk, J. J. Lindeberg, J. C. De Klerk, J. Van der Merwe, J. Van Heerden, J. Van Schalkwijk, J. Kempen, J. Swarts, H. Theron, A. Keyter, F. J. Du Toit.

Venterstad.—J. Coetsee, N. Kruger.

Williston.—A. J. Du Toit, P. J. De Villiers, T. G. Roux, L. J. Stofberg, Maarten Hollander, J. C. Kruger.

Fraserburg.—H. Wenke, J. Mans, J. W. Beetz, J. Houch, A. S. Le Roux, L.W.V., W. J. Van Rensburg, H. Jooste, J. Nigrini, H. Olivier.

Carnarvon.—A. Celliers, P. F. Krigel, J. N. Moolman, P. Stofberg, G. Le Roux, J. Hugo, P. Jacobs, J. Jacobs, A. Liebenberg.

Molteno.—H. C. Buurman, J. W. Aucamp.

Burgersdorp.—G. Nienaber.

Kimberley.—H. Van Eyck.

Sutherland.—A. J. Visser, A. Jordaan, M. P. Cloete.

Middelburg.—A. G. Du Toit, J. J. Swanevelder.

Calvinia.—F. Möller, J. J. L. Burger, J. Celliers, J. A. Van Wijk, J. G. Nel, P. J. Kennedy, A. P. Nel, J. A. Pieterse.

Hopetown.—P. Kühn, P. De Jager, P. Badenhorst.

Britstown.—J. A. Van Heerden, J. A. Van der Merwe, T. C. Bailey, J. Hitchcock, A. Visser.

Colesberg.—N. Van Rensburg, B. J. Vorster.

Petrusville.—P. H. De Klerk, C. J. Van den Berg (Philipstown).

Richmond.—D. C. en C. J. Conradie.

Prieska.—D. S. Viljoen en A. J. Viljoen, F. J. Du Toit, J. Vermeulen.

Fort Beaufort.—F. F. Dreyer.

Cradock.—J. Venter, Ph. Nell.

Griekwaland West.—J. Vlok, N. Heyns, G. Kotze.

Riversdale.—D. J. Van Wijk, L.W.V., A. D. Joubert.

Ladismith.—I. W. J. Van den Vijver, L.W.V.

Swellendam.—F. Van Eeden, L.W.R., D. J. Steijn, H. Gildenhuijs.

Malmesbury.—J. A. Lochner, M. A. Visser.

Vanrhijnsdorp.—T. G. Van Zijl, G. J. H. Dreyer.

Beaufort West.—J. A. Jackson, J. P. De Villiers.

Beaufort, Gouph.—L. P. Van As, A. J. Botes, J. C. De Klerk, L. Steenekamp.

Hay.—D. Booijsen.

Herbert.—A. J. Bosboff, A. Erasmus, C. P. Bekker.

Prins Albert.—N. F. Marais, A. J. Erasmus, C. P. Bekker.

Porterville.—A. Bresler, D. J. Rossouw.

Tulbagh.—A. J. Malherbe.

Aliwal North.—G. Kotze.

Barkly Oost.—C. Van der Merwe, A. L. Siebusch.

Comité van de volksvergadering.—D. P. Van den Heever, L.W.R. (voorzitter), O. J. Marais, D. Viljoen, C. J. Marais (niet tegenwoordig), G. N. J. Theunissen, H. D. Stiglingh B. Badenhorst (Hopetown), H. L. Van den Berg (Philipstown), L. B. Jansen (Philipstown), C. Du Plessis (niet tegenwoordig).

OPENING DER BIJEENKOMST.

De heer D. P. Van den Heever, L.W.R., opende de vergadering, nadat de heer Zoutendijk, secretaris van het volkscomité, de oproeping had voorgelezen, door alle aanwezigen het welkom toe te roepen in naam van het volkscomité. Ook achtte hij het een eer aanwezig te zien die wetgevers, die getoond hadden de belangen van het volk op het hart te dragen. Ook riep hij het welkom toe aan het publiek, dat als oor- en ooggetuige aanwezig was. Er was veel gezegd en gesproken over dese beweging in zake de brandziektewet. Deze dag zou openbaren wat men wilde. Het *volk* zou zich laten hooren. De dames, tegenwoordig, dankte hij voor de belangstelling getoond. (Gejuich). Hij spoorde verder tot eendracht aan in belang van de welvaart des lands. Geen onderscheid van ras diende gemaakt te worden, maar als één man behoorde men te werken tot vooruitgang van het land, gedachtig dat eendracht macht maakt. Spreker had veel te zeggen, maar hij zou vooralsnog zwijgen omdat men bijeen was gekomen om de stem des volks te hooren. Er was veel tegen hem en tegen het volkscomité gezegd, maar ter wille der goede zaak wilden hij en de anderen dit gaarne verdragen. Men moest de bewering logenstraffen dat het volkscomité van plan was den Bond te scheuren. Deze bewering was onwaar en spreker was tot zondebok gemaakt, hetgeen hij echter gaarne wilde zijn in het belang van het land. Men had nog niets gezegd en toch had men reeds geoordeeld en veroordeeld. Alles wat men wilde, was *het volk hooren*. Op constitutioneele wijze wilde men werken tot heil des lands. (Toejuiching). Spreker wilde dat men met bedaardheid de zaken zou bespreken en den voorzitter het ook niet te lastig zou maken.

Op voorstel van den heer H. C. Buurman (Molteno), gesecondeerd door den heer G. Nienaber (Burgersdorp), werd de heer D. P. Van den Heever tot voorzitter, de heer O. J. Marais tot vice-voorzitter, de heer P. J. Zoutendijk tot secretaris en de heer H. J. Claassen tot hulp-secretaris gekozen van deze vergadering.

De gekozen voorzitter, den stoel innemende, zeide dat de eer hem aangedaan groot was, waarvoor hij de vergadering bedankte. Hij was onvolmaakt en voelde zich onbekwaam en daarom vroeg hij om geduld en langmoedigheid. Hij was er trotsch op voorzitter van het *volk* te zijn, van de *boerenbevolking*, de eerste en de laatste, waarom alles draaide. Nam men den boer weg uit het land dan kon niets en niemand bestaan. Hij hoopte, dat als zijne krachten voor het voorzitterschap bezweken, men een beroep zou doen op iemand waardiger dan hij. Hij achtte dese geheele zaak zooals ze tot nu geloopen had, eene bestiering van Hoogerhand. Deze vergadering, de grootste die er ooit in ons land gehouden is, bewees dat het ging om een zaak die diep gevoeld werd. De beoordeelaars en veroordeelaars moesten nu beschaamd worden door wat er verricht sou worden. Allereerst moest men echter opzien tot de Voorzienigheid en om Diens hulp vragen. Hij verzocht ds. Maeder, den plaatselijken leeraar met gebed te openen, hetgeen door dezen gedaan werd.

De voorzitter heette daarna nog welkom het vroegere parlementslid, den ouden heer Jan Luttig, een man die in het verledene getoond had dat hij een hart voor zijn volk had. Ook heette hij de rapporteurs (er waren rapporteurs van *Ons Land*, *De Paarl*, *Midland News* en de *E. P. Herald*) welkom en verzocht hen een onpartijdig rapport van de verrichtingen op te nemen. De dagen moesten komen, dat de eensijdige couranten op hun einde kwamen (lange en aanhoudende toejuiching). Geef elk spreker wat hem toekomt. Men was bereid voor de wereld te verklaren wat men wilde en daarom wilde hij alle kans tot publiciteit geven.

De heer H. J. Claassen, van Victoria West, heette de aanwezigen welkom. Alles was wel niet zoo geriefelijk ingericht als op groote plekken, maar men had gedaan wat men kon. De band, die heden hier zou gelegd worden, zou, hoopte hij, tot heil en zegen van land en volk zijn. (Toejuiching.)

De vice-voorzitter dankte de vergadering in een paar woorden voor het vertrouwen in hem gesteld.

De voorzitter gaf toen te kennen dat zijne gezondheid niet van dien aard was dat hij voortdurend presideeren kon, en daarom gaf hij aan de hand den heer Jan Luttig als zoodanig te laten ageeren, maar de heer H. J. Claassen dacht dat niet volgens orde en regel. De vice-voorzitter was gekozen om het werk van den voorzitter te doen, als deze verhinderd werd. De heer Luttig dacht dat de voorzitter in den stoel moest blijven. Hij was echter, hoewel niet afgevaardigd, maar slechts als belangstellende tegenwoordig, bereid met raad en daad den voorzitter bij te staan, die in den stoel moest blijven en dien hij dankte voor de achting die hij spreker toedroeg.

Het reglement van orde werd daarop voorgelezen en na eenige discussie op voorstel van den heer Van As, gesecondeerd door den heer P. De Klerk van Hopetown, aangenomen.

DE BRANDZIEKTEWET

werd nu ter bespreking gegeven; de voorzitter gaf den raad zonder *wreedheid* en *onvriendelijkheid* lucht te geven aan wat men op het gemoed had.

Er werd een voorstel ingediend door den heer Kuhn van Hopetown ten dezen effekte, dat de vergadering zich tegen eene algemeene brandziektewet verklaart, maar voor eene permissieve wet, en dat er petities door eene sterke deputatie aan den gouverneur moesten gezonden worden, eerbiedig om de verandering der wet smeekende, en denzelfden koers bij het parlement te volgen. De heer Moolman van Carnarvon secondeerde het voorstel. De voorsteller achtte het onnoodig iets ter toelichting te zeggen, daar het voorstel uitsprak wat hij wilde.

De heer Visser van Sutherland wilde het voorstel zoo gewijzigd hebben, dat er niet van eene permissieve wet gesproken werd. De regeering, die niet door deze vergadering moet geleid worden, moest de wet zelf wijzigen. Hij wilde dus uitlating van de geheele zinsnede.

De heer Kuhn wilde dit echter niet. Er waren distrikten die de wet wilden hebben en dezen moest men tegemoet komen.

De heer Jan Coetsee van Venterstad was ook voor het voorstel, mits het permissieve deel er uitgelaten werd. Als dit er bijgenomen werd, dan had het den schijn alsof men ook een wet wilde hebben, en men protesteerde tegen *elke* brandziektewet.

NOG EEN VOORSTEL.

De heer J. Nigrini stelde voor: "Deze vergadering verklaart zich geheel tegen de gepubliceerde wet en wil beschrijvingspunten in dien zin ter herroeping der wet opzenden naar het Bondscongres; 2, eene deputatie afvaardigen naar het parlement om te vragen de wet te herroepen; 3, de hulp van graan- en wijnboeren te vragen in dezen; en 4, Ds. Du Toit en den heer J. H. Hofmeyr, L.W.V., onze volksleiders om hulp te verzoeken."

De heer Aucamp van Molteno secondeerde dit voorstel.

De heer J. C. Kruger, Williston, was voor het voorstel-Kuhn behalve dit permissieve gedeelte. Hij wilde in 't geheel geen wet, ook niet een permissieve, die net zoo lastig zou zijn. Hij stelde derhalve voor, gesecondeerd door den heer Vlok van Griekwaland West, "dat de vergadering niet onder eenige wet, hoegenaamd, wilde staan, als zullende strekken tot nadeel van het land."

De heer J. P. Hugo van Carnarvon stelde voor en de heer F. Möller, Calvinia, secondeerde het: "Deze vergadering besluit het parlement door petities te verzoeken de brandziektewet niet algemeen te proklameeren, maar dat er eene permissieve clausule aan de wet gehecht worde voor distrikten waar de wet onuitvoerbaar zal wezen, voornamelijk de noordwestelijke distrikten." Dit voorstel werd later teruggetrokken ten gunste van dat van den heer Kuhn.

Een ander voorstel van den heer C. J. Van der Berg van Philipstown, gesecondeerd door den heer P. De Klerk van Petrusville, luidde: "Deze vergadering verklaart zich geheel tegen een brandziektewet." (Toejuiching).

EEN REEKS ANDERE VOORSTELLEN.

De heer H. J. H. Claassens, Victoria West, stelde voor: "Deze vergadering verzoekt eerbiedig het provincial bestuur van de Afrikaner Bond- en Boerenvereeniging om de resolutie met betrekking tot de algemeene brandziektewet, die in hare laatst gehouden vergadering in de

ZIE BIJVOEGSEL.

HOERA! HOERA! HOERA!

GOD BEHOEDE DE KONINGIN.

ALLES IS NU GEREED
VOOR DE

GROOTE VERKOOPING.

Elk dag van de maand heeft voor zichzelf rekenschap af te leveren in de geschiedenis van

DEN DENNENBOOM.

En dit jaar zijn onze verwachtingen niet overdreven indien wij zeggen dat wij tweemaal of driemaal zooveel bezigheid verwachten te doen als in elk der dagen van December van het vorige jaar.

KOMT BIJ DUIZENDEN

EN WORDT GEKLEED

IN EEN ALLERLIEFST EN AANTREKKELIJK

Vakantie Kleedij.

Speciaal geimporteerd voor de Kerstfeest Maand en nu tentoongesteld bij

A. HILLIARD,

ONDER DEN OUDEN DENNENBOOM.

Kleederen voor Rijken en Armen!
Kleederen voor den Prins zoowel als voor den Werkman.

Aan de Rijken zeggen wij: Bezoekt den Dennenboom en beschouwt de Prachtige Tentoongestelde Kleederen van allerlei soorten.

Aan de Armen zeggen wij: Komt en wordt gekleed naar de mode tegen prijzen niet te hoog voor uwe beurs.

KOM EEN! KOMT ALLEN!

Allen worden met dezelfde beleefdheid en hoflijkheid behandeld. Zooals wij in het verleden gedaan hebben zoo wenschen wij in de toekomst te doen: d. i.

BIJ HET PUBLIEK IN GOEDEN REUK TE ZIJN.

ONZE MOTTO IS

VREDE AAN ALLEN

—EN—

GOEDE EN VERTROUWBARE GOEDEREN

Tegen "Rock Bottom" Prijzen.

Dit jaar zal het record breken, 300 Almanakken zullen weggegeven worden bij

A. HILLIARD'S,

Onder den Ouden Dennenboom, Kerkplein.

Kerstmis en Nieuwe Jaar's GESCHENKEN.

Alle Jongste Nieuwigheden in Juwelierswaren, Zilverenwaren, Electroplaat en Fancy Goederen.

M. LEVENBERG,

48 ADDERLEYSTRAAT, KAAPSTAD.

Probeer de "Millioen" Parafine Lamp!!

KOCH & DIXIE,

BURGSTRAAT, KAAPSTAD

BIEDEN TE KOOP AAN

Gegalvaniseerde IJzerplaten van 6 tot 10 Voet voor Daken, Bladlood, Vorstplaten, Dakgoten, en Afloop-pijpen.

VENSTERGLAS J. R. STOPSEL VOOR LEKKENDE DAKEN

"CARBOLINEUM," het beroemde hout-bewarende vloeistof. Allerbeste Witlood, Lijnzaad Olie, Terpentijn, en Borstels en Kwasten.

STEEK EN GEWONE HEINING DRADEN STANDAARDEN.

OOK EEN GROOTE HOEVEELHEID VAN BEUZELOLIE.

Stoves, Ledekanten, en Keukengereedschap in groote Verscheidenheid.

LLOYDS & COMPAGNIE,

EENIGE AGENTEN IN ZUID AFRIKA VOOR DE

AERMOTOR GEGALVANISEERDE STALEN WATERMOLENS

Om Water mee op te pompen, en voor het drijven van Machinerie op eene Boerenplaats.

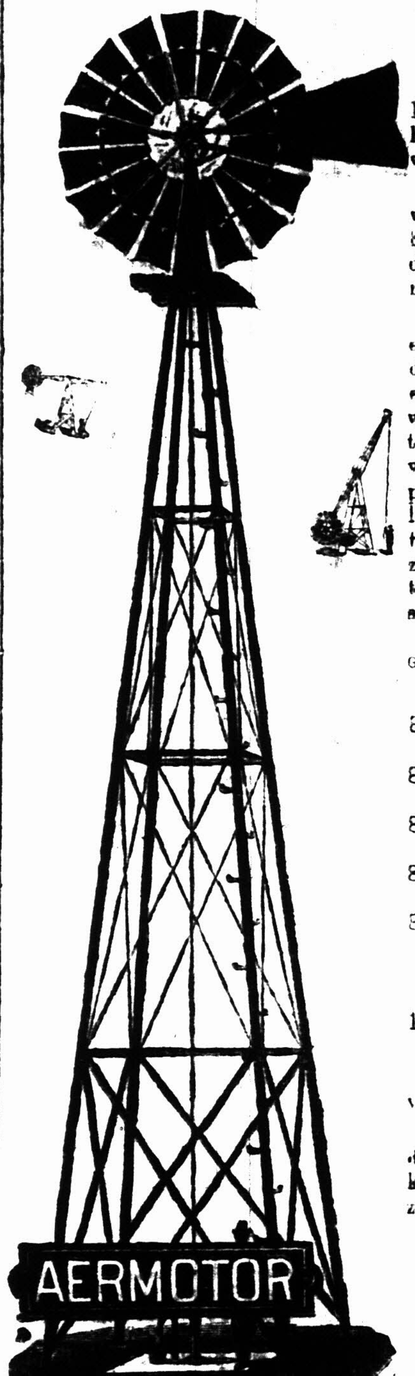

Deze Windmolens zijn de laatste verbeterde Machines voor dit werk, en zijn gewaarborgd, voor hunne grootte, meer werk te doen dan eenig ander windmolen ter wereld.

De Aermotor Co. zijn de uitvinders van den vaststaande Stalen Toren, en van den neerslaande Stalen Toren, die toelaat dat men den molen naar den grond kan neerlaten om hem olie te geven en natezien.

Deze Windmolens zijn zelfreguleerende en zijn gewaarborgd eenigen storm te weerstaan dien het huis weerstaat. Zij zijn licht maar sterk en draaien met den minsten wind. Zij zullen water oppompen van eenige diepte niet 850 voet te bovengaande, en wanneer het water 25 voet van den grond is, zal de 8 voet molen 800 gallons per uur oppompen. De 12 voet toegeruste molens leveren omtrent een 4 paardenkracht, en indien toegerust met eene speciale stalen molensteen zal het 6 tot 10 bushels koren in een uur malen, terzelfder tijd zal het water oppompen of eenig ander Machinerie drijven.

GROOTTES IN ALGEMEEN GEBRUIK VOOR HET POMPEN VAN WATER ALLEEN.

8 Voet molen en 20 voet vaststaande Stalen Toren.
8 Voet molen en 30 voet vaststaande Stalen Toren,
8 Voet molen en 40 voet vaststaande Stalen Toren,
8 Voet molen en 30 voet neerslaande Stalen Toren.
8 Voet Molen en 40 Voet neerslaande Stalen Toren

TOEGERUSTE MOLENS VOOR WERKKRACHT.

12 Voet molen en 40 voet vaststaande Stalen Toren.

Verdere informatie omtrent molens en torens van alle grootte op applikatie.

Deze windmolens zijn de beste voor werk en de goedkoopste in Zuid-Afrika, zij werken den koopprijs in binnen een paar jaren en loopen zonder moeite en ergenis.

ZEND OM PRIJZEN EN BIJZONDERHEDEN
NAAR HUNNE KANTOREN

26 LANGSTRAAT, KAAPSTAD.

De "Aermotor" Windmolens trokken dit jaar de Eerste Prijzen op beide de Westelijke Provincie en de Port Elizabethsche Landbouw-Tentoonstellingen.

XERSTFEEST KAARTJES.

De Goedkoopste en Beste verzameling van Kaartjes ooit ter koop in Zuid Afrika aangeboden.

Pakketten	van	12	Kaartjes	voor	3d.
,,	,,	9	,,	,,	6d.
,,	,,	12	,,	,,	9d.
Doosjes	,,	12	,,	,,	1/6.
,,	,,	20	,,	,,	1/6.
,,	,,	20	,,	,,	3/-.

Alsook eene prachtige verzameling van enkele Kaartjes en Doosjes van 9d. tot 12/6.

Een Uitgebreid Assortement van Elektropleet en Zilverwaren.

FANCY LEDERWAREN.

ZILVEREN, GOUDEN EN DIAMANTEN JUWELIERSWAREN.

Engelsche, Fransche en Duitsche Klokken.

EEN GROOTE VERSCHEIDENHEID VAN GLAS VAZEN EN "CENTREPIECES."

BRILLEN EN OOGGLASSEN VOOR ALLE GEZICHTEN.

E. BURMESTER, 78 Adderley-Straat

AAN BOEREN.

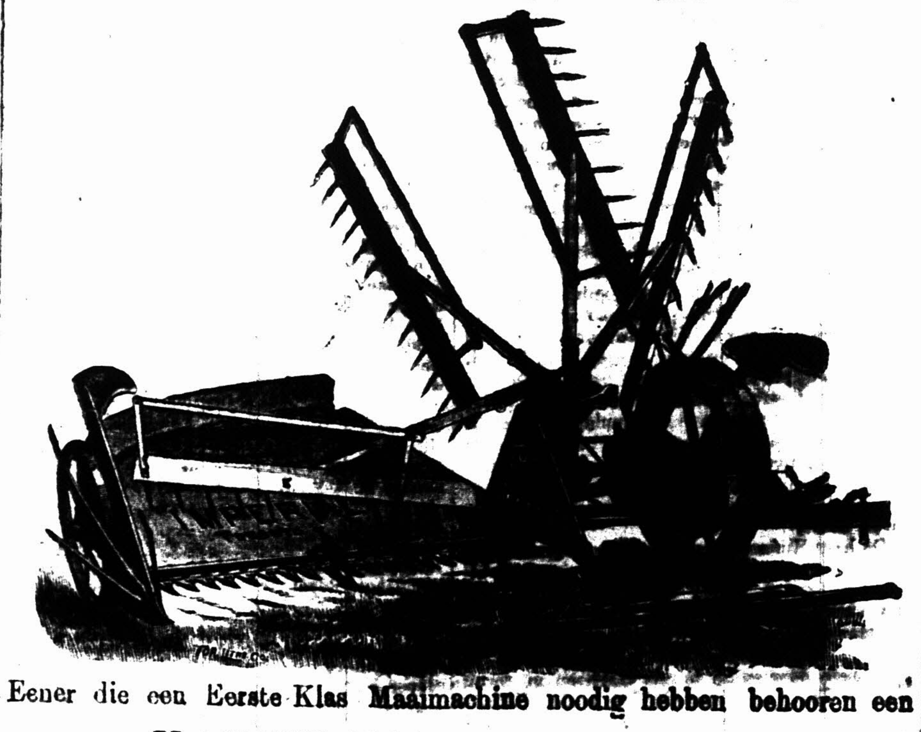

Eener die een Eerste Klas Maaimachine noodig hebben behooren een

MASSEY HARRIS IMPERIAL

te koopen.

De IMPERIAL heeft al de laagste verbeteringen, is sterk licht en bruikbaar.

DE MASSEY HARRIS ZELFBINDER

Wordt erkend te zijn de beste BINDER in Zuid Afrika. Er zijn meer dan 600 van deze Machines nu in gebruik in dit land en ze allen geven de grootste voldoening.

DE VINE BRAND ZWAVEL

Is vinnig bezig in de voorrang te komen en kan ten hoogste aanbevolen worden. Alle Wijnboeren behooren een vat van deze zwavel te probeeren

Schrijf om volle bijzonderheden aan

R. M. ROSS & CO.,

STRANDSTRAAT, KAAPSTAD

D. ISAACS & CO.,

DE KAAPSTADSCHE LEVERANCIERS VAN MEUBELEN,

STELLEN NU TEN TOON HUN LAATSTE ZEGEPRAAL

Het 'Jameson' Slaapkamer Set

(ONZE EIGEN MAAKSEL),

IN GOED GEDROOGDE SOLIEDE ESSCHENHOUT,

KOMPLEET,

£9 16s. £9 16s.

BEVATTENDE 3 ARTIKELEN ALS HIERONDER:

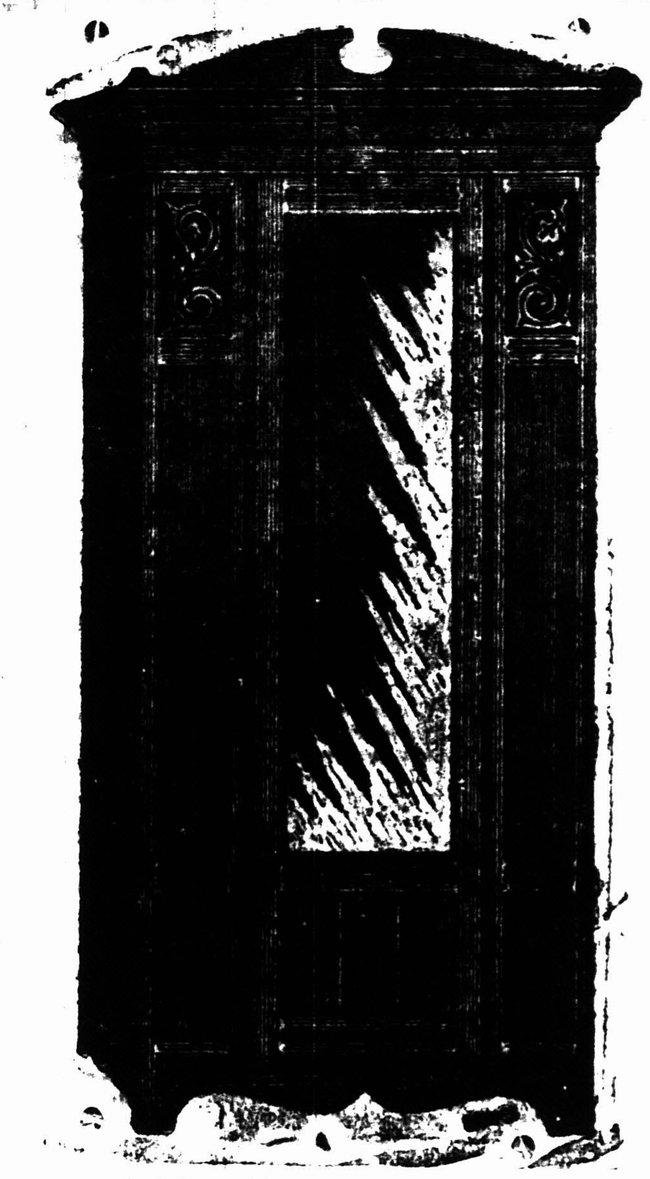

HANGKAST, 3 voet 4 duim wijd en 6 voet 9 duim hoog, met Spiegelglas 48 duim bij 14 duim. **£5 5s.**

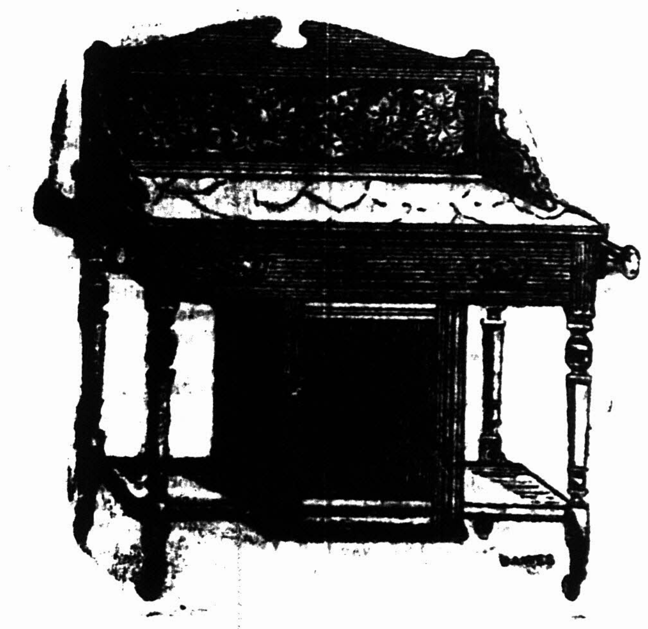

3 voet MARMEREN-TOP WASCHTAFEL met tichel rug, met klein kastje beneden, en een Kapstok aan elke zijde. **£2 14s.**

3 voet KLEEDTAFEL voorzien van een Spiegelglas 18 duim bij 14 duim, op patente wieletjes. **£2 7s.**

Bovengenoemde is aanmerkelijk beneden in prijs dan de inferieure ingevoerde artikelen en daar wij slechts hout gebruiken die goed gedroogd is in de Kolonie zullen Koopers het voordeel hebben van ons waarborg dat de artikelen de hitte van het klimaat zullen staan.

D. ISAACS & CO.

STOOM KABINET FABRIEK.	UITSTAL KAMERS.
BARRACK-STRAAT	LANGMARKT-STRAAT
EN	EN
BOOM-STRAAT.	PLEIN STRAAT.

KAAPSTAD.

Geboorten en Sterfgevallen.

WAARSCHUWING.

VAN en na 1 Januari 1895 zal elk geboorte en sterfgeval moeten gerapporteerd worden aan de behoorlijke registratie-beambten.

Volle bijzonderheden zijn verkrijgbaar van den Resident-Magistraat, eenig Postmeester, Stationmeester, Veldkornet of Politie-Beambte.

HENRY DE SMIDT,
Onder Koloniale Secretaris.
Kaapstad, 29 Nov. 1894

BESPAAR DOKTERS REKENINGEN.

Kaye's Worsdell's Pillen,

Bekend voor meer dan 100 jaren als het beste geneesmiddel.

Zij reinigen het bloed en zijn ongeevenaard als een zachte maar degelijke buikopener, en boven dit alles versterken zij de zenuwen en verzekeren, de gezonde werking van alle organen veroorzakende op die wijze volkomene gezondheid.

Zij zijn een zeker geneesmiddel tegen Indigestie, Mislijkheid, Hoofdpijn, Slechte Spijsverteering, Lever en Nier Kwalen.

Verkocht door alle Chemisten, 1s 1½d. per doosje.

Eigenaars, JOHN KAYE, Bept., Londen.

KENNISGEVING.

INDIEN gij uw geld wenscht overhandigt dan uwe slechte en lastige rekeningen aan den heer LUDOLPH, den ijverigen Wets-Agent, Kent Chambers, Kerkstraat tegenover de Algemeene Postkantoor, Kaapstad en te Wijnberg.

MOSSOP & GARLAND

LEERLOOIERS EN LEERBEWERKERS,

NO. 3 PLEINSTRAAT

KAAPSTAD

HEBBEN veel genoegen te annonceeren dat zij he Gouden Medalje voor KOLONIAAL LEDER op de Kimberley Tentoonstelling gekregen terwijl ze reeds ZES GOUDEN MEDALJES houden, vroeger door he op Koloniale Tentoonstellingen en Landbouw Shows gewonnen.

ZUID-AFRIKAANSCHE Koninklijke Maildienst.

De "Castle Mail" Maatschappij.

DE Stoombooten dezer Lijn vertrekken van Kaapstad naar Londen om de anderen Woensdag, te 4 uur n.m. van Madeira en Plymouth, te Sint. Helena en Ascension aanleggende op de bepaalde tusschen tijden.

,, 26—ROSLIN CASTLE, Kapt. Duncan.
Jan. 9—DUNOTTAR CASTLE, Kapt. Webster.
,, 23—GRANTULLY CASTLE, Kapt. Brown.
Feb. 6—HAWARDEN CASTLE, Kapt. Hay.

EXTRA BOOTEN VOOR ENGELAND, VIA LAS PALMAS

PEMBROKE CASTLE, Kapt Wallace, omtrent 22 December.
HARLECH CASTLE, Kapt. Windle, omtrent 5 Januari.
METHVEN CASTLE, Kapt. Bryan omtrent 18 Januari.
DOUNE CASTLE, Kapt. Harris, omtrent 19 Januari.
GARTH CASTLE, Kapt. Rendall, omtrent 2 Februari.

Voor Vracht of Passage vervoege men zich bij de Agenten van de CASTLE MAILBOOT MAATSCHAPPIJ, (Beperkt).

UNION LINE
Koninklijke Maildienst.

UNION STOOMBOOT MAATSCHAPPIJ (BEPERKT.)

DE Mailbooten der Maatschappij vertrekken van Kaapstad, naar Engeland via Madeira, om den anderen Woensdag, te 4 uur n.m., als onder aanleggende.

VOOR ENGELAND.

,, 19—NORMAN, (Twin Screw, Nieuwe stoomboot, Kapt. Bainbridge.
Jan. 2—ATHENIAN, Kapt. Coppin.
,, 16—MOOR, Kapt. Griffin.
,, 30—TARTAR, Kapt. Jones.
Feb. 13—SCOT, (Twin Screw), Kapt. Larmer.

Een van de Maatschappij's mooie Stoombooten zal SOUTHAMPTON verlaten voor HAMBURG, kort na de aankomst van deze Mailstoombooten

RETOURKAARTJES naar ENGELAND gangbaar voor Zes Maanden, worden uitgereikt tegen een vermindering van 10 percent op den Dubbelen Passageprijs.

RETOURKAARTJES voor HAVENS langs de KUST worden uitgereikt voor de oerugreis binnen Drie Maanden per de Union of de Castle Maatschappij Stoombooten.

Voor Vracht of Passage doe men aanzoek aan de Kantoren van de Union Stoomboot Maatschappij, Adderleystraat.

Gedrukt en Uitgegeven door de Drukpers Maatschappij van de Seodt de Villiers & Co. (Beperkt) aan hunne Kantoren No. 61 Georgestraat, Kaapstad.